

સરવે સાંખીલા સજ્જનોનં વાસ્તે.

ગુલખંડાવળીની વારતા.

કવી શા.મળભટની બનાવેલી.

છપાવિ પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શાહ. મોહનલાલ જયંદ બુકસેલર.

ડે. રીયાર્શિડ-અમદાવાદ.

છાપી પ્રગટ કરનાર.

પા. હરગોવીંદદાસ હરજીવનદાસે

એઆએ પોતાના અંથોદયપ્રેમાં છાપી.

ડે. શાહાપુર વનમાળીવાંકાની પેળમાં.

અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૧ લી પ્રત ૨૦૦૦

સવત ૧૯૬૧

સને ૧૯૦૫

કીમત ૦-૧૨-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૬-૧ ૧૨૭૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૭૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગુલાબંદાવાળીની વાત

વિષય ૬-૩

ગુલબંકાવળીની વારતા.

મંગળાચરણ-દોહરો.

શ્રી ગણપતી આરાધીએ, પુણુ બેઉ કરજોડ;
સહુ મળી કવી કરણા કરો, કોઈ માં દેશો ખોડ. ૧
સરસ્વતી મા કરણા કરો, વાણી આપો શુદ્ધ;
ખોટું ખરું લેતો નથી, ક્યા તમારી બુદ્ધ. ૨
પ્રથમ ઇષ્ટદેવને પરણુમુ, જેની મુજ પર સહાય;
કરણા કરો હું કરગર, આ ગ્રંથ આલતો થાય. ૩

ચોપાઈ -સીરકસ્તાન નામે એક ગામ, જલદસંગ
રાજનું નામ; રાજ ચલાવે રૂદી પેર, ઘણી અલખત છે
તેને ઘેર. વરણ અડારે વાસો રહે, શોભા ઈંદ્રના સર-
ખી વહે; રાજને પ્રધાનજ સહી, તે પણ અતી ડાહ્યો
છે તહી. તે રાજને રાણી એક, તે તણો શુ કહુ વીવેક;
તેને પુત્ર પ્રગટયા ત્યાં ચાર, તેની શોભાનો નહી પાર.
ફરી પુત્ર જનમીયો એક, તેના લેખ કરયા વિવેક; જે-
શીએ રાજને કહ્યું, તે લેખમાં એક કહિતક થયું. ત્યા-
રે રાજ બોલ્યા વાણ, કહેા જોશીજી ચતુરસુખણ;
સાંભળીને જોસી કહે રાય, તે લેખનો કહુ મહીમાય.
પુત્રનું મુખ જોશો જાહેરે, આંખે અંધ થશો તાહેરે;
ત્યારે રાજ ચમકયો મન, જોશી કહે તે સત્ય વચન.

દોહરો-રાજએ વજીર તેડાવીયો, કહી માંડીને વા-
ત; કહે વજીર હવે શું થશે, કાજ શું કરવું બ્રાત. ૧
પુત્રનું મુખ જોવું નહી, શું છે પુત્રનું કામ; મુકો એને
વન જઈ, ના આવે આ કામ. ૨ વજીર તમે ચોકી કરો,

ના મુકશેા વીસેા એહ; જાળવજે જુગતે કરી, સાચુક-
હુધું તેહ. ૩ વજર ત્યાંથી સંચર્યો, ગયો તે વનમોજ-
ર; ખાર ગાઉ ઉપર જઈ રહ્યા, જતન કરતા અપાર. ૪

ચોપાઈ.—એ વાત તો અહીંથી રહી, ઘેર રાજની
શી ગત થઈ; વજર ગયા પછી શુ થયુ, પેર તેહનીપ્રી
તે લહુ. એક સમે પોતે રાજન, નીકળ્યા મીજખાનીએ
વન; ભૂપ બેઠો વાડીમાં જઈ, ખાનપાન કરે છે સહી.
પછી નીકળ્યો મગીયા ખાહાર, સાથી પોતે તેડ્યાસાર.
સાથે સાથી તેને સહી, સીકાર રમવાની ઇચ્છા થઈ;
મરઘ દીકુ એક વન મોઝાર, સાંધ્યું ખાણુ મુકયો તો-
ખાર; જાણે વાયલ કર આવે લાગ, નાસે હરણુ તે અ-
થાગ; પુઠે તે મુકયો તોખાર, નાસે વન મોઝાર; સાથી
સહુ પછવાડે રહ્યા, રાજ હરણુના પુઠે ગયા. સાત જોજન
તે નાહુ જાણુ, તે હરણુના લીધા પ્રાણુ; અશ્વ રાખ્યો ઉ-
ભો તે ઠામ, થઈ ગયુ રાજનું કામ. પુત્ર પાંચમો તા-
જનમુખ નામ, જેણે નીજ તજવ્યું ગામ; મુખ જોએ
અંધજ થાય, જાણી કહાડયો જંગલ માંય. એક દીવસ
પ્રધાનજ સહી, શીખનાં વચન કુંવરને કહી; તેથી ક્રોધ
ચડાવી કરી, આળ્યો સુત વન ભમતો ફરી. તેના જોગ
આવીને મળ્યા, લખ્યા લેખ ટાળે નહી ટળ્યા; દીઠો
આવતો રાજકુમાર, જાણે ખીજે ઇંદ્ર અવતાર; ધન્ય
ધન્ય એ જનુની તન, જેની કુખથી થયુ રતન; દ્રષ્ટ ભ
રી જોયો જેટલે, રાજ અંધ થયો તેટલે.

છપ્યો—ટળશે ભુંડી ભુખ, કંઈક ઉઘમ કરવાથી;
ટળશે શતરૂનો ભેદ, દેશ પરદેશ ગયાર્થી; ટળશે દેહમાં
રોગ, રોજ એસડ કરવાથી. ટળશે દુરખળ દેહ, ગ્રહો
જપ તપ કરવાથી; પુન્યે તો પાપ ટળે સહી, મહાજનો

કહે છે કથી; કવીજન મુખ વાણી કહે, લખ્યા લેખ
ટળતા નથી. જય જોરાવર શરણ, મેરૂ ઉપર જઈ બે-
સે; બેસે ગીર ગફાય, જય દેશ કે વીદેશે; પેસે જો પા-
તાત્ર, આપ આકારો જાયે. જય શેષને શરણ, રહે વચે
દળ માંયે; જોગી થઈ જંગલ ભમે, અનેક ઉપાય કરો
કથી; કવીજન કહે સત માનજો, લખ્યા લેખ ટળતા નથી.

દોહરો-પુત્ર જાણે કોઈ રાજવી, રાય જાણે રાજકુ-
માર; દ્રષ્ટે દ્રષ્ટ બેઉની મળી, ત્યાંથી આલ્યો અસ્વાર.
૧ નજર ભરીને નીહાળીયુ, અંધ થયો અશ્વને રાય;
લખ્યા લેખ આવી મળ્યા, શાસ્ત્ર ખોટાં કેમ થાય. ૨ રા
જ્યે મન વિચારીયુ, એ મત મહારો જાણ; જોશીએક
હું નિષ્યે થયુ, મેં નિષ્યે કરયું પ્રમાણ. ૩ શોકાતુર
મનમાં થયો, તેને દુઃખ તણો નહી પાર; જવા મારગ
સુઝે નહી, વજીર આબ્યો તે ઠાર. ૪ પ્રધાનજો પોતાત-
ણો, બુધબળ જેનું નામ; પુત્રને સોધવા નીસરયો, આ
વી પોહોચ્યો તે ઠામ. ૫ આવીને ઉભો રહ્યો કરી દંડ
પ્રણામ; રાજ કંઈ નથી દેખતો, વિચારયુ તે ઠામ. ૬ રા
જ કેમ નથી બોલતા, મેં તમને કરયા પ્રણામ; તમને
અડસ્ટે ઓળખ્યા, ક્યાંથી આવ્યા આ ઠામ. ૭ રાજ
કહે શું બોલીએ, અંધ થયો હું જાણ; રાજકુંવરદીઠો
અહીં, તેહ પુત્ર નીરવાણ. છુટો કેમ મુક્યો તમે, અહીં
કેમ આવ્યા આપ; મારીશીખ માની નહી, નડયાં કર-
મન પાપ. ૮ શોકાતુર સરવે થયા, સુણી આવાં વચ-
ન; પછે તેડી આવ્યા પુરવીખે, સેન્યા સહીત રાજન.
૧૦ વાગતા ચાલી પુરવીખે, પામ્યા શરીરે દુઃખ પાપી
પુત્ર પેદા થયો, દીડું તેનું મુખ. ૧૧ ત્રાહે ત્રાહે સઉકે
કરે, વરણ અઠારે લોક; નીંધા કરે સહુ પુત્રની, ધરે છે,

મનમાં શોક. ૧૨ રાજ આત્રી ઘેર ગયા, તેનેદુખ તણે
 નહી પાર; ભરી સભા બેઠો સહી, સરવે કર્યા બુહાર.
 ૧૩ જોશી પંડીત ને વેદીયા, વધદ ને વિપ્ર અપાર;
 આશરવાદ કીધા સહી, મુખ બોલ્યો તે ઠાર. ૧૪ સા-
 મ્ન વચન સાચાં થયાં, અંધ થયો હું આંધ; પાછાં નેત્ર
 આવે મુને, એવો છે ઉપાય. ૧૫ ત્યારે વીપ્ર સહુ બો-
 લીયા, વધદક શાસ્ત્રનું કામ; પુછો તેડી ધનવંતરી, તે
 પુરે મન હામ. ૧૬

ચોપાઠ. વચન વીપ્રનાં મનમાં ધરી, વધદ સભા
 રાજએ કરી; મુલક મુલકના હકીમ જેહ, તેડાવ્યા સ-
 હી આણી નેહ. ભરી સભા સહુ બેઠા સાથ, રાજ બો-
 લ્યો જોડી હાથ; કયે પ્રકારે પામુ આંખ, શાસ્ત્ર પ્રમાણે
 પુરે શાખ. મારે ધનવંતરી સહુ તમે, નિષ્પે કરીનેબો-
 લ્યા અમે; એમ કહીને નમાવ્યું શીશ, ત્યારે વધદ
 બોલ્યા દશ વીસ. અનેક ઉપાય કરશે રાય, તોયે આં-
 ખ સારી ન થાય; લખીત વાત એ નિષ્પે થઈ, દેખતો
 કરનારી છે તહી. ગુલબંકાવળી પુષ્પજ સાર, તેહમળે
 તો થાય કરાર; સાત જનમનો અંધજ હોય, અડકે પુ-
 લ કે નજરે જોય. તે મળે તો કામજ થાય, બાકી બી-
 જે નથી ઉપાય; એવાં વધદેકનાં શુણી વચન, હરખ્યુ
 ઘણું રાજનું મન. બોળ કરાવી અપરમપાર, સોધવા
 મોકલ્યા ઠારોઠાર; જે સાથે બંકાવળી ભાળ, તે નરને
 હું કર નિહાલ. અખુટ ભંડાર ભરાણું વાસ; વજર ક-
 રીને રાખું પાસ, સહસ્ત્ર માણસ થયાં તઈયાર, સોધવા
 નીટળ્યા ઠારોઠાર. પાહાડ પરવત જોયા બહુ ઠામ, પણ
 ન મળે બંકાવળી નામ; પુરવ પશ્ચિમ ઉત્તર દક્ષિણ સ-
 હી, કાંઈ જોવામાં બાકી નહી. નીરાશ થઈ પાછા આ

વીયા, કાંઈ ભાળ તો નથી લાવીયા; લાચાર થઈ બેઠા સઉ સાથ, ત્યારે ઘસ્યા રાજાએ હાથ. અરે દૈવ્ય આતે શું થયું, વધઈ વચન તો મીઠ્યા ગયું, ક્યાં જવું હવે શું કરૂં, દેહ ત્યાગ કરીને મરૂં. અંધતણે ધીક અવતાર, લાચાર થઈ બોલ્યો તે ઠાર.

દોહરો.—લાચાર થઈ વાણી કહી, ત્યારે ઉડ્યા સુ-
ત ચાર; પાસે જઈ ઉભા રહ્યા, કરી તાતને જીહાર. ૧
ઓસીગણ થાશુ અમો, બત્રીસલક્ષણા તન; બંકાવલી
ને લાવીએ, મુખ બોલ્યા એમ વચન. ૨ ચતુરાઈએ
શોધી લાવશું, ઓસીગણ થાશુ તાત; રજ આપો અ-
મને તમો, બોલ્યા સભામાં વાત. ૩ રાજ કહે હું અંધ
થયો, વલી તમો જવતો તન; ધીરજ કેમ ધરી શકું,
કેમ વાળીશ મુજ મન. ૪ થોડા દીવસમાં આવશું, ની-
બ્યે કરીશું કામ; માટે રજ આપો તમે, આ વેળા આ-
ઠામ, ૫ નથી આશરો બીજા તણો, સરવે બીચારા રાં-
ક; અમલીના કામ થાય નહી, એ નીબ્યે આડો આંક.
૬ સભા સરવે વાણી વદે, એ બત્રીસ લક્ષણા તન; લા-
વે તેમાં સંદેહ નહી, એમ બોલ્યા સરવે વચન. ૭ ધી-
ર વીર મહા પરાક્રમી, બુદ્ધ શીરોમણ સાર; એ ચતુ-
રાઈથી પેદા કરે, એ ગુણ તણા ભંડાર. ૮ ત્યારે રાજ-
એ હીમત ધરી, બોલ્યો તેણે ઠામ; લ્યો ખજનો અતી
ઘણો, સીદ્ધ કરો એ કામ. ૯ હસ્તી પાંચ ઐરાવતી,
પાંચસે અશ્વાર; ખજનો આપ્યો અતી ઘણો, કહેતાં
ન આવે પાર. ૧૦ શુભ મહુરત જોઈ નીસરયા, કુચમુ-
કામે જય; એ વાત રહી એટલે, બીજે કહું મહીમાય.

ચોપાઈ.—તાજસમુખને ખખરજ થઈ, પીતા અંધ
થયો મુજને જોઈ; તેહની ચરયા મારે જોવી સહી, એ

વાતમાં સદેહ નહીં. મળ્યા જંગલમાં મુજને તાત, સા-
ચી માંની કુંવરે વાત; ધીકકાર પડ્યો મારો અવતાર,
મુજ શીર બેડી મોટી ગાળ. ધીકકાર પડ્યું એ મારૂં પ,
જોઈ પડું હું મોટે કુપ; શું મુખ લઈને હું તે રૂ, માટે
વીખ ખાઈને મરૂ. એ વીચાર કર્યો જોડલે, કાસદ એક
આવ્યો તેડલે; તેણે મુખથી વાણી કહી, રાજના કુંવર
આવ્યા છે અહીં. બંકાવલી લેવા કારણે, ઘર તજીની
કળ્યા બારણે; તે મળે તો રૂ થાય, તો એ દેખે રૂડો
રાય. એવાં વચન કાસદના મુણી, ખુશાલી વાધી મ-
નમાં ઘણી; વીચાર કર્યો પોતાને મન, હું જઈ મળું
મુજ બંધવ જન. પછી પાર હું લેહનો લગી, તે પ્રમા-
ણે હું પણ જાગી; તોરી ઉપર થયો અસવાર, માર્યો
ઘોડો ન લાગી વાર. મુકામ કરી રહ્યાતા જ્યાં, તાજલ-
મુખ આવી પોહોવ્યો ત્યાં; ઘોડા મધે ઘોડો સહી, કા-
ઘ્યે તેને ઓળખ્યો નહીં. એક સધ્યદ તેના લશ્કર મ-
હી, તેણે પુછ્યું રાજકુંવરને જઈ; કોણ છે તમે બાળે-
વેશ, કેમ નીકળ્યા છો પરદેશ. ત્યારે તે નર બોલ્યા બો-
લ, જાણે જીભીયા અમરતની તોલ; પંથી મુસાફર
છીએ અમો, પુછેછો તો મુણને તમો. નથી ભાઈબંધ
સજન સાથ, તમ શરણે, આવ્યા ઝાલો હાથ; ત્યારે
બોલ્યા સૈયદ સહી, ચાંતા ફીકર કાંઈ કરવી નહીં; સુ-
ખે રહો અમારી પાસ, લશ્કર સાધીન કરજો વાસ.

દોહરો.—એમ અરસપરસ વાતો કરે, રહ્યા તેને સાથ;
પ્રાતઃકાળે તહાં થકી, સૈન્યા સંગાતે જાય; ઘણા પંથ કા-
પ્યા સહી, એમ કરતાં આવ્યું એક ગામ; દેરા તંબુ તા-
ણીયા, દીધા સરવે મુકામ. તે નગર તણી શોભા ઘણી,
કેહેતાં કહી નવજયનવનવા મેહેલશોભી રહ્યા, દીસેઘણી

શોભાય; રાંઝ ત્યાંનો સતવાદીયો, પ્રજા તણો પ્રતીપાળ; દુઃખ નહીં દેશમાં, શોભા અપરમપાર. ૪ તારીફ સુંણી એવી શેહેરની, હરખ્યા સડિતે કામ; ચાર ભાઈ તે ચતુર નર, જોવા ગયા તે ગામ. ૫ દરવાજા પોળ ને બારીઓ ગલીકુંચી ને બજાર; જળહળ જોત ઝળકી રહી, શોભા કારો કાર. ૬ જોતાં જોતાં આવીયા, જ્યાં છે ભર્યા બજાર; ત્યાં એક મેહેલ દીઠો સહી, તેની શોભાનો નહીં પાર. ૭ છજાં ઝરખાં રાવટી, સહુ મેનાકારી કામ; ચક્ર નાંખ્યો છે જરીતણો, જાણે ઇંદ્રપુરીનું ધામ. ૮ ઢોલ દીઠો એક બારણે, ત્યાં છે સુંદર કામ; ત્યાં સુંદર નાર એક અવતરી, ને ઊંચા બહુ અવાસ. ૯ ચારે ભાઈ મહા ચતુર છે, પુછે તેડીને પાસ; આ મેહેલ છે કોણ તણો, કોણ છે, એની જાત. ૧૦ આ ઢોલ મુક્યો શા કારણે, એ સદેહ સરખી વાત. ૧૧

ચોપાઈ.—એ રીતે ચારે બોલ્યા વાત, ત્યારે જોડ્યા પેલે હાથ; એ તો ગુણકા કેર છેદાર, રાજદ્વારથી શોભા સાર. દેવાજા છે સુંદર રૂપ, નામ કન્યાથી શોભા અનુપ; પદમની હંસની ચંતના નાર, તેને ગણતી નથી લગાર. જાણે ઝળકે જળહળ જોત, ઉદોકર શોભે ઉદોત; મોહની રૂપ છે સુંદરી, પૃથ્વી ઉપર એક અવતરી. લાખી ગુણકા એનું નામ; વેહેલું કીધું સવળુ ગામ; લાખ રૂપધ્યા આપે જેહ, મુખ વીનતાનું નીરખે તેહ. પ્રથમ દ્રવ્યના ઢગલા કરે, પછે દાંડીયા કરમાં ધરે; એક લાખનો એકજ નાદ, વિનતાને કાને પડે સાદ. સુણી સાદને દેશે માન, દાસી સાથે મોકલે છે પાન; તેડી જાય છે મેહેલને માહી, જે કહેશે તે કરશે તહી. દ્રવ્ય હોયતો નાદજ કરો, નહીં તો મારગ માંહો પરવરો; એવાં દાસીનાં સુ-

ણી વચન, વિચાર કરવા લાગ્યા મન; એટલો તોલ રા-
ખે સુંદરી, જેવી એને નજર ભરી, લાખ રૂપધ્યાનો
એક ઢોલ, તે પ્રમાણે જેવું તોલ. પાસે દ્રવ્ય તેને શી
વાર, ચાર ઢગલા કર્યા તે દાર; પછે હાંડીયા લીધા
હાથ, અવાજ કર્યા ચારે જણ સાથ. લશ્કર પડ્યું
પાદરે સહી, ચારે આઠ્યા ગુણકાને તહી; તાજલમુખ
રહ્યા લશ્કરની પાસ, ચાર આઠ્યા ગુણકાને આવાસ

હોહરો.—કીધો નાદ ચારે જણે, થયું વિનતાને જ-
ણ; પ્રસન્ન થઈ ઘણું કામની, બોલી મુખે વાણ. ૧ કે
નર આવી પોહોતા સહી, દાસી દે જઈ માન; તેડી લા-
લાવો મૂજ આગળે, આપો ફેફળ પાન. ૨ અંવાં વચન
દાસી સુણી, ઉતરી તેની વાર; સોળ સજ્યા છે શોભ
તા, તેની શોભાનો નહી પાર. ૩ જુહાર કર્યા નીચી
વળી, બોલી મુખથી વાણ; ભલે પધાર્યા રાજવી,
છોજ અતુરસુજણ. ૪ શેઠાણી મારી તેડે સહી, મોકડ્યાં
બીડાં પાન; અતુરને અતુર મળે, એમ કહીને દીધું મા
ન. ૫ તેડી ગઈ તે તારણી, ચારે અતુરસુજણ; બેઠક
મધે લાવી સહી, ત્યાંહાં શોભે ઉદીયો ભાણ. ૬ પાટ પ
રવાળી તણો, જડીત હીંડોળા ખાટ; એ વિશ્વકરમાએ
રચના રચી, ઘણી શોભા છે ઘાટ. ૭ એક વિનતા દી
ડી બેડી તહી, તેની શોભાનો વારજ નહી; જેવી કાને
સુણી હતી, તેવી સુંદર નાર. ૮ મરવાનેણી કટી કેસ-
રી, શોભે સકલ અવતાર; જણે વીજળી ઝપકી રહી,
વદન કમળ આકાર. ૯ ઘણી અપળતા નારની, બુધ
તણી ભંડાર; શોળ વરસની સુંદરી, દેખે છે અતુર નર
ચાર. ૧૦ વીનતા ઉઠી ઉભી થઈ, બોલી હાશ વચન;
ભલે આઠ્યા પ્રથવી પતી, ઘણું રીજ્યુ માર મન. ૧૧

ચોપાઈ.—વીનતા બેઠી ઉભી થઈ, જોતાં ચારની
 સુધ નવ રહી; આપી ખુરશી દીધાં માન, તે વીનતા-
 એ આખ્યાં પાન. કંઠે નેત્ર ચપળતા કરી, ચીત ચારેનાં
 લીધાં હરી; ચારે ચતુરાઈ ભુલી ગયા, જોઈ વીનતાને
 વ્યાકુળ થયા. વીનતા બોલી મધુરી વાણું, ભણે પદા-
 રચા ચતુરશુભળ; કાંઈ આજ્ઞા હમને દીજીએ, તમે ક
 હો તે અમો કીજીએ. એવાં વચન વીનતાનાં સુણી,
 ચારે જાણે વાણી ભણી; લાખ રૂપઈયા લોછો તમો, તે
 કારણ પૂછીએ અમો. ત્યારે વીનતા બોલી વાણું, સુણું
 જો ચારે ચતુરશુભળ; માહારે રમત રમવાના કોડ, પ
 રહ પહેલી નરશુ હોડ. ચોસાર તણી રમત છે જોહ, ર-
 મત રમવા આણી નેહ; જો હાર તો સરવે દેહી, દાસ
 થઈ તેની પાસે રહું. જો નર હારે આ ઠાર, તો તો કાડી
 મુકુ બહાર; હારે તો દ્રવ્ય મુકીને જાય, જીતે તો મુજ
 સ્વામી થાય. બત્રીસ લક્ષણ તેનું છે નામ, મુરખ શું
 સમજે આ ઠામ; એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, વીમા-
 સણ થઈ ચારને ઘણી. ગમે તેવી પણ આખર નાર,
 એને જીતતાં કેટલી વાર; વારા ફરતી રમશે સહી, જો
 જીતશે તે વરશે લેઈ. એવો મનમાં કશો વિચાર, માં
 હી બાજી નવ લાગી વાર.

દોહરો—માંડયા પાટ કંચન તણા, ચતુરંજી સો
 ગટી સાર; વીનતાએ ત્યાં મુકીયા, આવીને બેઠી નાર.
 ૧ બીજાડીને શીર દીપક ધર્યો, પછે બોલી મુખથી
 વાણું; હવે વારાફરતી રમો સહી, તમો છો ચતુર સુ-
 ખણ. ૨ જીતે તેનાં હું તારણી, હારે તેના લેઈ ઠામ;
 એમ કહી બેઠી સહી, વીનતા તેણે ઠામ. ૩ એવાં વચન
 વીનતાનાં સુણી, રીસ ચડી અપાર; તે મધેથી એક ડી

હીયો, બેઠો સનમુખ નાર. ૪ ઘણે ઠેકાણે ફરયા તમે,
તે આજ મુકશેા મામ; એમ ફહી પાસા ગ્રહી, નાંખ્યા
તેણે ઠામ. ૫ સાચવે નજર એક એકની, નાંખ્યા દધ
દાવ; ચાતુરી ચલાવે ચોગણી, રાખી મનમાં ભાવ. ૬
ગમે તેવી કરે ચાતુરી, પણ પડે છે અવળા દાવ;
વીનતાની જીખ બાજી થઈ, તેને હઠઠે હરખ ન માય.
૭ એક હાથ બાકી રહ્યો, જે પડે પાસા પોખાર; તોતે
જીતેતાણી, હારે રાજકુમાર. ૭

ચોપાઘ.-પડ્યા પોખારને જીતી નાર, રાજકુમાર
હાર્યો તે ઠાર; ઊતરી ગયું પછે મુખનું નીર, આંધા જ-
ઘને બેસે વીર. બીજે બાંધવ ઉડ્યો સહી, વીનતા સ-
નમુખ બેઠો જઈ; તેણે પાસા લીધા હાથ, રમવા લા-
ગ્યો વીનતાની સાથ. તે પણ હાર્યો જેતાં સહી, તેની
હોંશ પણ પોતી નહી; ત્રીજે બોલ્યો વાણ, ઊડી બેઠો
ચતુર સુખણ. મુજને કોઈ જીતી ન જાય, નથી સુંઠ
ખાધી કોની માય; એમ કહીને પાસા લીધ, રમત હતી
તે જરી કીધ. ઘણી ચાતુરી કીધી સાર, તે પણ હાર્યો
ન લાગી વાર; ચોથાજી ચતુરાઈ બહુ કરી, તે પણ જી-
તી લીધો સુંદરી. ચારે નરનાં ઊતરયાં માન, હળવા
પડ્યા જેમ પીંપળ પાન; રાંડના જીત્યા જશુ ફોક, હ-
શસે પુરના સવળા લોક. એવો મનમાં કર્યો વીચાર,
ફરી રમવા માંડ્યું તે ઠાર. ચચાર લાખની પાડી હોડ,
સોળ લાખ ભરા તે ઠાર. સોળ ચારને લાવે સહી, ન-
હીતો સોળની આશા નહી; એમ વીચારી પોતાને
મન, રમવાને બેઠા તે દાન. વારા ફરતી હારયા ચાર,
જીતી ગુણકા નવ લાગી વાર; હારયા જુગારી બમણું
રમે. બુઢ્ઢી બ્રૂટ થઈતે સમે. વળી મનમાં કર્યો વીચાર.

૨, વીનતા પ્રતે બોલ્યા ચાર; હાથી ઘોડા ધનને માલ,
લખી આપ્યું તેને તતકાળ. હારીયે તો સરવે દીજીયે,
જીતીયે તો તારૂણી લીજીયે; એમ કહી રમ્યા તે ઠાર;
તે પણ જીતી લીધું નાર. કાંઈ હોડ કાઢો આ ઠાર, નહી
તો મેહેલથી નિકળો બહાર; સુણી વચનને લાગ્યું દુઃ
ખ, બોલ્યા ચાર જણા તે મુખ. ચોથી રમત રમીયે
અમો, કરીએ હોડ તે સુણજે તમો; જો હારીએ તો
થઈએ ગુલામ, નહીતો તને કરીએ એ ઠામ. એમ કહી
ને રમીયા તહી, વીનતા તે પણ જીતી ગઈ; ઝાંખા થ-
ઈને બેઠા તહી, પછી વીનતાયે વાણી કહી.

દોહરો-હાર્યા ચારે ચતુર નર, હાથી ઘોડા ધનને
માલ; ગુલામ ખત લખી આપીયુ, પછે કેદ કર્યા તેઠામ.
૧ ગઈ વાત તે ગાંદરે, લશ્કર પડ્યુ તે ઠાર; હાર્યા ચારે
રાજવી, જીતી ગુણકા નાર. ૨ ગુલામ થઈ તેતો રહ્યા
નવ પોતી મનની આશ; એકે અરથ સર્વો નહી, છેક
થયા નીરાશ. ૩ એવી વાત સરવે શુણી, પામ્યા મન-
માં દુઃખ નાહું લશ્કર ત્યાં થકી, ઉતર્યા સરવનાં મુખ
૪ તાજલમુખ રહ્યો એકલો, બાકીએ તજ્યુ ઠામ; દુઃખ
ધરી મનમાં રહ્યો, શું કરવું હવે કામ. ૫ નામ બોલ્યુ
ચારે બંધવે, લગાડી કુળને લાજ; ગુલબંકાવળી લા-
વતાં, કરે ગુલામી કાજ. ૬ પરમેશ્વર પ્રતાપથી, જીતું
ગુણકાની જાત; છોડાવુ મુજ જાતને, પછી લખીત પ-
દારથ વાત. ૭ કરતા હરતા કીરતાર તું, મુજથી કાંઈ
નવ થાય; એમ વીચારી મન વીશે આવ્યો નગરી
માંય. ૮ શેરી ચઝીટાને આવડી, જોયા ચોક બજાર;
ફરતો ફરતો આવીયો, એક અમીરને ઠાર. ૯ મોટા મે-
હેલ નવ ટુંકીનો દ્વારે બેઠા દરવાન; દીઠો તેણે રાજ-

વી, દીધાં ઝાઝાં માન. ૧૦ કોણ દેશથી આવીયા, શુ
 છે તમારૂં નામ; ખત્રીસ લક્ષણ દીસો તમે, શુ ધારોઝો
 કામ ૧૧ ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો, અમે મુસાફર
 જાત; આ મેહલ છે ભાઈ કોણ તણા, એટલી પુછુછું વા-
 ત. ૧૨ ત્યારે દરવાને વાણી વહી, એ અમીતણું છે ધા-
 મ; બુધી ઘણી બહુ ચાતુરી, ઘેર ઘણા છે દામ. ૧૩
 ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો, એક કરો મુજ કામ;
 અમીરને જઈને કહો, એક મુસાફર આવ્યો મુકામ. ઊ-
 મેદવાર મળવા તણો, ઘણી ધન્યછા મન માંય; હુકમ ક-
 રો તો આવીએ, એમ કહો જઈને ત્યાંય. ૧૪

ચોપાઈ.—એવાં વચન દરવાને સુણી, ગયો ત્યાં
 અમીરના ભણી; સનમુખ દરી રહીને કરી સલામ, પ-
 છી અરજ કરી તે દામ. મુસાફર એક આવ્યો દ્વાર, તેમાં
 રૂપ છે અપરમપાર; ખત્રીસ લક્ષણી છે જાત, તેણે
 એક કહાવી છે વાત. અમીર સાથે મળવું છે સહી, એ-
 વી તેણે વાણી કહી; એવાં દરવાનનાં સુણી વચન, હ-
 રખ્યું તે અમીરનું મન. તેડી લાવો માહારી પાસ, મો-
 કલ્યો તેડવા તરત દાસ; આવ્યો શેવક તેની વાર, કર
 જોડીને કર્યો જુહાર. અમીર હમારા તેડે ત્યાંય, બેઠા
 રંગ મેડીને માંહ; માટે આવો હમારી સાથ, એમ કહીને
 જોડ્યા હાથ સભા કરી બેઠા છે જ્યાંય, રાજકુંવર જ-
 ઇ પોહોત્યો ત્યાંય; રાજ રીતથી કર્યો જુહાર.
 અમીર રીઝ્યો અપરમપાર. મુખ શોભે જાણે ઉગ્યો સુ-
 ર. એવું રાજકુંવરનું નુર. ઘણી શોભાને રૂપ વિસાળ, તે
 જોઈને ઉપન્યુ વહાલ. પાંચ બેઠાડી દીધું માન, મુકયાં
 આગળ ફેરફાર પાન; રકબાંથી આવ્યાને ક્યાં રહો, કા
 મકાજ અમ નરખુ કહો. આળપણામાં જોખન વેશ, કે

મ નીકળી આવ્યા પરદેશ; રાજકુવર મુખે બોલ્યો બોલ,
જાણે જાણ્યા અમરની તોલ. પુરવ દેશ વસુધા આવે
મો, પુછોછો તો સૂણજે તમો. જાણે ક્ષત્રી કેરા ત. જાણે
માત પીતાને સજ્જન; ઊંચું આભનીચી ધરતી સહી,
એ વીના બીજુ કોઈ નહી ઉમેદવાર ચાકરીનો જાણ,
જ્યાં અંજળ ત્યાં રહેશુ નીરવાણુ; જે કરમાવે તે કર
લું કામ, બત્રીશ લક્ષણ માફ નામ. એવાં વચન અમી
રે સૂણી, ખુશાલી વાંધી મનમાં ધણી; મુજ પાસે તમે
સુખે રહો, મન ગમે તે મુસારો લેહો. ખાવ પીઓને
મોજે કરો, શેઠર બજારમાં સુખે ફરો; એમ કહીને રા
ખ્યો પાસ, પોતી મનડા કેરી આશ.

દોહરો—એકાંત જગા આપી સહી, ત્યાં ઉતર્યો
રાજકુમાર; બોજન કરે મન ભાવતાં, જઈ બેશે દરબાર.
૧ હાસવીનોદ ને ચાતુરી, કરે રાગને રંગ; ચતુરા
ઈ ચલાવે યોગણી, જઈ અમીરની સંગ. ૨ સેતરંજ
ગંદકે સોગટાં રમે અમીરની પાસ; એક ઘડી વીસો
મુકે નહી, તેને દીકે મનડુ હુલાશ. ૩ પાછલો દીવસ ઘ
ડી એક રહે, તે વખત નીસરે બહાર; બજારમાં ફરી ક
રી ઘેર આવે રાજકુવર. ૪ એમ કરતાં દિન વિત્યા બ
હુ, પછી કીધો મન વિચાર; આમ બેસી રહે સીધિ ન
હી, અમીરના ઘર મોજર. ૫ એક સમે બોલ્યો સહી,
અમીર પ્રતે તે વાત; સોદાગર એક મીત્રથી. પ્રીત ધણી
મુજ ભ્રાત. બબે ઘડી જવા તણી, માહારા મનની હા
મ; હુકમ હોય જે તમ તણો, તો જઉંતે મૂકામ. ૭ અ
મીર કહે સૂખે પરવરો, એ વાતે મુજ મન; જાઝી વા
ર કરશો નહી, એમ મુખેબોલ્યા વચન ૮ વાર કહીને
નીસર્યો. ફરે તે નગર માંચ; ચોસર રમે છે ચતુર નર,

જઘને તેને ત્યાંય. ૯ માન દીધુ સરવે મળી, પુછેછે
 પાપાર; ઘટે તેવો ઉત્તર કહ્યો સહુ હરખ્યા અપરમપા
 ચાર ઘડી બેઠો સહી. જોયો સવળો ખ્યાલ; જુ
 કીધો સરવને, ઉઠ્યો પોતે તતકાળ. ૧૧ ચતુર ન
 ર બોલ્યો સહી, આવજો નીતઆઠાંમ; મુકામ છે તમતણો,
 એમ કહીને કરી સલામ ૧૨ પાછો આવ્યો મુકામ તે,
 કરયાં ભાવતાં ભોજન; પછી અમીરને રીઝવ્યો, એટ
 લે આથમ્યો દન. ૧૩ રજની વીતી રંગમાં, ઉઠે થયો
 સવાર; ત્રણ પોહાર કરી ચાકરી, ગયો મીત્રને દ્વર.
 ૧૪ ચોરસની બાજુ રમે, ભલા ખેલાડી સાથ; માગ્યા
 દાવ લાવે સહી, એવા એના હાથ. ૧૫

ચોપાઘ.—ભલા ભલા નર આવે તહીં કોઈ તેને જી
 તી જય નહીં; મુકાવે સહુના અહંકાર, એવી ખેલાડી
 અપરમપાર. ઘણા દીવસ રમત રમીયો સહી, સાબેત
 રમત કીધી તહીં; પછી વિચાર્યું મન મોજર, હવે જ
 ઊ ગુણુકાને દ્વાર તેના ઘરની ચરચા જોઉં, મારા મનનો
 સંદેહ ખોડી; કોણ પ્રકારે જીતે નાર, તેનો પુછી કાઢાડુ
 પાર. ભેદ પરપંચ કરશું આજ, તોતો સરશે માફ કાજ;
 નહીં તો કામ થવાનું નથી, હીંમત મુકે શું થાય કથી.
 એવું વિચારી મનની માંય, ગુણુકાના ઘર આગળ જ
 ય; નીકળી ઘરમાંથી એક નાર, ઘણી વૃદ્ધ છે અપરમ
 પાર. જેસ્ટીકા કરમાં ઝાલી ખરી. મદમાતી ચાલે સુંદ
 રી; એક ચતુર નર ઉભો છે બહાર, તેને પુછી જોયું તે
 વાર. આ ઘણી વૃદ્ધ ડોશીની કાય, નથી ચાલતા એના
 પાય; સજન સહોદર છે કે નહીં, એ વૃદ્ધપણે દુઃખ પા
 મે સહી. એવાં કુંવરનાં સુણી વચન હરીને બોલ્યો
 તે મન; આ લાખી ગુણુકાનો ધામ, એના ઘરમાં ઘણા

છે દામ. તે આ ડોશીને છે હાથ, એમને પુછી કરેછે
વાત; સહુ મુસાફરને લાવે અહીં, રંડાને દયા ન આવે
મન માંહી. તેવાં રૂળ ભોગવે છે કાય, તમે શું જાણે
વારતા રાય; તમે જાને મુસાફર સહી, આજ છોને કા
લે નહી. એમ કહીને હસ્યો તે ઠાર, મનમાં હરખ્યો રા
જકુમાર. સન્નામ કરી ત્યાંથી પાળ્યો, આગળજઘડોશી
ને મળ્યો. જઘડે ચરણે નમાવ્યું શીશ, દંડવત કરયા
દશ વીશ; પછે તલસત્રા માંડયા પાય, રૂદન કરેછે ઘાટે
રાય. ડોશી અચરત થઈને રહી, મુખથી તેને વાણી ક
હી; કોણુ છેરે ભાઈ તુંતોજન, શાકારણુ તું કરે રૂદન.
સુરાપાન કર્યું છે કાય, તેથી રૂદન કરૂં માય; માહા
રા ચરણા તલાસે આજ, પુત્ર સરજ્યો તારા કાજ. કો
ણુ જતી ને શું છે નામ, ક્યાંથી આવ્યા આણે ઠામ;
એવી વાત પોતે ચીત ધરી, ડોશી પ્રતે વાતજ કરી. ડો
શી મુણીને હરખી મન, સાથે લઈને ચાલી તન; માંથે
તેણે ફેરવ્યો હાથ, સુખે રહો તન મારી સાથ. ખાનપાન
કરાવ્યાં સહી, પછી તેને વાણી કહી; અમે જશુ માતા
જી આજ, પરાધીન ચાકરીને કાજ. પુત્ર જવા થયો ત
ઈયાર, બોલી ડોશી તેણીવાર; પુત્ર વળી આવજો કા
લ. એમ કહી વળાવ્યા બાળ. ત્યાંથી આવ્યો અમીર
ને ઘેર, તે વાતની કોઈ નવ જાણે પેર; અમીરનું
કરે છે કામ, મીત્ર સાથે રમે તે ઠામ. વળી ડોશી પાસે બે
સે જઘ, મધુરી વાણી બોલે સહી; માતાજી ફરમાવો કામ,
હું છું પુત્ર તમારો જાણ. મુજને આસરો તમારો સહી,
મારે માંથે બીજુ કોઈ નહી; ઘણાં બોલે મધુરા વચન,
તેમ તેમ ડોશીનું હરખે મન. એક ઘડી જો મોડો જય,
ડોશી અન્ન પાણી નવ ખાય; દેખે ત્યારે સુખી થાય,

એવી વશ કરી તે રાય. એક સમે ડોસીની પાસ, આ-
ગળ મુકી મોઢેર પચાસ મહીનો અમીરે આપ્યો તેહ,
તમ પાસે લાવ્યો હું એહ; ખરચ પાણીને જોઈયે સહી,
તે માટે હું લાવ્યો અહીં. એમ કહીને આપી હાથ, ડો-
સી બોલી કુંવરની સાથ; કેટલા કાળ જીવીશુ કામ, મા-
રે દ્રવ્યનું શું છે કામ, મારી પાસે થયો છે દામ, જે
જોઈયે તે લેજો આ કામ; કુંવર કહે મારે માથે તમે, જે
જોઈયે તે લેઈશું અમે. પુત્ર જે લઈ આવ્યો ધન, મા-
તા સાચવે કરી જતન; પુત્ર કહે માદાજી રાખો તમે,
તમારે આશરે જીવું છું અમે. એવી વાણી મધુરી મ-
ણી, તેમ તેમ ડોસા હરખે વાણી; જોગીને વશમાં કેપ-
જ જેમ, રાજને વશ ડોસી તેમ જેમ સરખને વશ કરે
ગાર્હી, તેમ કુંવરે ડોસા વશ કરી; અંધ જેમ પામે
લોચન, તેમ પુત્ર જોઈ હરખે ડોસીનું મન. વણા દીવ
સ એમ ગયા વહી, ત્યારે રાજકુંવરે વાણી કહી. પુરૂષ
ચરીત્ર કર્યું તે વાર, વીસ્તારા કહુ આ કાર; શ્રોતા જ-
ન સાંભળજો સહી, કવીએ એવી વાણી કહી.

દોહરો.- એક સમે ત્યાં બેઠે જણાં, એકલાં વન
મોજર; ત્યાં એક કુપ દીઠો સહી, તેમાં જળ તણો ન-
હી પાર. આ જળ મથે હું પકુ, તુંજો જે મારી માત;
પાછા પગ અહીં નહીં ધરું, તું નીસ્યે જાણજો વાત.
ડોસી વણુ મન કળકળી, ભાઈ એશું બોલ્યા બોલ;
પુત્ર કહે કરતક કરયાં, ખરી વાત તું ખોલ. ત્યારે ડો-
સી મન રીજી વણુ, આનંદ ફેલ્યો અંગ; કરવા લાગી
વારતા, તે ચતુર નરને સંગ. પુત્ર જે માગે સહી, તે
આપું તને દામ; તું પડીશ ત્યારે હું મરીશ, શું સર-
શે એમાં કામ. પુત્ર કહે માતાજી શુંગો, તમે આપો

ધન અપાર; એક વાતનો સંદેહ મુને, તે જાણજે આ વાર. તમ વીના ભાગનાર નહી, મારા મનની બ્રાંત; તીજુ માણસ સાથે નથી, બેઠા છીએ એકાંત. ડોશીકહે શુભ દીકરા, શું સંદેહ તુજ મન; તે ભાગુ આંણી વ-
હી, વળી લો ઝાણુ ધન. એમ કહી વચનજ આપ્યું, સં-
દેહ ભાગુ આ ઠામ; રાખી વાત કર અમો, તે વાતે શા-
ક્ષી શ્રીરામ. ત્યારે તે નર બોલીયો, સાંભળ મારી વા-
ત; લાખી સરવેને જીતે, ભાગો મનની બ્રાંત. ભલા ભ-
લા હારીઆ, કોઈએ ન જીતો નાર; કોઈ જીતી શકતુ
નથી, તે સંદેહ મને અપાર. કરોડપતી કીંકર કરયા,
રાખે વળા એક તોર; કોણ ઇષ્ટની ઉપાસના, કોણ તર-
ણી શીર જોર. નથી દ્રવ્ય મારી કને, મને નથી રમવા
નુ મન; સંહેજ વાત પુછું અમો, એમ બોલ્યો મુખ-
થી વચન.

ચોપાઈ.—ત્યારે ડોસી બોલી બોલ, સાંભળ દીકરા
એનુ તોલ; એ વાત વીસ્તાર અમો, કોઈ આમળ નવ
કહેશે તમો. કદાપી જશે તીજે કાન, તે વાતે ઊતરશે
માન; કહેશે ધર મારયુ ધરની થઈ, એટલી એખ મુ-
જને છે સહી. પુત્ર કહે પ્રતીજ્ઞા કર, બ્રહ્મહત્યાદીક પાપ;
એવી પ્રતિજ્ઞા કરી જ્યાં, ત્યારે બોલ ડોસી ત્યાં, લાખી
પાસે કાંઈ વીઢા નથી, નથી ઇશ માથે સરવથી; પાસા
છે વીનતાને હાથ, ભરેછે મોટા સાથે બાથ. બીજે એ
ક કરેછે ઊપાય, તેથી નર સહુ હારી જાય એક બીજા
હી પાળેછે નાર, તેને કેળવી અપરમપાર; દીપક તેને
માથે ધરે, પછી રમત તે જરી કરે. નવ હાલે નવ હા-
લે નવ ચાલે મંજાર, ઠરી ઠામ બેસેછે ઠાર; બીજ ઊંદ
ર પાળે છે જાણ, વળા કેળવ્યા છે નીરવાણ, બીજાડી

પાસે બેસે સહી, મુખ આગળ પણ ખાએ નહી; ઊંદર બીલાડીનો ત્યાં મેલ, ગુણુકા નરથુ માંડે ખેલ; મન ગ મતા દાવ બેઠાએ જેહ, બીલાડી સામું જીવે તેહ. ગરદ નં ફેરવે તેની વાર, દીપક ઝાંખો પડે તે ઠાર; ઊંદર પા સા ફેરવે સહી, તે પ્રકારે જીતે તહી. બીજી વીધા કાંઈ પાસે નથી, સત કરી માનો શરવથી; રાજકુંવર ત્યારે રીઝ્યો મન, માતાજી એ શતવચન. સંદેહ મન તણો ભાગ્યો શહી, ડોશીને પગે લાગ્યો તહી; ગયાં ઘેર પોતા નેતલકાળ, ડોશીને ઘણું ઉપજ્યું વહાલ. આપી જવેર હીરાની માલ, ત્યાં તો કુંવર થયો નીહાલ; કરે ચતુરાઈ તણો વિચાર. લાઘ્યુ દ્રવ્યને નીકળ્યા બાહાર. ભરી બ જરે થઈને જાય, દીઠો વાઘરી ઉભો ત્યાંય; એક નોખી યાનું બચ્યું શાર, વેચવા ઉભો ભરે બજાર. એથી જીતવાનો તે નાર, એવો મનમાં કર્યો વીચાર; માટે લઉં તેને હું અહીં, આપી મુલને લીધો શહી. બાંધ મ ધે બાંધ્યો તેણીવાર' તેને કેળવ્યો અપરમપાર.

દોહરો—સોમટી મારે હાથની, કે ચંદ્ર નીકળે બ હાર; મુખક એકને પકડે શહી, જ્ઞાન કરતા વાર. ૧ દેગ ડી મારે હાથની ત્યારે જઈ કરે શીકાર; એ રીતે તેને કેળવ્યો, દીન થયા દશ બાર. ૨ પછા શત્રામ જઈને કરી, અમીર કેરી પાશ; જમવાને મુંજતેડીઓ માટેરાજ આપો રજાય. ૩ મીત્ર હમારો એક છે, તે તણુ છે લમ્મ; બીજો સવાલ મુજ તણો, તે કહું છું મુખ વચન. ૪ લગને જાણે માહરે, તેવી ચિંતા મુજને થાય; કીરપા મુજ ઉપર કરો, તો લગનેમુજથી જવાય. ૫ એવાં વચન અમીરે શુભી, આપ્યા વસ્ત્ર અપાર; આલુપણુ ધણું સોભતાં, કેહેતાં ન આવે પાર. ૬ અમુદ્ય શીરપે

અ આપીયો, જેને જરીના તાર; સાલ જોડો સવાલા
ખનો, રતન જડીત એકહાર. ૭ પગના તોડ સોના તણા
કોટમાં મોતીના હાર કડાં. સાંકળાં કંઠીઓ, પેહેરણા
એવા શણગાર. ૮ પ્રતીબીંબ બીજુ પ્રગટયુ, જાણે
જળહળ જોત; જાણે કામદેવ પ્રગટ થયો, અને શોભે
ઊંઘોત. ૯ અમીર જોઈને રીજીઓ, આપ્યો એક તો-
ખાર; અશ્વ બેશીને પરવરયા, મોત્ર તણે દરબાર. ૧૦
વચન અમીરનાં શુણી, કુંવરે કર્યો, જુહાર; અશ્વ
બેશીને પરવરયો, તે મયો ગુણુકાને દ્વાર. ૧૧

ચોપાઠ.—સમી રાજ્યે ઉતરયો તે કાર, મયો લા
ખીના મોહોત મોજર; જાણે ઉગ્યો જેવો શુર, એવું
નીરખ્યુ નરનું નુર દરવાન પણ બોત્રી નવ શક્યો,
પોતે આદ્યોત્રમાં ધસ્યો; જઈ મેડીએ ચડ્યો સહી,
વીનતા બેડી દીડી તહી. વીનતા ઝાંખી જોતામાં થઈ,
શુદ્ધ બુદ્ધ તેમાં નવ રહી; દીઠું કામણુગાર મુખ, ગુણ
કા જોતાં પામી સુખ. જાણે ઈંદ્ર તણો અવતાર, વણું
રૂપને શોભા સાર; નથી માનવી સાથે કોઈ, કારણ રૂ-
પ દીસે છે જોઈ. આપી આશન ઊભી નાર, હશી બો-
લી વચન તે કાર; કોણ દેશ તણાછો ભુપ, રાજ તેજ
રહીઆણું રૂપ. કેમ આઠ્યા તમો માહારે ધામ, શું ધા-
ર્યુછે મનમાં કામ હુકમ તમારો માથે લીજીએ જે ક
હો તે હાજર કીજીએ. ત્યારે કુંવર બોલ્યો વાણ, સાંભળ
વીનતા ચતુરસુજણ. અમો મુસાફર આઠ્યા આ ગામ,
અમીરના વરમાં કરયા મુકામ; ખુબી તમારી શુણી અ-
પાર, વણી મુઘડછે લાખી નાર. રમત રમી જાણે છે
બહુ, જે જાય તે હારે શહુ; મુણી વાત જે હરખ્યું ચી-
ત, રમવાને જોવું ખચીત. પરદેશી મુશાફર આઠ્યા ઘે

૨, કરી રાજઘર રૂડી પેર; એવાં મધુરાં સુણી વચન,
ખાન પાન મુકયાં તે દન ભક્ષ ભોજન કરાવ્યુ શાર,
પછી બોલી મુખથી નાર; મેતો નીયમ લીધો એક જ
ણ, તે વાતનું કહુ મંડાણ. રમવાનો રાખે અમીલાખ
તે લાવે રૂપીઆ લાખ; પ્રથમ તો નર ઢગલો કરે, પછે
તે મેડી ઉપર ચડે. હાડ તો દાશી થઈ રહુ, જીતુ તો
લાખ રૂપીઆ લેઉ; એવો નીયમ છે માહરો સહી, ત
મે કોહો તો રમીએ અહી વચન માડું મીઠ્યા નહી
થાય, તે વાને ઘટે મહીમાય. જીત્યાનો વાજે છે દોલ,
એવો વીનતા બોલી બોલ; લાખ રૂપીઆઆગળ ધરે
તે નર રમત જરી કરે.

દોહરો.—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, બોલ્યો
રાજકુમાર, અહંકાર રાખે અતી ઘણો, તને કોણ વર
સે આ ઠાર. ઘણા સાથે જીતી સહી તોય ન સરીયું કા
જ; પરમેશ્વરના પ્રતાપથી, જીતું તુજને આજ. ઘણા
નર જીત્યા, કહણ છે આજનું કામ; ચતુરાઈ કરજે
ચોગણી, જેમ પોયે મન હામ મુદ્રિકા આપિ કર તણિ
સવાલાખનું મહિ નંમ; વિનતાની આગળ ધરી, આ
જુદ આણિ અંગ. ૪ જેઈ વીંટિ અમુલની, હરખિ
મનમાં તે ઠાર; માંડિ બાજી તેણે સમે, રાજકુંવરને ના
ર. ૫ બીલાડિ માથે દિપક ધર્યો. ત્યારે ચમક્યો પોતે
મન; નીશાનિ સાચિ મળી, ડોશિનાં સત વચન. મુખ
કને દિઠો સહિ, થયો તદા અજાણ; રમત તે જરિ કરી
લિધા પાસા પાણુ, જણિ જોઈને હારિયો, દેહે અખજા
ધાજ; હઠ કરિ રહી પોતા તણિ, જીતિ ત્યાં ગુણકાજ.
૮ પોખારમાં આવિ રહિ, બાજી ત્યાં તેણી, વાર; આ
વે પોખાર વિનતા તણા, હારે રાજકુંમાર. ૯ એવું મ

ન વિચારયું, બિલાડી સામુ તે ડામ; ત્યારે મુસ્તક તે
છે ફેરવ્યું, વીનતાની પોંચી હામ. ૧૦ દિપક જોતામાં
ઝાંખો થયો, નાંખ્યા પાસા તે નાર; ઊંદરે પાસા ફેર
વ્યા, પોખાર કર્યા તે વાર. ૧૧ જીત્યાનો જશ વાંધી
ઓ, હાર્યા તમે ચતુર સૂઝાણ; ચતુરાઈ ચોગણી દાખ
વિ, એમ બોલિ વીનતા વાણ.

ચોપાઠ.—એનાં વીનતાનાં સુણિવચન, ખીજી રમ
ત માંડી રાજન; હારજીતમાં મુક્યો હાર રમવા લાગ્યા
નરને નાર. ધીર વીર બેઠો તે ડામ, નાંખે પાસા મુખ
લેઈ નામ; ખત્રીસ લગણ જે નર કહેવાય, કોઈનો ગાં
જ્યો તે નવ જાય. ભલા નર મુકે મામ, કોણ માત્ર એ
વિનતા નામ; એક હાથ ખાલિ નવ જાય, જેવા માગે
તેવા પડે હાય. વણી ચતુરાઈ વિનતા કરે પણ એક વા
તે અરથ ન શરે; વીનતા પામવા લાગી હાર દિપક સા
મુ જોયુ તે ડાર કુંવરે પાસા નાંખ્યા જેટલે, મંજરીએ
શીર ફેરવ્યું તેટલે; ચડપ ઊંદર નિસરયો સહિ, પાસો
અવળો કિયો લઈ કુંવર રોનાટી મારિ તેજિવાર તરત
નિકળ્યો નેળિયો બહાર; ઊંદર તણિ પકડિ કાટ, નાડિ
બિલાડિ મેહેલિ દોટ. સાતમે ઘેર જઈને ડરિ, રમત ભ
ગ તે વેળા કરી રાજકુંવરને ચડિ છે રિસ, કરોધ કરિ
બોલ્યો તે દિસ. તારિ અક્કલમાં ઉડિવાટ, કંચન તણા
તેં મુક્યા પાટ, નારિ બુધિ પગની પાનિએ વશિ રાંડ
જાતને અક્કલ કશિ. ઘરમાં દિવિ સરખિ નથિ, બિલાડિ
શિર દિપક સરવધિ; મુકો ઝવેર ફિરા કે લાલ. થાય અ
જવાણુ ઝાક ઝમાળ. નિકર આવો મારી પાસ, આજ
કરવાનો તુજને દાસ; જણી જોઈને હારયો તુજ સાથ,
હવેતો ધસવા પડશે હાથ એમ કહિ કહાડિ એક મણિ,

જાણે શોભા પ્રતીર્ષીબ તણી; ભાગ્યુ વીનતા કેરુ જોર
 પડી ખસીઆણી તેને ઠોર. હાડે દુખને મોહોડે હસી,
 હસી, એ વાતમાં ચીંતા કરી; હવડાં હોડ હારીને જ-
 શો, જશે માવને દુખીયા થશે; આગળ કંઈક હારી ગ-
 યા, તે નરતો કેકાળે ન થયા; એવી ગતી તમારી સહી,
 શો ઉચ્છ્રમ હવે કરવો અહીં; મેં ભલા ભલા દીડા રાજ
 ન, તે સહુ હારી ગયા મહાજન. કોઈની ગાંજ હું નવ
 મધ, અથામ નર આગ્યાતા અહીં; તમે ભાગ્યો મારો
 અહંકાર, સીતેર લાખ જીત્યા આડાર. માટે આજ રમ
 વાને કોડ, પાડવી આજ તમથુ હોડ; સીતેર લાખ જી-
 તુ તો લઉં, હારુ તો ઇસકીમત દઉં. એમ કહીને બાજી
 થરી, રમત હતી તે જરી કરી; ધણી ચતુરાઈ કરે તે ના-
 ર, જીત્યા બાજી રાજકુમાર. જિતરી મયુ વીનતાનુ મુ-
 ખ, ધણુ તે મનમાં પામી દુઃખ અંદ્ર આલમાં પેસે જે
 મ, વીનતાનુ વદન થયું છે તેમ. નીચુ જોઈને વીનતા
 રહી, ત્યારે કુંવરે વાણી કહી; વળી કાંઈ હોય મનમાં
 કોડ, તો તો પાડો બીજી હોડ. હાર્યો જુમારી બમણુ ર-
 મે, લાખી મુખ બોલી તે સમે. ધન માલ મુજ પાસ ન
 થી; એક વાતે રમુ સરવથી; અમીર ડિમરાવ રાજ ત
 ન, શુભામ કરી રાખ્યા ભોવન. તેની હોડ મારુ અમે,
 જીતો તો લઈ જવ તમે; રાજકુંવર હરખ્યા તે ઠાર,
 માંડી બાજી નવ લાગી વાર. પરમારથનું કરવું પુન્ય,
 છોડાવુ રાજકુંવરના તન; પ્રણુ લાજ રાખજો મહારી,
 એમ કહીને રમત જરી કરી. તે બાજી જીત્યો રાજન,
 વળી તે બોલ્યો મુખથી વચન; બીજુ હોય તો ફરમા-
 કાજ, લેશ માત્ર ન રાખસો લાજ. નીચુ જોઈ વીનતા
 રહી ગદગદ કંઠે વાણી કહી; સરવે વસ્તુ હારી આ ઠા-

મ, નથી કાંઈ મીલકતનું નામ. નસીબો મુજ આમળ કરે, માહારી કાયા હું હોડમાં ધરે; જો જીતું તો સરવે લગી, હારું તો દાશી થઈ રહું. તે પણ કબુલ કરયું સારું, માંડી ખાજ નવ લાગી વાર; રાજકુંવર ભાગ્યશાળી સહી, તે પણ ખાજ જીત્યો તહી.

દોહરો.—વાજાં વજડાવ્યાં જીતનાં, હારી ગુણકાના ર; વાત ચાલી તે પુર વીખે, મલી કુંચીને ખજર, વીનતા કરજેડી રહી, બોલી મુખથી વાણ; હું તો દાશી તમ તણી, જે કહો તે કરે પ્રણામ. ૨ હું હારી જીત્યા તમે, આ લોની ગ્રંથ ભંડાર; સહુ આમળ ધરી, તેવેળા તે ઠાર. ૩ કોણ નગર છે તમ તણું, કોણ તમારો તાત; રૂપે રવી સરીખડા, વળી કોણ તમારી માત. ૪ બ્રહ્મા વીણુ રૂદ્ર તમે, ધરયું માનવ રૂપ; અહંકાર ભાગવા માહરો, પધાર્યા દેવ સ્વરૂપ. પણ સંદેહ ભાગો મન તણો, કરોં તમારી દાસ; પ્રતીવરતા હું પદમણી, શેવા કરું રહી પાસ. ૬ કોઈ નરનો કર અટક્યો નથી, એવા તે સુરજ સાખ્ય; કહો તો દેખાડુ પારખુ, એમ બોલી વીનતા લાખ. ૭ મેં ધારયું તું મન વીશે, મુને જીતે તે ભરથાર; તે ઇચ્છા માહરી પુરણ થઈ, મુંજ ભાગ્ય તણો નહી પાર. ૮ ઇશ્વર આણુ આ વાતમાં, બુદ્ધ બોલુ આ દીશ; કોટી ભ્રમ હત્યા મુજને, પ્રથવી પાપ શીશ. ૯ સાચી વાત તમે કહો, પુરો મનના કોડ; લાહાવો લાખેણો લીજીએ, આપણુ જુગતે જોડ. ૧ રાખી વાત જે તમે કરો, મુજ હત્યા તમ શીશ; આશા ભગ માહારી થશે, દુભાશે જુગદીશ. ૧૧

ચોપાદ.—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, રાજકુંવરે વાણી ભણી; મારી વીતકની કહુધું વાત, સાંભળજે તું

ચીત સંગાત. જે પોતાને પડીયું દુઃખ, તે સરવે માંડી
કહ્યું મુખ; ત્યારે વીનતા વીલાસે મન, ઘણું દુઃખ કરી
તે બદન. ત્યારે રાજકુંવરે કહ્યું નાર, મારા મનના કહ્ન
વિચાર; એક મોટી મનમાં આશ, જવું બંકાવળીની
પાસ. ત્યારે ગુણકા બોલી વાણ, સાંભળ રાજ ચતુરસુ
જાણ; બંકાવળી નામે પરી છે સાર, તેની શોભાનો ન-
હી પાર. તેની વાડીમાં પુત્ર છે સહી, તેની શોભાનો પા-
રજ નહી; પ્રથવીમાં તે પુત્ર છે એક, ઘણી શોભા તેની
છેક. સહસ્ર પરી તેની રક્ષા કરે, રાત દીવસ તેની પા-
છળ ફરે; લક્ષ રાક્ષસ વળી છે રખવાળ, જે વીકાળ સ-
રખા લાસ. ફરતો ડોટ છે તેને સહી, તે મધે વાડી છે
મહી; એક બાડને એકજ પુત્ર, શોભા તેની દીપક અ-
તુત્ર. પ્રથવીમાં ચોટી નાગ પ્રમાણ, ઉપર જક્ષણી શીર
જાણ; મગને ચોટી પરી તણી, તેની શોભા શી કહું ઘ-
ણી. ચંદ્ર સુરજ નવ દેખે મુખ, ગુલબંકાવળી પામે છે
મુખ; વીકટ વાટ તે તે સરવથી, કોઈથી ત્યાં જવાતું નથી.
ઘણાં વીધન રસ્તામાં થાય, કેઈ પેરે ત્યાં જશે રાય;
કોણ માત્ર માનવીની કાય, દેવ દાનવથી નવ જવાય.
માટે તજે જવાનું નામ, માહારા મનની પુરો હામ; એ
વાં વચન વીનતાનાં સુણી, રાજકુંવરે વાણી ભણી. જી-
વ ગયે ન મુકુ મામ, હતો જવાનો ઘણી લાગી છે મુ-
ને. મુખ જુખાની કહોછો તમે, ન્યાય અન્યાય કેમ ચુ-
કવું અમે; નજર જોડી તો ચુકાવુ અહીં, નહીતર મા-
રગ જવુ વહી. તમે પેસો પીંજર મોજર, બ્રાહ્મણ વળી
ઊંચાડે દ્વાર; તો તો નજરે જોવું અહીં, પછી ન્યાય ચુ-
કાવું સહી. એવાં વચન શીયાળનાં શુણી, પેદા પીંજ-
રમાં તેણી થઈ; વીખને કહે તમે દોની બાર, એ કહે

ત્યારે ઊઘાડજે દ્વાર. દીવાં ખારજીં સાંકળ સાય, શી-
યાળ મુખથી બોલ્યો વાત; જે રીતે તમે કહ્યુંતું સહી,
તે રીતે તમે બોલો અહીં. ઊઘાડ ખાઈ તુ આજુ દ્વાર;
કાહાડ બાહાર હું તુજને કરીશ ઊપકાર; ગુણ પછવાડે
અવગુણ સહી, ત્યારે હું ઊઘાડુ નહીં.

દોહરો.—વચન સુણી શીઆળનાં, વાવને પડી મ-
ન ફાળ; દગો કરીને બાહીયો, હું આજીશ તારો કાળ.
૧ તું શું ખાતો તો મુજને, બળ દોય તો નીકળ બા-
હાર; સ્નેહ કરી તને કહાડ્યો, બીક બીક તુજ અવતા-
ર. ૨ બ્રાહ્મણનો જીવ બચારીયો, વળી અલ્લ ચુકા-
વ્યો ન્યાય; જે કરે તે ભોમવે, મુજ શીર દોષ નહીં ક
હેવાય. ૩ હુશીયાર તું સારદૂત થયો, મેં અદલ ચુકા
વ્યો ન્યાય; ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, તું ભોમવતા
રી કાય. ૪ એમ કહી ત્યાંથી ચાલ્યો, શીયાળ ત્યાંથી
જાય; બ્રાહ્મણ પાછો પરવર્યો, દેવો ચુકાવ્યો ન્યાય. ૫
જગત જોમ કોડે કરો, અજો તમારે મામ; વગર વીચા
રયું કરતા રજો, આજ પછી તમે કામ. ૬ આશીશ દી
ધી શીયાળને, બ્રાહ્મણ પંથ પગાય; ઉપવીત દીધુ પુ-
ત્રને, વળી પરણાવી કન્યાય. ૭ નાહાના ઊપર નવ
બૂલવું, નાહાનો શીઆળવો એહ; બુદ્ધીએ જીતીયો
વાવને, કળી ન શકે તેહ ૮ તમે જીતસો સરવને, કા-
ણ માત્ર પરી જત; પરમેશ્વર પ્રતાપથી, લાવો ફરી
વીખ્યાત. ૯

ચોપાઈ.—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, ત્રાચાર
થઈને વાણી બાળી; જઓ કહેતાં જલ કપાય, માટે
સીદ્ધ કરી આવો રાય. આવશો ત્યારે સુખ સહેલ, ત
મે આવશો ત્યા રંગની રેલ; આવશો ત્યારે નીકળી-

શું બાહાર, તે જાણજો તમે નીરધાર. જપ માળા મેં
કરમાં ધરી, સરવે સુખ તજ્યું સુંદરી; પર પુરૂષ ભા-
ધને આપ, નીસ્યે માનજો આપો આપ. તમ કારણુ લ
'ધ બેઠી જોગ, મુક્યા ભાવતા સવળા ભોગ; મરવા ઊ
પર રીજ્યાં અમો, ઊતાવળ કરોની તમો. બાર વરસ
જોશું વાટ, પછી કરીશુ દેહની વાત; અવર પુરૂષ કર
વાની નથી, સત કરી માનજો સરવથી. એમ કહીને
નામીયુ શીશ, રાજકુંવર ઊડ્યો તે દીસ; જોઈ શુકન
ને પથે જય, નગર થકી નીસર્યો બાહાર. લીધું પછી
જોગીનુ રૂપ, પ્રતીર્ષામનું પ્રગટ્યું નુર; ભસ્મ લેપન
કર્યું છે કાય, વજર કછોટો વાળ્યો રાય. શેત્રા શીંખી
ગળામાં સહી, જોસ્ટીકા તુંબડી કરમાં ગ્રહી મનમાં
ખીતો નથી લમાર, જંગલમાં ચાલ્યો રાજકુંમાર; મ-
હા અરણ્યવ તે ચાલ્યો જય, રાત પડે ત્યાં મુકામજ થા
ય. માણસ નામે જંગલમાં નહીં, જાડને આશરે બેસે
જઈ; દુખે સુખે વીતે છે રાત, વળી પંથ ચાલે પ્રભાત.
સાત માસ ગયા એમ જાણુ, જંગલ આવ્યું એક નીર-
વાણુ; વણા ભેઠે અનેક જાત, ત્યાં મુકી નવ શકે કોઈ
પાગ. કંથેર કાંશકીને ગોખડું સહી, તે ઊપરથી ચાલ-
વુ તહી; ખીજું વનસ્પતી ભાર અદાર, વટા ધુમ થઈ
ત્યાં સાર. ક્યાં ઊગ્યો ક્યાં આથમ્યો સહી, એવું વન
ભયાનક તહી; અંધકાર નવ સુજો ભાણુ, પશુ પંખી
બહુ મળીયા જાણુ. શબ્દ સારદુલ શીયાળના થાય, તે
દેખતામાં કંપે રાય. વણા શબ્દ મોટા વીકરાળ, નાગ
ના શબ્દ નીસરે બહાર; કાળ જળ તણુ નહી નામ, કં
ઠે શેશ પડ્યો તે ઠામ. વળી છે કોમળ તેની કાય, ગો
ખડું કાંટા પેસે પાય, મૃત્યુકાળ જંગલનું નામકોઈ વાલી

શકે નહી હામ; દેવ દાનવથી નવ જવાય, કોણ આશ
રો માનવની કાય. દશ જોજનનું જંગલ જાણ, જે જય
તે છોડે પ્રાણ; તે મધે આલ્યો છે વીર, ઘણુ દુખ ખ-
ખ્યો તે શરીર. હીંમત પોતે મુકતો નથી, માહા દુઃખે
આલ્યો સરવથી. વળી તે મનમાં કરે વીચાર, ચતુરાઈ
કરી મેં જીતી નાર; એતો પરમેશ્વરનો ખ્યાલ, પડે
પાર કે આણે કાળ. લખીત વાત થાશે તેહ, એમ કહી
આલે છે એહ.

દોહરો.—શરીર સવળુ જડાઈ ગયુ, નીકળે રૂધીર
નીરધાર; લાખ વીંછુંની વેદના, ભોગવે છે તેને ઠાર. ૧
પગ તળીયાં તરવાઈ ગયાં, છેદ પડયા આ ઠાર; પગ
ધરતીપર નવ ધરે, દુઃખ તણો નહીં પાર. ૨ ભુખ તર
સ પીડે ઘણી, વળી કાંટા ભાગે પાય; હીંમત મન નથી
મુકતો, આલ્યો જંગલમાં જય. ૩ વાત્ર વરૂં જાળે ઘ-
ણા, ડગતો નથી કાય; લખ્યુ હશે મારા કરમમાં, જે
થવાનું હશે તે થાય. ૪ એ ભેથી ડરવુ કશુ, વીચારયુ
પોતે મન; દુઃખે પાપે આલે નહી, શું કહું મુખે વચન.
૫ સાત દીવસ એમ વહી ગયા, તે જંગલ મોજર; દશ
જોજનનું વન સહી, તે મુકીને નીસરસ ખાહાર. ૬ સુ
રજ તણું દરશન થયું, ત્યારે હરખ્યા રાજ મન; પા-
હાડ એક નજરે આવીયો, જોતામાં ગયો છે ગગન ૭
જ્યાંહાં પાહાડ ત્યાં જળ સહી, એમાં શો વીચાર; દુખે
પાપે જાડિં ત્યાં, ત્યારે થળશે અમરીત અહાર. ૮ એમ
વીમાશી આલીયો, જળ વીના જીવડો જય; પાહાડ સ
મીપે આવીયો, ત્યાંહાં કાંઈ અચરત થાય. ૯ જુએ તે-
તો પાહાડ પહાડ નથી, એક રાક્ષસ વીકાળ; લાંખા ચો
ડાની ગણતી નથી, બેઠુ ગગને વાશાળ. ૧૦ જડ રૂપ-

માં ત્યાંહાં થઈ મયો, ચઢતન ટળ્યું શરીર; વીકરાળ વદન બીડામણું, કઈ તરેહ રાખુ ધીર. ૧૧ અરે જીવ તું કેમ ડરે, મરવું એકજ વાર; એમ વીચારી મન વી શે, નમીને કરયો જીહાર. ૧૨

ચોપાઘ.—નમી કરીને લાગ્યો પાય, ત્યારે રાક્ષસ બોલ્યો કાય; કાહાંથી આવ્યો આણે ઠામ, નવ આવે માનવનું નામ. દેવ દાનવથી નવ અવાય, તો કોણ મા તું માનવી કહેવાય; મારે કીસ્મતે આવ્યો અહીં, એ વાતમાં સંદેહ નહી. નીત પશુના કરીએ અહાર, ઘણાં વરસ થયાં તે ડાર; માનવી ખાવાની ઇચ્છા થઈ, તેતો આજ સંપુરણ થઈ. માટે આજ જીવવું સારથક થયું, તારી કાયાનો સ્વાદજ લઉં; એવાં રાક્ષસનાં સુણી વચન, રાજકુંવર બોલ્યો તે દન. એ વાતે ઘણું હરખ્યું મન, સુખે ખાઓની માફ તન; ઘણો ખુશી થયો હું આ જ, સીધ કરો તમારૂં કાજ. એક પલક તે વરસજ થાય, નથી દુખ વેડાતું કાય; જે તું માહારી કાયા ખાય, તો જીવ નોકળી સરએ જાય. પરદુખભંજન માહારા તમે, વેહેલા થાઓ દુખ પામું અમે; એવાં રાજકુંવરનાં સુણી વચન, તવ રાક્ષસનું હરખ્યું મન. ઘણી કાન્તી ને રૂપ વીશાળ, વાણી સુખતામાં ઊપનીયું વહાલ. મધુર વચનથી વાણી કહી, આવ તુને નહી ખાઉં અહીં; મરવું તો કોઈને નહીં ગમે, શા માટે મોત માગો આ સમે. ખાળખાળમાં જંગલ કાય, કેમ આવ્યા જંગલની માંય; પરમેશ્વર વચમાં દરમીયાન, નહીં ખાઉં એ તું નીસ્યે માન. એમ સમ ખાધા તે ડાર, આવ પાસે કરી શ ઉપકાર; પાંચ દીવસ પેરાણા રોડા, દુખ હોય તે મુજને કહેા, આવુ રૂપ તમારૂં સાર, શો છે તમારે નીત્ય

અહાર; તે આણીને હાજર કરૂં, વચન તમારૂં મસ્તક
ધરૂં. રાજકુંવર કહે સાંભળો તાત, કહુ મારા ખાધાની
વાત; બેહ લેણીં તણો સહી જાણુ, વળી સરકરી સાકર
નીરવાણુ. તે તણા અમો કરીએ અહાર, તે ક્યાંથીઆ
જંગલ મોજર.

દોહરો.—એવાં વચન રાક્ષસે સુંણી, હરખ્યો અપ
રમપાર; ચાર વડીમાં વાણુ સહી, તું બેશી રહે આ ડા
ર. એમ કહીને પરવર્યો, ક્ષણું નવ લાગી વાર; પોઠ જ
તીતી વાણુજરા તણી, જઠ પડ્યો તે મોજર. રાક્ષસે
માયા કરી, તે સરવે સમેટી લીધ; પાછો કરીને આવી
યો, કામ કરી તે સીધ. અન્ન વજ્રના ઢગલા કરયા, ધી
સાકર બહુ ખાંડ; કરીઆણુ વીવીધ પ્રકારનું, ત્રાંખા
પીતળનાં ભાંડ.. ૪ રાજકુંવર વાસ્તમે થયો, જે જોઈએ
તે ત્યાંય; ઉનમત નહીં કસી વાતની, વિસ્તમે થયો મન
માંય. ૫ ખાનપાન ગમતું કરે, તુ માહારો મીજમાન;
ચીંતા મનની પરદરો, તને આપીશ જીવતદાન. ૬ ભ
ક્ષ ભોજન વીધ વીધનાં, કરયાં બત્રીસે પાક; ભાતભા
તની મુખડી, કર્યો સુંદર સાક. ૭ રાજકુંવર બોલીયો, તું
પીતા હું તન; એક અરજ છે માહારી, બોલું મુખ વ-
ચન. ૮ ત્યારે રાક્ષસ કહો તમો, નવ દરશો મન લગા
ર; જે ઇછા તારા મન વિશે, તે કહો મૂજને આ ડાર. ૯
ત્યારે રાજકુંવરે કરી વીનતી, જમીએ બેશીને સાથ;
એતો ઊમેદ છે મુજને. કહુજુ જોડી બે હાથ. ૧૦ બી-
જી વીનતી તમ દાસની, અભંગ તમારી કાય બીક ધ
ણી લાગે મુને, તો મુખમાં કેમ ખવાય. ૧૧ એવાં વચ
ન મુખે કહ્યાં, ત્યારે હરખ્યો રાક્ષસ મન; હશી કરીને
બોલીયો, તું સાંભળ પંથી જન. ૧૨ મારી માયાનો

પારજ નથી, તુજ કારણ માનવ થાઉ; આ જાત માહારી તજી, તુજ પાસે બેસી ખાઉ. ૧૩ એમ કહી થયો માનવી, ક્ષણ નવ લાગી વાર; જાણે બીજો રાજવી, થઈ શોભા અપરમપાર. ૧૪

ચોપાઈ.—રાક્ષસે માયા પોતાનો કરી, પાહાડ જેવી કાયા પરહરી; થયો માનવી દેવ સ્વરૂપ, અચરજ પામ્યો પોતે ભુપ. ૧ તારે હરી બોલ્યો રાજન, હવે તો હરખ્યુ માહાર મન; એમ કહીને પીરસી થાળ, જમવા તે બેઠા તતકાળ. ૨ અમરત વસ્તુ આગળ ધરી, આરોગ્યો પડે પેટજ ભરી; વાનાની સૂખડી સાર, વારા ફરતી કરે છે આહાર ઘણાં સુવડ ખાય છે પાન, બેઠા બે હુ જણ ધરીને માન. ૪ વાત ચીત કરી બે વડી, એમ કરતાં તહાં રાતજ પડી; નીરભે થઈને સુતાં તહીં, એમ ચાર પોહાર રજની ગઈ. ૫ પ્રાતઃકાળે ઊઠ્યા બેઠા જણ, કીધાં બનોએ દંત ધાવન; વળી બત્રીસી રસોઈ કરી, જમીયા બન્યો પેટજ ભરી. ૬ બમણીલેજત પડી બીજો દન, તેમ રાક્ષસ રીજે મન; કે દીન મોદીક કે દીન કંસાર, દીન શિરોપુરી આહાર; કે દીન વેડમીને સુખડી, રાક્ષસ તણી ભાગી ભુખડી. ૭ સાત દીવસ થયા તે ઠાર; રાક્ષસ રીજ્યો અપરમપાર; સ્વાદ ઇંદ્રીએ તે વશ થયો, મુખથકી તે નવ બોલ્યો એને ઠામ; કાળા માંચાનો માનવી સહી, તેને કોઈ જીતી જોયે નહી. મૃડી જેટલાં તેનાં હાડ, દોળી પાડે મોટા પહાડ; યુદ્ધી દિસે એ માણસ જેવી બીજમાં નથી, નીશ્યે માનજે સરવથી, માટે ત્યાં જવાનો નાર, નવ જવાય તો ધીક અવતાર; તમે નામ ઠામ બતાવો ભાળ, તો લેઈને આવું તતકાળ; કેદિ લોક હતા જેટલા,

મુકીં મે દિયા તેટલા; અમીર ઉમરાવના જે કુંમાર,
તે સરવેને કહાડયા બાહાર; વસ્ત્ર આભુષણ આપી સા
ર, વીદાય કરયા તેને તે વાર; હસતાં કરયા સરવનાં
મુખ, ઘણાં દોહડાં ટાળાં દુઃખ; ઘણી આશીશ દીધી
છે સાક્ષાત, તે ઉપર એક કહું છું દ્રષ્ટાંત.

દોહરો.—બ્રાહ્મણ એક જાતે સહી, તેને પીડા અ-
પરમપાર; અન્ન ન મળે પુરૂં પેટને, પુત્ર પુત્રી પરીવા
ર, ૧ ઉપવીત દેવું પુત્રને, વળી દેવું કન્યાદાન; જુરે
બેસો મન વીશે, કેમ થાશે ભગવાન. ૨ દ્રવ્ય મારી પા
સે નહી, કેમ રહેશે મુજ લાજ; પરદેશમાં જવું સહી,
જયુ જઈને રાજ. ૩ બેશી રહે સીદ્ધિ નયિ, નીશયે કર
યું મન માંય; વીનતા પ્રતે વાણી કહી, અમો જશું પ
રદેશ માંહ. ૪ દ્રવ્ય લઈને આવશું, વીનતા આણે કા
મ; કન્યાકાળ જાયે કુંવરી તણા, વળી કેમ થાયે આ
પણુ કામ. ૫ શાસ્ત્ર વચન કેમ લોપીએ, બેસે મુજ શી
ર ગાળ; હું જયુ કોઈ રાયને, લાવું અતીશે માલ. ૬
એવાં વચન વીપ્રનાં સુણી નારીએ આજ્ઞા દીધ; શુભ
મહુરત જોઈ નીસરયા, કામ કરવાને સીદ્ધ. ૭ દેશ ત
જીને નીસરયા, હું જઉં ગ્રસ્થની પાસ આશિરવાદ જ
ઈને કરૂં પુરે મનની આશ. ૮

ચોપાદ.—એમ વિચારી ચાલ્યા વહી, પ્રભુ આશા
મારી પુરે સહી; દીવસે ચાલે રાતે મુકામજ થાય એ
મ કરતો કરતો ચાલ્યો જય; ચાલીસ જોજન ગયા રૂ
શી જન, ત્યાં એક દીઠું મોઢું વન; વનસ્પતી ત્યાં ભા
ર અઢાર, નમી રહી તેની ભારે ડાર. એક મારગ બી
જી નહી વાટ, ઘણો મનમાં થાય ઉચાટ; શોર થાય વ
રૂં ને વાઘ, ઘણો સાદ કરે તે જગ. નવ રહી બ્રાહ્મણ

કેરી ધીર હીમત રાખીઆહ્યો વીર ભવીષ્યમાં જે બ
 નશે સહી, એમ વીચારી આહ્યા વહી. અડધે જંગલ
 ગયો જેટલે, કહિતક હીઠુ તેટલે; વજર પાંજર લોહાનું
 ફાંર, તે મધે વાંચ હીઠો સાર. ખાર હાથ હીસે વીઠાળ
 તે હીઠો જાણે ખાશે તલકાળ; પુછ પછોડે તેમાં રહી,
 બ્રાહ્મણ આવા પોહોઆહ્યો તહાં. ગડગડાને ઉભો થાય,
 આમળ નવ આલે તેના પાય; પાછુ ડગલું ભરાતું ન
 થી, મન વીચાર કરેછે કથી. નીરવે વાંચ ખાવાનો મુજ
 કાય, મનના મનોરથ રહ્યા મન માંય; હમણાં નીકળી
 મુકે દોટ. ઝડપ ઝાલશે મારી કોટ. નવ આલે નવ હાલે
 પાય, આકુળ વ્યાકુળ મનમાં થાય; તે સારદુલને વા
 આ થઇ, મુખ થઈ તેણે વાળી કહી. અરે ભાઈ તુ પં
 થી જન, આઁયા તને નવ કરૂ વીંચન; એ વાતે સાક્ષી
 શ્રી રામ, સત કરી માનો આ હામ. જીવતદાન આપો
 મુજને આજ. હુતો સારીશ તારા કાજ; બ્રાહ્મણને આ
 વ્યો વીશ્વાસ, મયો તે પીંજરની પાસ. કર જેડીને ઉ
 ભો રહ્યો, ત્યારે સારદુલે બોલજ કહ્યો; ઉઘાડ દ્વાર હું
 નીસરૂ બહાર, કરીશ તુજને ઘણો ઉપકાર. વીંપ કહે
 એ અચરત વાત, કોણે પીંજરમાં બાંધ્યો બ્રાત; વીસ્તા
 રીને કહોજી તમો, ત્યારે ઉઘાડુ અમો.

દોહરો.—તે વારે સારદુલ બોલીયો, સાંભળ પંથી
 જન; મેનો મારગ પાડીયો, સંતોકયુ મુજ મન. ૧ પથુ
 પંખી કે માનવી, સહુનો કરતો અહાર; કોઇ માનવી
 માંથાનો મળ્યો, પડ્યો પીંજર આ હાર. ભક્ષ ભોજન
 એમાં ભરી, હું કરવા બેઠો અહાર; દ્વાર બંધ તેણે કર
 યુ, કેદ કર્યો આ હાર. સાન કરી તેણે મુને, તે થયો
 સવાયો સેર; વજર પીંજરમા હું પડ્યો, એક નવ સુઝે

પેર. ૪ શુધા તરસ પીડે વળી, ઝુરૂ બેઠો આ ઠામ; આ
ટે ભાઈ કહોડો મુજને, હું જીતું તમારે નામ. ૫ આંખે
આંસુ પડે એમ કહીને કરે રૂદન; વીખને દયા આનિ
ધણી, પછી બોલ્યો મુખ વચન હુંતો કહાકુધુ તુજને,
પરમારથ પ્રમાણ; કદાપી ખાય તું મુજને, તે વાને સા
ક્ષી આણુ. ૭ સુરજ ચંદ્ર બે સાખીયા, શ્રી રામચંદ્રની
સાખ્ય; બીજી પ્રતીક્ષા કીચી વણી સત સહસ્રને લાખ
દને વારે બ્રાહ્મણ રીઝીઓ, માન્યુ પોતાનુ મન; દ્વાર
બંને ઊઘાડીયા, તે વેળા તે દન. ૯ નીકળ્યો વાઘ તે
માંથકી, બોલ્યો મુખ વચન; શુધા પીડે છે મુજને, હું
ખાઈશ તારૂ તન. ત્યારે બ્રાહ્મણ બોલ્યો, એ શી બોલ્યા
વાણુ; પરમેશ્વર વચનમાં ધરયા, તે સમ ખાધા છે જ
ણુ. ૧૧ વચન તારૂ મીથ્યા કરે, ધીક ધીક તુજ અવતા
ર; બ્રાહ્મણ હત્યા કયાં છુટશે, સમજે મનમા સાર. ૧૨

ચોપાઈ.—સારદુલ ત્યારે બોલ્યો મુખ, શાને પાડા
ધરે છે દુઃખ ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, એ વાતમાં
સંદેહ નહીં માટે તુજને ખાવાનો બ્રાત, નીસ્તે માનજે
સારી વાત; બ્રાહ્મણ કહે મીથ્યા થાય, મહા પાપી તું
કહેવાય. સત પ્રમાણે કહુછું હું, ચીત ધરી સાંભળ તું
વીશ્વાસ ધાતનું મોટું પાપ, નીસ્તે માનજે આપ. ગુણ
પછવાડે અવગુણ કરે, તે નર તો નરકે પડે; સારદુલ ક
હે હું માનુ નહી, કાંઈ સાખ પુરાવો અહીં. ભટજી કહે
સાખ પુરાવું હું, મારી સાથ આવને તું ભુકો પડુ તો
તો કાયા મુજ દેડી, સાચો થાડો તો મારગ લેડી; વણ
પુછે જો ખાશો મુને તોતો મડી હત્યા છે તુને. સારદુલ
કહે સાચો થાડો, તો તુજને જવા ન દેડી; એમ કહી બે
રાલ્યા જાય, આંચો વડ એક મારગ માંય. ઘોર ગંભી

૨ છે શીતળ છાંય, શીત પવન આવે છે ત્યાંય; ત્યાં બે જણ ઊભા જઈ, તે વારે વિષે મુખથિ વાણી કહી. તારી છાયા છે અપરમપાર, મારે એક પુછ્યો વીચાર ત્યારે વડને વાચા થઈ મુખ થકી તેણે વાણી કહી શો કહ્યો છે તમારે જણ, વિસ્તારીને કહો નીરવાણ. ત્યારે આહ્વાણ બોલ્યો વાત, કરગરવા લાગ્યો વડના સાથ; પોતાની સરવે વાતજ કહી, તે સઘળી વાણી વડે લહી. મારો વાંક દોય તો મુજને કહો નહીં તો મુજને જવા દો.

દુહા—ત્યારે તે વડ બોલ્યો, મુજ વીતકની વાત; તે સાંભળતા ભાગસે, બેડિના મનની બ્રાંત. ૧ ગંભીર છાયા માહરી, શીતળ વાયુ વાય; પશુ પંખીને માનવી, બેશીને સુખી થાય. રૂપીશ્રમ કરે માહારા થડે, સમાવું તેનો તાપ; ઉપકાર માહારો અતી વણે, તુ સાંભળ આહ્વાણ વાત. કોઈ ચુટે કાચા માહરી, કોઈ ચુટે માહારાં પાન; કોઈ ડાલી છેદન કરો તું સાચે સાચી માન. ૪ ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, એમાં શો સંદેહ; લખ્યા લેખ મીટે નહી, તે ભોગવ તારી દેહ. ૫ એવા વચન વડનાં સુણી, આહ્વાણ થયો મન ભંગ; સાર્દુલ હતો તે સજ થયો, આનંદ પામ્યો અંજ સાચી વાત મારી મળી, તું જુઠો પડ્યો આ ઠાર; હવે તો ખાઉં તુજને, નવ લગાડુ વાર. ૭ ત્યારે આહ્વાણ બોલીયો, નહી માનુ એ વાત; બીજને પુછો જઈ, પછી કરજો માહારી વાત. ૮ વણ ઈનસાફે મારે મને, તે હત્યા બેસે તુજ; શારદુલ કહે વળી વેડશુ., દુખે ભુલી ભુખ,

ચોપાઈ.—પુછો કોઈ બીજને જઈ, એમ કહીને આલ્યા તહી; સરોવર સુંદીર દીઠું જ્યાં, પેલા જઈને ઉ

ભાત્યાં, મનના મનોરથ મનમાં રહ્યા. દધવને ન આવી દયા; જળવીંદ માતા છે તમો, ભેદ ભાગો દુખીયા છઠ્યે અમો. ત્યારે સરોવરને વાચ્યા થઈ, મુખ થઈ, મુખ થકી તેણે વાણી કહી; શુ દુખ છે ને શું છે કામ, આવ્યા છે કેમ આણે કામ: ત્યારે બ્રાહ્મણ હરખીયો મન, સંક્ષેપ કહ્યું તે દન; માટે ન્યાય ચુકવો જાય, જેમ ખચે બ્રાહ્મણના પ્રાણ. એનો વાંક હોય તો સીક્ષા દો, મુજને પાંચરો જવા દો; વાત કરી બે ઉભા તહી, પછે સરોવરે વાણી કહી.

દોહરો.—સરોવર કહે વીખને, સાંભળ મારી વાણ; ભરીખ્ય તે મીટે નહી, જે કરમે લખ્યુ પ્રમાણ. ૧ પ્રથમ વાત મહારી સુણો, વીતે છે મારી કાય; તેવી વાતો સુણ્યા થકી, સંદેહ મનનો જાય. ૨ સરોવર સુંદર હું સહી, અમીરત સરખુ નીર; પીએ જળ આવી કરી, શીતળ થાય શરીર. અન્ન વીના જાય અંધ બહી, જળ વીના ન જાય પળ એક; એવા ગુણ છે મહારા, તમો સાંભળજે વીવેક. ૪ પશુ પંખીને માનવી, સરવે તરપત થાય; તે અવગુણ મુજને કરે, તે સાંખી રહુધું આપ. ૫ કોઈ દંતધાવન કરે, કોઈ આવીને નાહ્ય; કોઈ મળ મુતર ધુવે, તે ખમુધું મારી કાય. ૬ ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, નીસ્યે આડો આંક; સુખ દુઃખ કાયા ભોગવે, તેનાં સારદુલનો શો વાંક. ૭ એવાં વચન તેનાં સુણી, બ્રાહ્મણ પામ્યો દુઃખ; સારદુલ રીજ્યો અતી ઘણો, બોલ્યો પછે મુખ. ૮ હવે તો ખાઉં તુજને, જુઠો પડ્યો ખોજ વાર; સાચી વાત મહારી મળી, ભક્ષ કર આ વાર. ૯ ત્યારે લાચાર થઈ બ્રાહ્મણ કહે, હું દઉં હજી દ્રષ્ટાંત; હું હાર્યો જીત્યા તમો, તે ભાગી

મનની બ્રાંત. ૧૧ હવે ફરી વચન બોલું નહી, તું કહે તે કર પ્રમાણ; હવે ત્રીજી વચન મીથ્યા કર, તો ઇશ્વરની મુજ આણ. ૧૨ તે વારે સારદુલ બોલીયો, વળી જુઠો પડીશ આંચ; ત્રીજીવાર હું ચુકવાનો નહી, એમ સારદુલે વાણી કહી. ૧૩ વળી આમળ આદ્યા સહી, એક દીકું સીયાળ; બ્રાહ્મણ વાધ ઉભા રહ્યા, બોલ્યા મુખ તત્કાલ.

ચોપાઇ.—તે વારે વાચા સીયાળને થઈ, મુખ થકી તેણે વાણી કહી; ગુણ અવગુણ તણી છે વાત, પછી ભાગો મનની બ્રાંત. ત્યારે બ્રાહ્મણે વાણી કહી વીતક વાત તે સરવે સહી; તમે કહો તે કરશુ અહી, બે ઉજણ ઉભા છે સહી. સીયાળ બોલ્યો મુખથકી, પછી ન્યાય કર મુજ ખત. જુઠો સાચો કોણ હશે, અન્યાય મુજથી કેમ થશે; કંઈ ઠામ તે પીંજર સહી, કેમ એ કબજ પડ્યો તો તહી, કંઈ રીતે ઉઘાડ્યું બાર, મુજને દે ખાડો તે ઠાર; ત્યાર પછી ચુકાવું ન્યાય, મુખથી વાત વાત તે કેમ મનાય. એવાં વચન સીયાળનાં શુણી, વાધને રીસ ચડી છે ધણી; વડને જળ કરતાં ડાહ્યો તું, આબ્ય ઠેકાણુ દેખાડુ હું. જોયા પછી ચુકાવો ન્યાય, એમ કહી ગયા ત્યાંચ; એ પેલુ માફ રહેઠાણ, આ પીંજરમાં પેઠો જણ એ પંથીએ ઉઘાડ્યું સહી, ગુણ પાછળ અવગુણ અહી; બોલવેહેલો થા કહું છું તુને ભુખલીયો. રાક્ષસ મનમાં કરે વિચાર, રાજકુંવરને કહ્યું તેવાર; હવે તમે પંચારયા અહીં, હું પુછું તે કહોરે સહી.

દોહરો.—રાક્ષસ મુખથી બોલીયો સાંભળ માનવી ખત; શા દુખે તું નીસર્યો, તે કહો મુખે વાત. ૧ કોણ ખત છે તાહરી, કોણ માત કોણ તાત; બાળપણે વનમાં

ભમે, શા દુઃખે મુજ બ્રાત. ૨ માંડી વાત મુજને કહો,
હું ભાગુ તાહાર દુખ, ઈશ્વર આણુ એ વાતમાં, વીસ-
તારી કહો મુખ. ૩ રાખી વાત ભાઈ તું કરે, તો ઈશ્વર
ની તુજ આણુ; સાચે સીદ્ધી છે સહી, માટે સાચી બોલ
વાણુ. ૪ ભાગીશ દુઃખ હું તાહાર, જ્યાં મુઝી વટમાં
પ્રાણ; સત વચન છે માહાર, તું સાંભળ ચતુરસુજાણ.
૫ વચન આપ્યું તે લીધું કર પોઝાર; પછે કરજેડીને
બોલીયો, તે રેખા રાજકુમાર. ૬ સીરકસ્તાનનો રાજ
ઓ, તેહ તણે હું તણ; ગુલબંદાવળી જેવા તણી,
ઈચ્છા માહારે મન. ૭ રાજપાટ સરવે તણ, નીકળ્યો
હું હું ખાહાર; ફરતો ફરતો આવીયો, તમે તણા બર-
બાર. ૮ હવે રજ આપો મુજને, તો ઝાલું મારગ સીધ;
તમે સમ ખાંધા મુજ આગળે, વચન આપુ મુજ નીધ.
વીચન વાત માંડી કરી, મેરેતો તમારી સામ; વચન
પાળો તમ તણ, સમ કરો પગપણ ૧૦ એવાં વચન
શ્રવણે સુણી, ગલસ યયો મનજાંઘ; કરમે કર અરકા-
ડીઓ, બોલ્યો નેગે સગ.

ચોપાઠ.—બોલ્યો રાક્ષસ મુખની વાણ સાંભળ મા-
નવી ચતુરસુજાણ; તે દુલ કાંઈ રસ્તામાં નયો, સા-
ચી વારતા કહુછું કયો. બંદાવળી નામે પરી છે સહી
તેની વાડીમાં બકજ દુલ, વણી સુવડ ને વસ્તુ અમુ-
લ્ય. તેની રક્ત જવા રહુછું હું, સત્ય કરીને માગુજે
તું. અઢાર હજાર હું સરખા સેનાપતી. તેની સેનાની
શુ કહું ગતા; અકયો બાસક ચોડી જણ, એક અઢાર
હજાર નીરવાણ તમે કેઈ પેરે જયો તહીં, મુજને ચીં-
તા થશે અહીં; તેના બાપનુ બહુ છે સેન, ત્યાં તમે
જશેજી કેમ. નાનરીથી જવાએ નહી, માટે તમે ત્યાં

જશે નહીં; સહી રાક્ષસ રક્ષા કરે, પવન સરખો નવ સંચરે. જમીનપર ચોકી વીંધુને નાગ, ગગને સ્ત્રી પરી-ની જત; ફરતો કોટ રાક્ષસનો તહીં, દેવતા થકી જવાય નહીં ચંદ્ર સુરજની દ્રષ્ટી નવ જાય, તે પુલતુજની કેમ લેવાય; પ્રથમ ચોકી માહારી સહી, માહારી નજરે દીઠુ નહી. તે કેમ આવશે તાહારે હાથ, રાક્ષસ દુઃખ ધરે મ ન સાથ; હવે વચન માહારૂં મીથ્યા જશે, એ કારજ કે ઇ પેરે થશે. તેં તો ગુણ કીધો છે અપાર, અમરત વસ્તુ કરાવી અહાર. મારૂ વચન જે મીથ્યા થાય ધીકકાર પડ્યો હમારી કાય; બીકાર પડજો જાય વચન, બણું પસ્તાઉછું મારે મન. જીવ જવા સુખી કરવાનો કાજ, બાહે ગ્રહાની રાખવી લાજ; ભક્ષણ ભોજન કરોની ત મો, એક રાક્ષસ તેડી આણીયે અમો. એવાં વચન રાક્ષસનાં શુણી, રસોઇ સીધ કરી ચોગણી; ચાર વડીમાં કરી તઇયાર, ચતુર નરને શાની વાર. પોતાની વાણી એ કર્યો પોકાર, એક રાક્ષસ આઠ્યો તે ઠાર. જુહાર કરીને ઊભો સાર, વાત કરવા લાગ્યો તે ઠાર; રાજકુંવરને દીકો જેટલો, રાક્ષસ મુખ બોલ્યો તેટલો. એ માન વ રૂપ ક્યાંથી લાવીયા, એ ઉપર કેમ રાખી દયા; વણી સકોમળ તેની દેહ, મન તણો ભાગો સંદેહ. કેમ રાખોછો હેતજ ધરી, એવી વાણી તેણે આચરી.

હોહરો.—એવાં વચન તેનાં સુણી, બોલ્યો મીત્ર વચન, એ દેવ થકી અગ્રીક છે, મેંતો આપ્યું સત વચન. ૧ એના ગુણનો પારજ નથી, એણે આપીઓ અમરત અહાર; પુત્ર કરતાં અદકો વણો, સુણો મીત્ર આઠાર. ૨ મરતુ લોકના માનવી એની શોભાનો નહી પાર; બીજા ગુણ એમાં વણા, શા મુખે કહ્યું વીસ્તાર. ૩

નીમકહરામ હું થયો, એણે ભાગી મારી ભુખ; શું એ
 શીમણ થઈશુ અમે, એ નરને મોહોટું દુખ. ૪ માટે
 તેડયા મેં તમે, બેશોની આ ઠાર; ખાનપાન કરીએ સ
 હી, પછી કરીએ એક વીચાર. ૫ બેઉ જણા બેઠા સ-
 હી, ત્રીજો માનવી સાથ; મુકયાં ભોજન મુખ આગળે,
 આણી મન ઉલાસ. ૬ સાત વાનાની મુખડી, બીજી
 સાહીત અપાર; મુખ આગળ સહુ મુકીયુ, તે કરવા બે
 ઠા આહાર. ૭ અમરત વસ્તુ મુખમાં ધરી, ઘણા શો-
 ભતા સાર; તેમ તેમ રાક્ષસ રીજ્યા, આણી મનમાં
 વહાસ. ૮ ધન માનવ તારી બુધને તરપત કર્યુ મુજ
 મન; શું દુઃખ છે તારી કાયને, કહે મુખે સત વચન. ૯
 જે વસ્તુ ખાધામાં નહી, તેનો ચખાડયો સ્વાદ; તુ કહે
 તે કરીએ અમે, મનમાં આણી ઉલાસ. ૧૦ ત્યારે પા-
 હાડ મુખ આચર્યો, એને છે મોટું દુખ; તેતો કામ થ
 વાનું નથી, એવું બોલે છે મુખ. ૧૧ ગુલબંકાવળી
 જોવા તણી, ઇચ્છા છે એને મન; તે કારણ વનમાં ભ
 મે, તું સાંભળ મીત્ર વચન. ૧૨ માહારે શરણે એ આ-
 વીયો, કરાવ્યા અમરત અહાર; નીરાશ થઈ જશે સહી,
 તો ધીક આપણો અવતાર. ૧૩ માટે તેડયો, કંઈ પેરે
 થાય એનું કામ; મનોરથ પોહોયે એહનો, તો થાય
 આપણું નામ.

ચોપાઈ.—એવાં વચન પાહાડનાં શુણી, તેના મી
 ત્રે વાણી ભણી; એ વાતની ચીંતા નહી, એનું કામ થ
 વાનું સહી મોકલું માહારી ભગનીની પાસ, તે પુરવા-
 એની આશ; ઘણી ફાજ છે સરવથી, રાક્ષી વીધાનો
 પારજ નથી. પ્રથમ ચોકી તેની સહી, તે નીસ્યે કામ
 કરવાની તહી; એમ વીચાર્યુ મન મોજર, કાગળ એ

ક લખ્યો તત્કાળ. ઘણી વીનતી તેમાં લખી, તેડયો એ
 ક રાક્ષસ મુખી; જે ફરમાવો તે હું કરું, કહો આજ્ઞા
 તો મુસ્તક ધર. તે રાક્ષસ બોલ્યો તે ઠાર, માહારી બે-
 હેન અબોક્ષા સાર; તેની પાસે જવાનો સહી, આ મા-
 ણસને સાથે લઈ; પ્રથમ જઈને આશીશ કરો, પછી એ
 ના ખોળામાં ધરો. તાહારા માત તણા એ પ્રાણ, નીસ્યે
 માનજે સાચી વાણ; જીવ થકી કરજે જતન, જાણે પેટ
 તણા મુજ તન. જતન કરી એને રાખજે, એની આશા
 પુરી પાડજે, મુખ જુમાની એવી કહી, વળી કાગળ
 કર આખ્યો લઈ. પુત્રની પરે જાગવજે તું, નહીતો મા-
 રી નાંખીશ હું; પ્રતીઉત્તર પાછો લાવજે, ચાર ઘડીમાં
 પાછા આવજે. વચતી વાર લાશે આ ઠાર, મારી નાં
 ખીશ આણી વાર; તે સેવકે નામ્યુ શીશ, ઉડ્યો તે બે
 ણા તે દીશ. એક હાથપર બેસાડ્યા જાણ, બીજે કર
 ઢાંકી નીરવાણ; ગગન મારગે આલ્યા વહી, ચાર ઘડી-
 માં પહોંચ્યા સહી. અબોક્ષા બેઠી હતી મુકામ, ઘણી
 શોભા છે તેણે ઠામ; દીપા અનુચર હરખી નાર, તેને જો
 ઈને કર્યો બુહાર. મુખ જુમાની સવળી કહી, ખોળા
 મધે મુક્યો જઈ જોઈ મુખને હરખ્યા મન, ધન ધનરે
 આજનો દન. જાણે પ્રગટ્યો દીનકર સુર, એવું તે મા-
 નવનું નુર; અબોક્ષા બોલી તે ઠામ, મારા ભ ઈને ક-
 હેજે પ્રણામ. તમે મોકલ્યો તે મહારો પ્રાણ, નીસ્યે ક-
 રી ભાઈ તુ મનમાં જાણ; અનુચર ત્યાંથી પાળ્યો, આ-
 વી તે રાક્ષસને મળ્યો. આવી હકીકત સરવે કહી, તે
 રાક્ષસ હરખ્યો તહીં.

દોહરો.—અબોક્ષાએ મન વીચારીયુ, માનવ આ-
 વીયો મુજ પાસ; માહારા ભાઈએ મોકલ્યા, તેની કરવી

બરદાશ ૧ એ પુત્ર છે કેઈ રાજ તળે, આવી ચડ્યો હશે ત્યાંય; એ બત્રીયા લક્ષણો સહી, શું કરવું હવે આંય. પુત્રી માહારી મેલી થઈ, જેનું મેમુંદા નામ; તેની સાથે પરણાવું અમા, તે થાય માહાર કામ. એવું મન વીચારી કરો, બોલાવો મેમુંદા નાર; તેડાંવીને કહું સહી, તુને પરણાવું જરવાર ત્યારે મેમુંદાએ વાણી કહી, હું ખુશી થઈ અપાર; તમે અને ક્યાંયા લાવીયા સાચું કહે આ ઠાર.

એપાઈ.—શોકાર રમતા મઠની બહાર, તાંહાંથી લાવી રાજકુંભાર; અવરજ નેનો થઈને રહી, પછે તેણે વાણી કરી. માતાજી પરણાવે મુને, જેનો સાચું કહું છું તુને; માતાએ પરણાવી તે સાથ, પછે રાજ સાથે કીધી વાત. એકાંત જગા પોતાની સહી, તેના ભરથારને તેડી મઠ; પછે કરંજેડીને બોલી નાર, તમે વીગત વાત કહે ભરથાર. રાજકુંવર પછે બોલ્યો તહીં, મારી વીગત કહું અહીં; સમ દીસા માટે કહું અમે, પુછેછે તો સુણજે તમે. હું છું રાજ કેરો પુત્ર, બાળપણમાં મેહેલુ વર સુત્ર; ગુલબંકાવળી જેવાનું મન, તે કારણ નિકળ્યો હું વન પ્રથવી કેરોં કહાડ્યો પાર, ફરનો ફરતો આવ્યો આ ઠાર; એક નક્ષત્ર શુ મીત્રઈ થઈ, તેણે મોકલી દીધો અહી. અબોલા હરખી મન સાથ, તેણે મેહેલ આપ્યો સાર; તુને પરણાવી આપી કરગરી, મુખ થકી વાણી ઓચરી સુખ ભોગવે નરને નાર, વઢભવ ભોગવે અપરમપાર; જેહી પુલ તો ભાગે ભુખ, ત્યાર પછી ભોગવયું સુખ. પરમેશ્વરે મેળવ્યો ભોગ, પણ નવ પહોત્યા મનના કોડ; બંકાવળી પુલ જેવું એકવાર, તેતો સફલ મારો અવતાર નહી તો હું

રેહેવાનો નથી, સાચી વાત તો કહુ છું કથી; એવાં તેં
 નરનાં સૂણી વચન. પ્રસન થયું વીનતાનું મન. એ વા
 તની ચીંતા નથી. ગુલખંકાવલી દેખાડીશ સરવથી; એ
 અબોલા માતા મુજે જાણ, તે કહાડે છે મુજપર પ્રાણ.
 મારૂ વચન મીઠ્યા નવ કરે, મેર કહુ તો નીસ્યે મરે;
 જીવ એકને જીવવી દેહ, માહારા ઉપર રાખે છે નેહ.
 બળ તણો કાંઈ પારજ નથી, તેથી કામ થશે સરવથી;
 ભેદ પરપંચ કરશે તે ઠાર, માટે જઈએ ચાલો ભરથા-
 ર. એવાં વીનતાનાં સુણી વચન, રાજકુંવર હરખ્યો
 મન. નરનારી આઠ્યાં ત્યાંય, અબોલાને લાગ્યાં પાય.
 દીઠાં નરનારીનાં મુખ, ઘણી રાક્ષણી પામી મુખ. ખો
 જામાં બેસાડી નરનાર, મુખથી બોલ્યા તે ઠાર; શુ છે
 નરનારીને દુખ, બન્યોનાં ઉતરી ગયાં મુખ. ખાવા પી
 વાની નથી, કેમ દુઃખ ધરો સરવથી; એવાં વચન સુ-
 ણી તે જગ, કુંવરી લાગી માતાને પાય.

દોહરો.—માતાજી સુણો મુજ વીનતી, મારા સ્વા
 મીને દુખ; નીસાસા નાંખે ઘણા, વથી ભોગવતા મુખ.
 ૧ ખાવું નહી પીવું નહી, હાશવોનાદ કે વાત; સંસા-
 રનું સરવે તજી, ઝુરે દીવસ ને રાત. રમાહારે કાજ તમે
 લાવીયા, સ્વામી ચતુરમુખજી; આશા નવ પપોંચી
 માહારી, કરમે કીધી હાણ. ૩ ઘણી વીનતી મે
 કરી, ચારે બોલ્યા વાણ; ગુલખંકાવળી જોડી, ન-
 હી તો જોશે મારા પ્રાણ. ૪ અબોલાએ ચાંપ્યો ૩
 દે, હાથ ફેરવ્યો શીશ; ચિતા તજી દીકરા, કરીસ તુ
 જને બક્ષીસ. ૫ બાગ દેખાડીશ એહનો. એમ બોલી
 તે મુખ; ચિતા તજ દીકરા, કરીશ તુજને મુખ. ૬ ત્યાં
 ફરતી ચોકી રાક્ષસની, ગગને પરી અતુલ્ય; આંખમાં

ધુળ નાંખી સરવને, દેખાડીશ એનું પુલ. ૭ સત્ય વ-
ચન છે માહરૂ, કરવું મારે કામ; પુલ દેખાડુ નજરે ક-
રી, તો અબોલા મારૂ નામ. ૮

ચોપાઈ-એમ કહીને મનાવ્યું મન, નર નારીનું હ
રખ્યું વદન; ખાનપાન કરાવેની જઈ, તેડુ ત્યારે આધ
આવળે અહીં. ગયા મુકામે નરને નાર, અબોલાએ મ
ન કર્યો વિચાર; એ નરનારીને થાશે સુખ, દેખાડુ પુ
લ તો જાણે દુખ. વિચાર એમ કર્યો તે ઠાર, તેડયા
રાક્ષસ એક હજાર; આવો કરીને નમાવ્યું શીશ, જે ક
હો તે કરીએ આ દીશ. અબોલા કહે એક કામ, ઊદ
રનાં રૂપ ધરો આ કામ; સળંગ મુકો આણે ઠાર, જય
ગુલખંકાવળી મેહેલ મોજર; ચોકી વાળા કોઈ જાણે
નહી, એ રીતે કામ કરવું સહી; તે રાક્ષસે વચન ચડા
વ્યું શીશ, એમ કહી ચાલ્યા તે દીશ. ઊંદર કેરાં રૂપ
જ ધરયા, સળંગ પાડવાને પરવરયા; રાક્ષણ વિદ્યા તે
ને શી વાર, ક્ષણ માત્રમાં પાડયા પહાડ. તે વાડીમાં પ-
ડ્યું દ્વાર, પાછા ફરી આવ્યા તે ઠાર; અબોલાને કર્યો
જુહાર, સીદ્ધ કામ કર્યું તે વાર. એવાં વચન રાક્ષસ
નાં સુણી ખુશાલી વાંધો મનમાં ઘણી; જાઓ જંગલ
માં ફરતા ફરો, ભક્ષ ભોજન મન ગમતાં કરો. એમ ક
હી આપી રજય, સહુ સહુના મુકામે જય; પડે રાજકુ
વર તેડાવ્યો જણ, મુખથકી તે બોલ્યા વાણ. ગુલખંકા
વલી દેખાડુ આજ, કરૂ તારા મનનાં કાજ; આ સળંગ
માંથી જાઓ તહીં દુરથી જોઈને આવે અહીં. કરશે લો
ભ તો થાશે ઘાત, નક્કી માનજે સાચી વાત; કદાપી કો
ઈની પડશે દ્રષ્ટ, તોતો ઘણુ ભોગવશે કષ્ટ. મેં જીવ જ
યાનું કર્યું છે કામ, ચેતાવુધુ આણે કામ; એમ કહી

તેડાબ્યા દાસ, તતક્ષણ આવી ઉભા પાસ. આ માણસ
ને લઈ કરી, દેખાડો વાડી નજરે ભરી; સળંગમાંથી ન
વ કહાડશે! બાહાર, ઉભા રહેજે જ્યાં થરનું દ્વાર. જે
ત્રાંકો થશે એનો વાળ, તોતે આણીશ તમારો કાળ; જ
તન કરી દેખાડો જઈ, પાછા તેડી લાવજે અહીં. એમ
કહી વળાંગ્યો રાજ્ય, લઈ આલ્યા સળંગની માંય; જે
ઠેકાણે પાડેલું દ્વાર, ચાર બટીમાં આબ્યા તે ઠાર.

દોહરો.—દ્વારને મુખ આવી કરી, બોલ્યો અનુચળ
વાત; ગુલબંધવળીનો ખાજજ મહી, જુઓની તમે બ્રા
ત ૧ ન્યાળાને જોયુ તહી, જાણે ઉદેકાર ઉદ્યોત; ઇંદ્રપુ-
રી કોણ માત્ર, એવુ દેખાય જકમજોત. ૨ રાક્ષસ સાથે
બોલાઓ, જવા દે મુજને બહાર; જેડે ચરચા બહાર
જઈ, પાછા આવીશું આઠાર. ૩ નહીતોખા તું મુજને,
નહીતો ખોઈશ પ્રાણ; જેયા વીના નવ રહુ. સાચી મા
ન મુખ વાણ. ૪ જેમ દ્વીપકમાં પડે પતંગીઓ, તેમ પ
ડવા માંડ્યુ બહાર; રાક્ષસે ઝાલી કરી, લીધો સળંગ
મોઝાર. ૫ ચરે મુરખ તુ માંતવી, એ શું કરેછે કામ;
જીવ જશે એક પલકમાં, ખોઈશ મહાર નામ. ૬ જક્ષ
કે વળી રાક્ષસી, કોઈ દેખશે તારી કાય; બક્ષ કરી જશે
તુને તેનો શો ઉપાય. ૭ અખોલાએ મુજને સોપીયો, હું
શું કરૂં આ ઠાર; બુદ્ધી જીટ તુ કેમ થયો, મનમાં કરતો
વિચાર. ૮ એવાં વચન તેનાં સુધી બોલ્યો તે મુખે વ
ચન; નવ જવા દે મુજને, તો પાડીશ માફ તન. ૯ જી
લ ખેચી કહાડીને મરૂ, કે મારીશ પેટ કટાર; જેયા વી
ના જવાનો નથી, માહારે મરવુ એકજ વાર. ૧૦ રાક્ષ
સે મન વિચાર્યુ, આવી પડી મુજ શીશ; જે બનશે
તે ખરી, આપી રજા તેદીસ ૧૧ તુજ કારણ મરશુ અ-

મો, શું મુખ દેખાડીશું ત્યાં; લખી હશે તે થશે, જે મુજ કીસમત માંય; ૧૨

ચોચાઈ.—એમ કહી આપી રજાય, પેઠો કુવર તે બાગની માંય; જીવ ગએથી નવ ડરે, ગન ચીંતાવ્યું તે તો કરે; સુવરણ તણી છે પ્રથવી તહીં, જરા રજને કય રો નહીં; પુષ્પ ઝર તો અપરમપાર, કવી કહે શુ કર વિસ્તાર. દેવતાઈ ઝાડ દેવતાઈ પુલ, શોભા ચીંતામણી સમતુલ્ય; ઘણાં વ્રજ તે શોભા માન, સરોવર શરણી શોભા જણ. કોઈ રૂપા સરખા સહી, તેની શોભાના પારજ નહીં, કોઈ વૃક્ષે દ્વારા રાસીખાં પુલ, ઘણુ તેજ ઝળકે અમુલ્ય. કોઈ ઝાડ ઉપર મોતીની બુલ, શોભા ચીંતામણી સમતુલ્ય; કોઈ ઝાડ લીલમનાં સહી, તેના સામું તો જોવાય નહીં. કોઈ ઝાડ જાણે હીરાની જેત, ફળ જાણે ઉદેકાર ઉચોત, કોઈ ઝાડ શોભે બહુ સાર ફળ જાણે રતન જળ કાટ. મેવા કેરા પારજ નથી, એ દેવતાને દુરલભ સરવથી; પુષ્પ સુવડ તેનો નહી પાર જેનાં આલ્યો રાજકુમાર જેતો જેતો અલ્યો જય આનંદ તેને અંગ ન માય; દીઠો દરવ જે તે ઠાર, રોનાના થંભ રૂપાનાં દ્વાર રતન જડીત તણાં છે કામ, ઘણી શોભા દીઠી તે કામ; પારી ઉઘાડી દીઠી તહીં, તે મધથી આલ્યો વહી કીધું પરમેશ્વરનું થશે, જેઉ આગળ ખીજી શું હશે; એમ વીચારી મુકયો પાગ, વળી આગળ આલ્યો જોઈ લાગ. દીઠો ત્યાં એક સુંદર મેહેલ, તે આગળ સ્વર્ગપુરી સેહેલ; અમરાપુરી શીવપુરી કેરો ઠાઠ, વઠંકુંડપુરીથી સુંદર વાટ. દેવતાઈ કામ વીશ્વદર્માએ કીધ, ઘણી રચના વીધવીધ; જાણે કેટી ઉગ્યા ભાણ. એવો મેહેલ શોભેની રવાણ. ગુલબંકાવળી હોજમાં સાર, પુંવારા છુટે સેહે

સતર ધાર; તેની પાસે સુંદર તક્ષાવ, પાળ તેની રત્ન જડાવ. તે મધે એક સુંદર પુલ, શોભા ચીંતામણી સમતુલ; લાખ પાંખડી ખીલી રહી, તેની શોભાનો પારજ નહીં. ગુલખંડાવળી તેનું નામ, કુંવરે નીશ્ચય કીધો આમ; એ શીવાય ખીજ નથી, સીદ્ધ કામ થયુ સરવથી. વસ્ત્ર ઉતાર્યાં તેની વાર, પડયો જળમાં ન લાગી વાર; તોડયુ પુલ તે જતન કરી, આવ્યો બહાર તે જળ માં તરી. વસ્ત્ર પોતે પરીધાનજ કીધ, પુષ્પ કેંડમાં બાંધી લીધ; પછી તે મનમાં કર્યો વિચાર, હવે મેહેલ જેવુ તે ઠાર. એવું પોતે વીચાર્યું મન, કામ મારૂ થયું તે ધન્ય; મારા પીતા તે દેખતા થશે, ચડયુ કલંક તે ઉતરી જશે. પ્રભુ રાખ્યો તેં મારો ધરમ, મન થયુ મહારૂં પ્રસન્ન; ધન્ય રાક્ષસ ધન્ય અબોલા નાર, મહારૂં કાજ ઉતારયું પાર.

દોહરો.—જેઉ ચર્યા સઉ મેહેલની, એમ વીચાર્યુ મન; નીરભે થઇને પરવર્યો, ત્યાંથી તે ભોવન ૧ આવ્યો મેહેલમાં ચતુર નર, મહા શોભા અપરમપાર; દેવ કામ જળકી રહ્યા, તેનો કહું વીસ્તાર. ૨ બારણાં બારશાખને બારીઓ, જરી અટારી માળ; સોવર્ણ સ્થલ જળકી રહ્યા, ચીત્ર વીચીત્ર વીશાળ. ૩ કામ છે આ રસ પહાણનું, જાણે જળહળ જ્યોત; દીવસ રાત જથ્થાય નહીં ઉદેકાર ઊઘોત. ૪ કવી કહે શુ વરણવુ, મેહેલ સુંદર તે ઠાર; ત્રણ લોકમાં શોભા નથી, કેટલો કરૂં વીસ્તાર. ૫ પુરવજન્મ સાંચે કરી, રાજકુંવર તાંહાં જાય; લખીત વાત મટે નહીં, ભાગ્યે લખ્યું તે થાય. ૬ જેતો જેતો સવળે ફરે, નથી કરતો મન માંચ; જુવે છે રચના અતી વણી, નીરભે છે રાજન. ૭ પશુ પંખી

કે માનવી, નથી નરને નાર; આવી રચના કેને કરી,
એમ કરે વીચાર, એમ વીચારી તે ચાલીઓ, ચાલ્યો
સાતમે માળ; રચના છે અતી વણી, તરેહ તરેહના ખ્યા
લ; પુષ્પ નાના પ્રસારનાં, સુગંધના નહીં પાર. હીંડાળો
હીરે જડ્યો, ત્યાં સુતી એક નાર. ૧૦ જણે શશી ઝળ
કી રહ્યો, રંભા કુળ અવતાર; જણે ચમકે વીજળી,
આવ્યો માસ અપાડ. ૧૧ તેજ વણું તે નારનું, વાગ્યુ
મોહનું બાણ; આંખે તમર આવીયાં, જોતાં નીરખ્યો
ભાણ. ૧૨ મુરછા ખાઈ અવની પડ્યો, જણે સુતો સે-
જ; વીનતા કાંઈ નથી જણતી, ભર નીંદ્રામાં છેજ.

ચોપાઈ.—હીમ્મત રાખી ઉભો સહી, વીનતાની
સોભા શી તહીં, છુટી વેણ કુચપર લપટાય, જણે મ-
ણીધરની સોભાય. જોઈ થયો મન ભંગ, તેથી અદકો
અંધરનો રંગ; જાંખી પડે તારા જોત, તેથી દંત ઝળકે
ઉઘોત. અગ અણી બ્રહ્મટી બાળ, મુખ કમળથી શોભા
વીશાળ; કુચ સ્થળની ઉપમા વણી, જણે શોભા ના-
રંગી તણી. કદળી લજ્યા પામીને રહી, તેથી જંઘા
નાભુક છે સહી; ગુલાબ જોઈ લાગ્યો દાઢ, તેથી પગ-
ની પાની લાલ. આભુષણ તણો નહીં પાર, જોતાં ત્રપ્ત
થયો રાજકુમાર; નખ શીખથી નરખી છે નારનીસાસા
મુક્યા તેણીવર. ક્યાંથી પોચે મનના કોડ, ત્રણ લોકમાં
નહીં વીનતાની જોડ. ક્યાંથી ભાગ્ય મારૂં ફળે, એવી
નાર કેમ મુજને મળે; કદાચને જગી ઉઠશે, કરે કરોધ
તો જીવજ જશે. હું આવ્યો તે શું જણશે નાર, માટે
નીશાની મુકુ આ ડાર. એમ વિચારી ગયો તેણી ભ-
ણી, વીંટી કહાડી સ્ત્રી તણી; પોતા કેરી ઘાલી સહી, તે
ની શોભા નવ જાણે કહી. છબી તેમાં પોતાની સાર,

જેહુ રૂપ તેવો આકાર; વીંટી તેમાં પોતાનું રૂપ, અદલા બદલી કરી આલ્યો તે ભુખ. આલ્યો જ્યાંહા મક્કા મુકામ, રાક્ષસે મનમાં કર્યો વીચાર; કેમ લાભી આવડી વાર, એટલે આલ્યો રાજકુમાર, રાક્ષસ હરખ્યો તેને ઠાર. દીકો માનવી હરખ્યું મન, ઊવડીને આલ્યો તે વન; અમોક્ષા આગળ મુક્યો જઈ, ઘણી ખુશાલી મનમાં યમ. હસી મુખે બોલી વાણ, સુખે માનવી ત્ય તુરસુખનું; ગુણગંધાવળી જોયો બાગ, એમાં વચન બોલી તે જગ. માતાઈ તમારા કીરણ સાથ, આશા પુરી પડી મુજ માત; હરખ્યું અમોક્ષા કેરું મન, તેહાલ્યા રાક્ષસ તેમું દન. અમોક્ષા લગાંગ પુરો આ કામ, નહીનો જયો આપણું નામ; અરાધર બોલીને કરો, પહે સુખે કરતાં કરો. રાક્ષસ વીધા તેને શી વાર, પૃથ્વીમાં પૃથ્વી મેળવી તે વાર; કરી માજ તમા નરને નાર, વઝંબવ ભોગવો અપરમપાર. તે સ્ત્રીને આપ્યું સુખ, ગયું તે વીનતાનું દુઃખ.

દોહડો.—મનના મનોરથ પૂરા થયા, ખુશાલી વાધી અપાન; પહે નરને નાર સુખે માળ્યા, કીધો વાત વીચાર. ૧ ઘણી સુવડ, તે સુંદરી, રૂપે રતી સરીખા કાય; તેના શોભા ચોગણી, રૂપે સુંદર રાય. ૨ જુગતે જેહુ નર નારનું, કરી વાનોદ તે રંગ; વઝંબવ ભોગવે ઈંદ્રના આશુન્દ બેડિને અંગ. ૩ પ્રાતઃકાળે ઉઠી કરી, જય અમોક્ષા પાસ; દેખીને રીજે ઘણું, પામે મન હુલાસ. ૪ બોળામાં બેસાડે લઠ, ઇચ્છા જમણી નરનાર; જેઠ મુખ નરનારનું, હરખે અપરમપાર. ૫ જે જેઠએ તે હાજર કરે, કરી વાને નહી દુઃખ; ખાય પીએ રંગે રમે, સદા ખુશાલી મુખ. ૬ એક સમે તે બોલીયો, વી

નતા પ્રત્યે વચન; માત પીતાને મળીએ જઈ, જે માને
તાહાડ મન. ૭ તારા સજનને હું મળ્યો, તું પુરણ મળે
પરીવાર; રાજપાટ જઈને કીજીએ, ત્યારે સદ્ગ થાય
અવતાર ૮ રાજપાટ ભોગબ્યા તણી, ઇચ્છાઈ મનમાં-
ય; વીજેગ ટળે વહાલા તાંગા એમ મુખથી બોલ્યા રા-
ય. મુવે છુટવાના નથી, કરમે કીધી લાણ; મનના મનો
રથ ક્યાં પોવશે, કાળા ગ્રહની ખાણ. ૧૦ એવાં વચન
શ્રવણે સુણિ, મેમુદા બોલી વચન; ચીંતા મનની પરહ
રો શીદ ધરો દુઃખ મન. ૧૧ ખુશી યંયા તે રાજવી, કી
ધો ભોગ વીલાસ; રજની વીતી રંગમાં, થયો તે પ્રાતુ
સદ્ગાળ. ૧૨ અસ્તાન દાન ભોજન કરી, સજ્યા સો
ળ શણગાર; નરનારિ બેડિ આવીયાં, અબોલા બેડી ઠાર.

ચોપાઈ.—દીડિ નરનારીની દેહ, અબોલાને લાગ્યો
નેહ; ખાળામાં બેલાડી જોડ, દીડુ મુખને પામી કોડ.
ઘણી કાંતી છે રૂપ વિશાળ, આવ્યુ રાક્ષણને વહાલ;
દીપ વસ્ત્ર શણગાર સોળ, ચંદ્રવદની મુખ રાતા ત
બાળ. જાણે ઇદ્રાણીનાં રૂપ, ગગનથી અવતરીયો ભુપ;
તેવી શોભા નરની થઈ, ઘણી રાક્ષણી મનમાં મોહી.
માગો માગો નરને નાર, જે માગો તે આપુ આ ઠાર;
વચન તમાડ મીથ્યા નવ કર, જે માગો તે હાજર ધર,
ચંદ્ર સુરજને માગો તમે, તો તે આણો અમે; ઘણુ
મન આવ્યુ છે વહાલ, માગો તે આપુ તત્કાળ. તે વા
રે મેમુદા બોલી વચન, હસી કરીને તે દન; માતા મા
ગતાં આવ્યાં નરનાર, વચન આપો તો માગુ આ ઠાર
સત્ય વચન આપો કર ધરી, જે માગો તે આપુ દીકરી
રખે શરમાતાં નરને નાર, ઇચ્છા હોય તે માગો આ
ઠાર. એવાં વચન અબોલાનાં સુણી, મેમુદાએ વાણી

ભણી; અમો નરનારી કેરી જોડ, માતપીતા મળવાનો
કોડ. કુટુંબ પરિવારનાં જોઈએ મુખ, તો તો થાય મા
તાજી સુખ; મુજ સ્વામી જુરે રાતને દન, માતપીતા
મળવાનું મન. માટે રજા જો આપો માય, તો તે કુંડું-
બ મેળાવો થાય; એવાં વચન બોલી તે વાણ, ત્યારે
અબોલાએ શીર મેલ્યો હાથ. મુજને વચને બાંધી કરી
એ શું વાણી મુખે ઓચરી; કેમ વાળીશ મહાર મન,
કેમ પેરે જશે માહારા દન તારો વાંક નથી લગાર, તા
રા સ્વામીએ શીખવ્યું આ ઠાર; મેંતો એને સાંપી તુ
ને, એણે દગો દીધો મુને વચન માહાર મીથ્યા ન કર
તારે વીજેગે નીચે મર; એમ કહી રાક્ષસી રહી ત્યારે
કન્યા બોલી તણી. માતાજી હુનો તારી બાળ, બાળપ
ણથી રાખો છો વદાત વસ્ત્ર આમુષ્યને પાન, શોળ
વરસની નીવાન. સુંદર સ્વામી પરણાવ્યો મુને, સવ
ળો ઓરીયો વીલ્યો તુને; હવે સફળ જનમારો મારો થા
ય, જો વસ્તીમાં જઈએ માય.

દોહરો.-- એવાં વચન કુવરિનાં સુણી હરખી અ
બોલા મન; જાઓ નરને નારી તમે મળો કુંડુંબ સાજ
ન. ૧ વસ્ત્ર આમુષ્ય આપીયાં, સગંજાર આપ્યા બહુ
ત્યાહ; જુવે મુખ નરનારનું, રાણી રીજી મનમાંહ
એકેક વાળ પછા આપીયો પોતાના શરીરનો જોહ; ક-
દાપો દુઃખ તમે પામશે, હું જાણીશ માહારી દેહ ૩ અ
ગતી ઉપર તમે બાળજો. કહી પડે કાંઈ દુઃખ તે વેળા
જન મુજને જશે અંત આવીને કરશુ સુખ લઢાર હજ
ર રાજા લગ, આવી પાંડેવીશ હું ત્યાંય; તારો દુસ્મ-
નનો પરાજય કરીત, નીસ્યે જાણો મન માંય. ૫ એમ
કહા વળી નેહીત, બે રાક્ષસ તેણીવાર; આવીને ઉભા

રહ્યા કરયા દંડ જુહાર ૬ આ નરનારીને લેઈ કરી. ઉડો
મગન મોજર; એ કહે ત્યાં મુકો જઈ પાછા આવજો આ
હાર. ૮ કદાપો એ દુઃખ પામશે વાંકો થાશે વાળ; તો તો
મારી નાંખીશુ, આણી બેઠિનો કાળ, પત્ર લખાવી લાવજો,
એમના હાથનાં અહીં; એમ કહીને વીદાય કરયા, રાક્ષસને
સઉતહી. ૧૦ રાક્ષસ વાટે વીનવે ભાઈ. કીયુ તંમારૂ ગામ;
ત્યાં જઈ ઉતારાએ, અમ બોલ્યા કરિ પ્રણામ. ૧૧ રા-
જકુંવર ત્યારે બોલાએ, ફરદ શેહેર મોજર; ત્યાં જઈ
મુકો મુને તો પડેએ મનની આશ. ૧૨ ચાર વડીમાં
મુકીશુ, એમ કહીને ઉડી જય; આવી પડેએ પલક-
માં, જ્યાં લાખીને ત્યાંય- ૧૩ તે શેહેર સમીપે જઈ ર-
હ્યા, દીડા મેહેલ અવાસ, કીયો મેહેલ છે તમ તણા, ઓ-
ળખો આણી ઉજાસ. ૧૪ નવ ટુંકા મેહેલ છે લાખી
તણા, ઓળખ્યો નેણે ડામ; રાજકુંવરે દેખાવીઆ, ઉત-
રયાં તરત તે ડાર. ૧૫ નરનારીને મુકીયાં, મેલીયાં મે-
હેલની માંહ; રાક્ષસ બેઠા બારણે, નવ ઓળખે તેને ત્યાંય;

ચાપાઈ.--એકે ગયા મેહેલની માંય, લાખી ગુણકા
બેઠી ત્યાંય; દીડુ રાજકુંવરનું મુખ, ગયુ દોહલું તેહનું
દુઃખ જાણે અંધ પામ્યો લોચન, તેવી ખુશાલી વાધી
મન; દંડવત કરી નામ્યુ શીશ, સફળ જન્મ થયો આ
દીસ. મોતીની થાળે વધાવીકરી ઓવારણાં લીધાં સુંદ-
રી પછે સજ્યા સોળે શણગાર, આવીને પાસે બેઠી ના
ર વીગત વાત પુછી તે ડાર સંણેપે કહો વીસ્તાર; લા
વોષુખ્ય અલો નાર, એ પણ છે રાજની કુમાર. લાખી
તે વારે રાજી મન, રાજકન્યા શું બોલી વચન; આપ
ણ બન્યો સહીયર થયાં દુઃખ દોહનાં સવળાં ગયાં. આ
શુ પીશુ ને રેહેશુ પાસ પ્રભુએ પુરી મનની આશ; મ

ળી ભેડી રહી બેઠી પાસ, રાજકુવર ગયો જ્યાં દાસ. કાગળ લખીને આપ્યો તહી, દેશ હમારે પોઆ સહી; કશી વાતે દુઃખ પામ્યા નહી એમ લખી આપ્યું સરવથી માગી શીખને નીકળ્યા સહી, અબોલાને જઈ મળ્યા તહી; મુખ જુબાની સવળી કહી, કાગળ કરમાં આપ્યો લઈ એ વાત-તો અહીંથી રહી રાજકુવર શુ કરે છે તહી; હાવ વીનોદ ને કરે વીલાસ, ડાખા જમણી બન્યો પાસ સાત દીવસ રહી તે ઠાર લાખીશુ બેઠા તે વાર. સીરકસ્તાન જશુ સરવથી અહિયાં રહ્યાની કાંઈ શોભા નયિ; મુજ પીતાનું કરવું કામ દેખે આંખે તો થાયે મુજ નામમાટે તઈયારી કરવિ સહી પાણી પીવાને રહેવું નહી; લાખીએ વચન અડાવ્યું શીશ ઉઠી તે વેળા તે દિશ. માલ ખજનો ધન ભંડાર અડાવ્યું સરવે વાહાણ મોજર સીરકસ્તાન જવા તઈયાર, સામાન સરવે કહાડ્યો બહાર રાજકુવરિ બેઠીએ સાર, વાહણમાં બેશી જ્યો તે ઠાર હું પગવાટે આવીશ તહિ, એવી વાણી વીનતાને કહી. એવી વાત કરે તે દીશ, દરવાને જઈને નામ્યુ શીશ; કેદી લાચાર રાજના બાળ. તે કહેછે હમારા શા હાલ જે ફરમાવો તે કીજીએ જીવતદાન અમ ને દીજીએ એવી વાણી લાખીએ સુણી, મુખ થકી તેણે વાણી ભણી; સમાચાર રાજને કહુ, ત્યાર પછી તે-મને જવા દઉં.

દોહરો.—એવાં વચન લાખીનાં સુણી, ગઈ રાજની પાસ; કરજોડી કરી વીનતી, કરી વાણી પ્રકાશ. ભાઈ તમારા છે કેદમાં, તેને કહાડોની બહાર; તમને જેમ મનમાં ગમે તેમ કરો આ ઠાર. એવાં વચન વીનતાનાં સુણી તેડ્યા સમાની માંહે ચાર જણા આવી કરી,

કરજોડીને ઊભા ત્યાંય. ૩ પુન્ય તણા પ્રતાપથી, ભાઈ તમે જીત્યા જાણ; પર ઊપકાર તમે કરો ઊગારો હમા-
પ્રાણ ૪ તમ વીના મુકાવનાર કોઈ નથી, નવ ટળે હમા
૩ દુઃખ એમ કહીને ટળવળ્યા, કરોની હમને સુખ. ત-
મે લાખીને જીતાયા, માટે કરો પરમારથ કામ; કાળામ
હથી છોડાવાએ, રાખી હમારી મામ. ૬ કરજોડીને કરગ
રે, આ બંધીયા મુકાવે ભ્રાત; ગુણ તારા ભુલું નહીં,
લઈએ લાખેણી વાટજ એમ કહીને રૂદન કરે, ત્યારે દયા
આવી મન; મન થકી ત્યારે બોલીયા, હસી કરી રાજનદ
તમે તો ચારે હારીયા ગુણામ થયા આ કામ; હવેકેઈ પેરે
છુટશે, પોચે મનનો લામ. દનામ ગુણામતો નહીં ટળે લો
નીકપાળે છાપ; પગમાં નીશાણી લોહો તણીતો મુકુ જ
વતા આપ ૧૦ ત્યારે ચારે જણા કરે વીનતી, અમે રા
જના છંદે તન; કુળને ખાંપણ લાગી થણી, આપ વીચા
રોની મન ત્યારે રાજ બોલાયો, લો જંવા ઊપર ડહામ;
તે વાત કોઈ નવ જાણશે મુકી દેડો આ કામ. નીશાની
કીધા વીના કોઈ નવ મુકે ગુણામ; કમ્બુલ કરો મુજ વા-
તને તો મુકી દેડો આ કામ ત્યારે ચારે જણે વીચારીયું
કોઈ નવ જાણે પેર ગુણામ કાચ દેવડાવીએ, જઈએ
આપણે ઘેર. એમ વીચારી મન વાશે કમ્બુલ વાત તે
કીધ; મોહાર એક કીધી સહી, કોરી લેખ લખીયો સી
ધ. જંવા ઊપર મારીયો ચીસ પાડી બહુ તહી; પછે
આસતા વાસના કરી, તેને રજ આપી તે સહી.

ચોપાઈ.—ત્યાર પછી આપી રજાય, ખુશી થાય છે
મનની માંહ; ભાઈ જાણી આપીયો શણગાર, દીધાં આ
ભુપણ વસ્ત્ર અપાર લાખ લાખ રૂપિયા આપ્યા સહી, વિ
દાય કરયા ચારોને તહી. વીનતા માલ વળાવ્યો જાણ

સીરકસ્તાન ભણી નીરવાણ; પે.તે જોગી લીધુ રૂપ, પુ
ખ્ય લઈને આલ્યા ભુપ ચાર જણા તે વાટે જાય, તેની
ચરચા જોતો ત્યાંય. લાખ લાખ રૂપધયા સહુ પાસે રોક
સમાયા તેના મનના શોક અકેકસો રાખ્યા સ્વાર, સ
જ થયા તે રાજકુમાર. તેની પછવાડે ફકીરજ પળે તેની
વાત કાંઈ નવ કળે; મુકામે બેઠા પાણીપાસ, કરે વાત
આણી હુલાસ. ફકીર ત્યાં આવીયો સહી, ચારે કરી સ
લામજ તહી; આવો બેસો તમો આ ઠામ, ક્યાંથી આ
બ્યા કીયે જણો મુકામ. સાચી વાત અમને કહે, ફકી
ર બોલ્યો તે લહો; કહેવું અમારે વન મોઝાર, આજની
રાત રેલેશું આઠાર. કદ મુળનો હારજ થાય, જઈશું જંગ
લ વાહાણા માંય; તમો ક્યાંથી આવ્યા ને ક્યાં જશે
કોણ જાતને કાં તમે વશે. રાજવંશીના સરખી કાય,
શું ધારી નીકળ્યા મનમાંય; ચાર જણ વીચારજ કરે,
ફકીર પ્રમાણે વાણી ઓચરે. પોતાના હકીકતની કહિ
વાત ફકીર સમજ્યો મન સંગાથ. મળ્યા વનમાં ચારો
સહિ, ફકીર પ્રતે વણિ કહિ; અમને તે પુલ મળ્યું નહિ
પાછા ફરિ ઘેર જાશું વહી.

દોહરો. - જુઠિ વાત કરો હંકાર આપ વખાણ જે ન
ર કરે તે મુરખનો સરદાર. ૧ મુલક મુલક ફરયા તમો,
તમવીના ચતુર નવ કાય; તે સાચુ જે જણિયે, તો પુ-
લ દેખાડો સાચ. લખાવ વાત બોલો તમો, વળી મનમાં
ધરી હંકાર; એ બોલવું તે મુરખનું, ચતુર કરો વીચાર.
૩ ખંડાવળિનું પુખ્ય મુજ કને કેમઆવે તમ હાથ; એમ
કહીને દેખાડીયું, અચરત પામ્યું સઉ સાથ. ૪ એમ કહીને
કહાડીકાં. જુવં છે સવળા લોક; એ સાચુ કેમ માનીયે
સાચુ જુહું ફોક. ૫ એમ કહીને તેડીઓ, એક અંધ

જતોતો વાટ; આ નરને કરો દેખતો, તો સાચિ માનિ
એ વાત ૭ આંખડી માંહે અંજન કરયુ, પાંખડી પુષ્પ
નિ એક; ફાટિપદળ ઉડિ ગયુ ને રહ્યો તેનો ટેક. ૮ વણા
વરસનિ ખોડ હતો, ને સારાં થયાં લોચન; ફકિરને ચ
રણુ નમો, હરખ ધરિને મન. ૯ જીવતદાન જણુ આપિ
યું, ને ટાળિ હમારિ ખોડ; એમ કહિને દરિ વીનતિ. ન
મે છે બેઉ કરજો. ૧૦ અચરત પાખ્યા ચારે જણા, નીચે
એતો વાત મારિકરિને લિજીએ, અથવા દરિએ ઘાત.
૧૧ એમ કહિને ઉડિયા, ગ્રહિ નગન તલવાર; એ પુલ
અમને દિજીઅ, નહિતો મારૂ આ દાર.

ચોપાઘ.—એમ કહીને ઉડિયા જોધ, અંતઃકરણમાં
આણિ કરોધ; ખુશિ થઈને અમને આલ, નહિતો આ
બેા તારો કાળ. આપો તો જવાદધશુ, નહિ તો મારિને
લેઈશુ; ત્યારે પસ્તાયા પોતે તે વિશ, વગર સમજ્યું કર
યુ આ ઇશ. બધિ ચતુરાઈ માહરિ ગઈ મેતો પુલ દેખાડ
યું લઈ; માટે લખિ વાત મટવાનિ નથિ, હજુ દુઃખ કેટ-
લું સરવથિ મુજ પિતા કેરૂ તો દુખ જશે, દેખાશે આં-
ખેને સુખીયો થશે, પાછો પ્રભુએ દુખમાં નાંખી
ઓ, જશ મહીમા તેને વાંચીશો. અંતે ધરમ તરવાનો
સહો, ન આપુ તો મારે અહીં; એમ વીચારયુ મન મો
જર, આપ્યુ પુલ નવ લાગી વાર. શા સારૂ મારોછો
તમો હયોની પુલ આપુછું અમો; ગુલ્મખંડાવળી તણો
છે બામ લાખો પુલ છે તેની જગ તમારે મન અમુલખ
સરવથી, અમારે મન કોડીનું નથી; એમ કહીને આ
પ્યું હાથ, ચારે જણા હરખ્યા મન સાથ. મહી ફકીરને
ત્યાંથી વળ્યા, પોતાને દેશ સમીપે પળ્યા; કુચ મુકામે
આલ્યા જય, આબ્યા સીરકતાનને માંચ. નગર મધ્યે વ

ધામણી ગઈ, કુંવર રાયના આઠ્યા સહી આંસિગણુ પો
તાને થઈ, જલદ રાજ હરખ્યો તહીં. ઉઠ્યા તે વેળા તે
દન, પુત્રનુ મુખ જોવા થયો પ્રસન; જે વેળા જોઈશુ પુ
ત્રનું મુખ, તે વેળા ટળે માફ દુઃખ એમ વિચારિ મન
મોજર, અસ્વારિ દિવિ તઈયાર; ગામને બહાર જઈ સ
ભા કરિ, અરાઠે વરણુ આવિને અડિ. અમુલખ વ
સ્તુ લાવિયા, તેજેવાને સહુ આવિયા; ધણિ ખુશાલિ
અપરમપાર, ચાર કુંવર આઠ્યા તે ઠાર. દંડવત કરિ
લાગ્યા પાય, રાજએ આંખ્યો રૂદિયા માંય પુછે હકિકત
રાજ તહિ, સંક્ષેપે વિસ્તારિ કહિ. મહા દુખાથિ આઠ્યા
છિએ અમો, શુ વિસ્તારિ કહિએ તમો; અમ કહિ મુક
યુ તે થડિ, સઉને વાતતો અચરત અડિ. વખાણુ કરે તે
વારંવાર, ધન ધન તમારો અવતાર; તમ વિના કોણુ ક
રે કામ, બત્રિશ લક્ષણા તમારૂં નામ. ત્યારે ચાર કુંવર
બોલ્યા તહિ અમો ગયા તો લાઠ્યા સહિ; બિન્ને કોઈ
લેવાને જાત. તો નિશ્ચે પામત ઉતપાત.

દોહરો. - એમ વખાણુ સહુનાં સુણિ, ને ચારે હર
ખ્યો મન; તે પુલ્લમાંથિ કહાડિ પાંખડિ, મેહલિ તેણે દ
ન. અંજન કિધુ આંખમાં પોતાના પિતાય; નેત્ર પડદો
ફાટિ ગયો થયો દેખતો રાય. ૨ અંધ તે લોચન પામિયો
તેથિ બિજુ શુ સુખ; દાનપુન્ય દિધાં ઘણાં, ભિક્ષુકનિ
ભાગિ ભુખ ૩ કંચન મેહુ વરસાવતો પાછો વળ્યો પુર
માંય; ચારે પુત્ર મુખ આગળે, શોભા કહિ નવ જય. ૪
કોઈ વધાવે મોતિડે, કાંઈ પુષ્પેરે વિશાળ, ઘેર ઘેરથિ
લે વારણાં, નાના મોટિ નરનાર ૫ છત્રીશ વાજાં વાજ
રહ્યાં, બોલે બંદિજન ભાટ; જાચક જશ બોલેવણા ન
હી કોઈને ઉચટ. ૬ વાજતાં ગાજતાં આવિયા, પોતા ત

એ મુકામ; ખુશાલી વાધિ સરવને મુખથી બોલ્યો તે
કામ. ૭ ફરિ લોચન મુજને આપિયાં પરમેશ્વરે બિજવા
ર; તે પ્રતાપ માહારા પુત્રનો, સફળ કર્યો અવતાર. ૮
નેત્ર સમાન બિન્દુ નહિ. ઘણિ ખુશિ મુજ મન; હવે ખા-
ઓ પિઓ ખુબિ કરો, નગર મધે સહુ જન ૯ એક વર
સ લગિ રહી કોઈ નવ કરે વણજ વેપાર; ખાન પાન
ને રંગ રાગ કરે સહુ નરને નાર. ૧૦ ધાન ભંડાર ભરા
વિયા, ગરિબ લોકને ઘેર; આઠે પોહાર ને સાઠે થડિ,
મોજ કરે બહુ પેર ખુશાલી વાધી ઘર ઘરે, વાજે ઢોલ
મરદંગ;; ખાય પીએને મેજે કરે આણંદ સહુને અંગ
તાજલમુખ પાછો દુખી થયો, તે રહ્યો વન મોજર; હવે
ગુલબંકવળી જગી ઉઠી, કહું તેનો કહુ વીસ્તાર.

ચોપાઈ.-- એ વાત તો અહીંથી રહિ બંકાવલિનિ
શિ ગત થઈ તે પેહરિ વસ્ત્ર નિકળિ બહાર આવિ હોજ
ભર્યા તે ઠાર મુખ પખાળ્યુ હેતજ કરી વેણ છુટીજે સુ
દરી નજર પોતાની હાથ ઉપર ગઈ વીંટિ પોતાનિ કર
માં નહિ મુદ્રકા કોઈ નરનિ સહિ અચરત વિનતા મન
માં થઈ આત કારણ શુ કિરતાર કોણ પુરૂષ આવ્યો આ
ઠાર અટલી ચોકિ વિટાળકરિ કો નર આવ્યો હિમ્મત ધ
રિ; એમ વિચારિ કરે મન માંય ગઈ નજર તે તળાવ
છે ત્યાંય. તેમાં જુવે તો લકુજ નહીં, ચારે દિશાએ જુવે
તહીં; અચરજ સરખુ થયુ આ કામ, કોણે કરયુ તરકર-
નું કામ. તે નરે પિંધુ અમરતનું પાન નજર નાંખિ ગયો
તે કામ દેવ દાન રથિ નવ અચાય, ઘણિ વિમાશણ મન-
માં થાય. ધન ધન તેનિ માતાનિ કુખ, તે નર જોઈ ગયો
મુજ મુખ; નમ્ર જોઈ તેણે મારિ કાય મે નિશ્ચે કરયુ
છે આંય પુણ્ય પેમલ તેણે સંગ લિધ, ગયો કામ

પોતાનું કરિ સિધ; નખથિ તે માંથે નિહાળિ ગયો
હવેશો ઉમેદ તે નરને રહ્યો. નીંદ્રામાં મેં જાણ્યું
નહિ, ગયો વીંટિ બદલિ તહીં; અધઃ નિહાળિ
ગયોમુજ મુજ કુખ. કુચ ઉપર મુકયો હશે હાથ,
નીહાળો હશે મારિજત; વરત ભગ કુંવારીનું કરયું, હવે
બિજે ચિતે કેમ ધર. માટે તે નર સાથે વર, નહીં મળે તો
નીશ્ચીય મર; નર મુજ પ્રાણજીવન આપ, અવર પુરુષ
ભાઈને આપ. માનવની બુદ્ધી આ ઠાર, તે વીના બી-
જે કોણ આવતાર; એમ વિચારયું પોતે મન, એક સહ-
જ પરી તેડો તે દન. સરવે આવીને ઉભી તે જાણ, ત્યા-
રે ક્રોધ કરીને બોલી વાણ; તમે શું ચાકરી મારી, પુત્ર
અહીંથી કોઈ ગયો હરી. તે નરને લાવોની નર, નહાતર
મારી નાંખીશ આ ઠાર. અઠાર હજાર રાક્ષસ અત્રાપતી,
તે સાથે બોલી વીનતી; તમે શું રક્ષા કરી આ ઠામ,
બોઈ નાંખ્યું મુજ પીતાનું નામ. બાગનું પુત્ર લેઈ ગયો
સહી, પીતાને જવાબ શુ દેશો તહી; માટે સોધો કહાડો
તતકાત્ર, લઈ જનારાના જેડો હવાત્ર. એક સહસ્ર પરી
શુ બોલી વાણ, સોધો લાવો નહીનો ખે. શો પ્રાણ; એ
રાતે ચમકાવ્યા સહુ, સહુને રીસ ચડી છે બહુ.

દોહરો.—રાક્ષસ સવળા કોપીયા, કોણે કરયું એ કા
મ; અપકીરતા થઈ જગતમાં, બોળ્યું બાપનું નામ. ૧
બોળ કરાની અતી વણી, મોકડ્યા રાક્ષસ દશવીશ;
પકડી લાવો ચેરને, તેનું છેદીએ શીશ. હજાર રાક્ષસ
દોડીયા, કાઠિ ગંગાને પડવી જાય; પહાડ પરવત જંગ
લ સહી, શોધો વળ્યા નિરવાણ. ૩ વાણ મુલક શોધી
વળ્યા, પણ નવ લાગી વાર; નીરાશ થઈ સહુ આવી-
યા, દેખીતા વીઠાળ. ૪ નામ નીશાન જાણ્યું નહીં, તે

કેમ આવે હાથ; નીરાશ થઇ બેઠા સહી, રાક્ષસ કેરી સાથ. ૫ હામ ઠેકાણુ તેનું મળે, તો શોધી કહાડીએ જા મ; મારી મોહોમાં લાવીએ, પાછુ પુલ આ હામ. ૬ એ મ કહીને કળકળ્યા, કોણ પુરૂષ એ સોય; સડોનુ મુંખ ઊડી ગયુ, કારણ ન કળે કોય. સહસ્ર પતી શોધી વળી, મુંઝક અપાર; થાકીને આવી સહુ, બંકાવળી જે ઠાર. ૮ કરજોડી કરી વીનતી, જેયા પાહાડને વન; વસ્તી જોઇ બીજી વણી, શું કહું મુખે વચન. ૯ ગુલબંકાવળીએ વિચારીયું, આરે દરજુ એ હામ; બેઠ પરખંચ કર્યા વિના, કેમ પોહોએ એ હામ.

ચોપાઇ—માનવ લોકે જોડી સરવથી, તેની બુદ્ધી તો પારજ નથી; માટે જોડી ત્યાંના લોક, કદાપી સમશે મનન શોક. અત્રુ મન વિચારી કરી, ઊડી સમુદર પરવરાં; ઊતર દીશાનો જોયો દેશ, બદલી કરી પોતાનો વેશ. જોતી જોતી ત પછે મઠ, તોએ ભાળ તો લાધી નહીં; અનેક વેશ પોતાના કરી, નગરી બાધી જોતી કરી. પશ્ચિમ દેશ નીહાળે સરવ, નીરાશ થઇ મુક્યો મન ગરવ; ત્યાં થકા નવ જડા બાળ, પછી દક્ષીણ ઊતરી તતકાળ. અનેક રૂપ કર્યાં પ્રકાશ, જોયા દેશ આણી ઊત્તાસ; બાગબગીચા મેહેલ અવાસ, કોઇ સ્થાનક નવ પોતી આશ. વાયુરૂપ તેની શી વાર, લીધો દક્ષીણ દેશનો પાર; નીરાશ થઇ ત્યાંથી પરવરી, પુરવ ભણી તેતો સચરી. બુદ્ધી પોતાની કરે પ્રકાશ, જોવાને લાગી તે ચોપાસ; વણા દેશ જોયા સરવથી, તોએ ભાળ કાંઇ જડતી નથી. ત્યારે મનમાં થઇ નીરાશ. અરે દઇવ નથી પોહોચતી આશ; એમ કહી આ લી જેટલે, સોરકસ્તાન આવી તેટલે. જોવાને લાગી

તે ગામ, ઘણી શોભા છે ઠામે ઠામ; ઘેરઘેર વાગે ઢોલ
મરદંગ, રાગ આસાપે નવસા રંગ. ખાન પાન થાય
અપરમપાર, જેતાં અચરજ પામી નાર; ઘણા મુલક
જેઠા સરવથી, પણ આવી ખુશાલી કંઈ નથી.

દોહરો. — તે નગરમાં સંચરી, ધરી મરદની કાય;
પુછવા લાગી લોકને, શો હરખ છે પુર માંય. ૧ ઘેર
ઘેર રંગ મચી રહ્યો, હરખે સહુનાં મન; વસ્ત્ર આભુષ-
ણ સરવે સજ્યાં, શુ છે દીવાળીનાં દન. ૨ એવાં વ-
ચન શ્રવણે સુણી, બોલ્યા તે પુરના લોક; નીત દીવા
ળી આ દેશમાં, નથી કોઈને મન શોક. ૩ અમારા રહ
જેનાં નેત્ર ગયાં, નથી કાંઈ તેનો ઊપાય; હઠીમ એક
બોલ્યોં અહીં, ભરી સભાની માંય. ૪ ગુલખંડાવળી
પુષ્પ મળે સહી, અંજન કરે જે રાય; સો વરસનો અં
ધ હોય જે કહી, તરત દેખતો થાય. ૫ એવાં વચન
તેનાં સુણી, ખોળ કરાવી અપાર; કાંઈ ભાળ લાગી
નહી, દીક્ષગીર થયા તે રાય. એના પુત્ર છે ચારે પરા-
ક્રમાં, તેણે કરી સલામ; જંગમ જંગલ તે ભમ્યા, સા-
બ્યા પુત્ર આ ઠામ. અંજન કીધુ આંખમાં, થયો દેખ-
તો રાય; આંખણ ટળીયું આંખનું, આનંદ અંગ ન
માય. ૮ પૃથ્વીપતા ઘણું રીઝીયો, બોલ્યો મુખે બોલ;
એક વરસ લગી સહુ મેદની, ખાવો પીવો કરો કલો-
વ. ૯ ખજના આપ્યા છે ગરથના, જેને જેઠએ તે
ખાય; નીત દીવાળી સરલને, આનંદ અંગ ન માય.
૧૦ એવાં વચન તનાં સુણા, હરખી ભંડાવળી મન;
ધન ધન ભાગ્ય માહર, ધન આજનો દીન. ૧૧ સફળ
જન્મ માહરો થયે, મળી નીશાનો આ ગામ; પુત્ર ત-
ણો એ તસ્કર સહી, મુજને મળીયો આ ઠામ. ૧૨ પ્ર-

સન થઈ મનડા વીણે, ગઈ શેઠેરની બહાર; આગળ
જળ છે નદી તણુ, ઉતરીયા તેણે ઠાર. ૧૩ જળકીડા
વીનતાએ કરી, શુદ્ધ કન્યુ શરીર; અદ્ભુત રૂપ કર્યું
નર તણુ, જાણે કોઈ બાવન વીર. ૧૪ દેવતાઈ વચ્ચે
અંગે વરસાં, સજ્યા ત્યાં સાંભળો સ્વપ્ન; મરાઠી પાઘ
મુસ્તક બી, મુખે રાતાં વંચોળ. ૧૫ સ્વરૂપ પ્રકાસ્યું
પોતાવણું, નર તણી કરી કાય; કોઈ દ્રષ્ટે જઈ નવ શ
કે, જખડા રે આંખ મીચાવ. ૧૬ કેડે કટારી વાંકડી,
શોભે સનુસને બાણ; સોભાથી આવી પુરવીણે, અતુ-
રા અતુરસુખણ. ૧૭

ચોપાઈ.—જેમને હરખ્યા સહુ લોક, જે દેખે તેના
સમીયા શોક; વણી સકોમળ તેની કાય, સ્વરૂપે અંદ્ર
સુરજ જાંખાય. એવું કારમુ કીધું રૂપ, જે દેખે તે હ
રખે ભુપ; વર નામે મુક્યા અંકાર, એ કોઈ દેવાંશી
અવતાર. હો દેખી કાયા તુર થાય, ધન ધન એ નરની
કાય; શોભા ાણું એ છે સુખ, એવું રણીઆમણુ શો
ભે મુખ. એ માહ પામ્યું બધું ગામ, ફરે છે પુરમાં
કામો કામ; જે દેખે તેનું મન અગે, તેની પાછળ નરનારી
પગે. તે ખજાર રાજસભામાં થઈ, તખ્તપર બેઠા તે ત-
હી; અરજ મળીએ કરી સલામ, માંડી વાત કહી તે
કામ. કોઈ પુત્ર આવ્યો નગરી માંડ, નની સોભા કહી
નવ જય; જાણે ઈંદ્રાવનનો ભુપ, ધન આવ્યો માનવ-
નુ રૂપ. તેની સોભા કેવાની નથી, તે સમાન કોઈ પ્રથ-
વીમાં નથી; રાતાં કીડાં સહુ નરને વાર, જેના મળી સ
હુ કારો કાર અરજ બંગોનાં શુભી રવન, જલદરાય-
નું હજ્યું વન; તે પુરૂષને લાવે નથી, એવી મુખથી
વાણી કહી. વણુ સ્વરૂપ છે રૂપી કાય, એમએ તેને

લાવો આંહ; વજર મોકલ્યો તેણે ઠાર, માન દઇને લા
વો આ વાર. ઉડ્યો વજર નામીને શીશ, આંચો બ-
જર ભણી તે દીશ; કરી સલામને જોડ્યા હાથ, પછે
વાંત કરી તે સાથ. ધન ભાગ્ય ધરતીનું સહી, તમ સ-
રખો નર આંચો અહીં; પ્રસન થયુ છે બધું ગામ, ભ-
લે પધારયા આંગે ઠામ. રાજસભામાં ચાલો સહી, રા-
જ મળવા ઈચ્છે તણ; મુજને મોકલ્યો તેડવા કાજ,
સભામાં જ્યાં મહારાજ. દીન વચન વજરનાં સુણી,
બંકા રળીએ વાણી ભણી; શાને દીલગીર થાએ તમે,
ચાલો સભામાં આવુ અમે. એમ કહીને ચાલ્યો તાંહ,
વજર તણી ઝાલી છે બાંધ; રાજસભામાં ઊભા જઈ,
જેતાં ખુશાલી સડેને થઈ. રાજએ દોધુ સનમાન. મુ-
ખવાસ આપ્યાં બાંડ. પાનઃ કોણ દેશ નીકળ્યા શા
કામ, કોણ જલને સું છે વામ. ત્યારે બંકાવળી બોલી
તે કામ, મધરખ શેઠેર અમાડ ગામ; સોદાગર કેરો હું
તન, પુષ્પસેન મુજ નામ તન. ઉમેદવાર ચાકરીનો
સગી, દાંગો પાને ત્યાં રેલેવુ જ : સુણી વાતને હર-
ખ્યો રાય, મારી પાંડ રોડો બાઈઆંય.

દોહડો.—જલદ મુજ એમ બોલીયો, બાઈ રોડે
અમારે ઘેર; મન ગમતો મહીનો લ્યો, મોજ કરો બહુ
પેર. ૧ મારી પામે એમી રોડો, નવ કરવુ હવે કામ;
ખાંચા પીચા સુખ ભોગવે. આંવા આપ મુકામ. ૨
એવાં વચન સુણી રાયનાં, બંકા રળી રીઝી મન; રા-
જસભામાં નાંતે રહુ, કબુલ કરવુ વચન. ૩ ભાળ મ-
ળી મને ગાનમ, નળદા બહાર ચોર. હામત રાખીને
રહુ, પુરૂપ થઈ આ ઠોર. નીશા પડે તેણે સમે. બેઠા
સભામાં રાય; ચાર પુત્ર પેલા આવીયા, પડ્યા પીતાને

પાય. ૫ ચુંબન દધ ચાંપ્યા રૂદે, બેસાડ્યા લઈ પાસ;
સભા સહુ જોઈ રહી, પામી મન હુલાસ. ૬ ત્યારે બંકા
વળી ઓચરી, ધનુષ્ય ધરચું છે જે નામ; કોણ પુરૂષ
એ કોણ તણા, કેમ આવ્યા આ ઢામ. ૭ ત્યારે શભા
સહુ ઓચરી, એ રાજજીના તન; ગુલખંડાવળી પુલ
લાવીયા, કર્યાં દીન લોચન. ૮ એવાં વચન સરવણે
સુણી, જોયાં નરનાં મુખ; પરીક્ષા કરી તે નર તણી,
પામી મનમાં દુઃખ. ૯ મુરખના સરદાર એ, બુદ્ધી હી
ણ અપાર; મુખ જોતાં કીમત કરી, ક્ષણ માત્ર મોજર.
૧૦ એ નર તણા શેા આશરો, તે નર બાવન વીર; ધ
ન છે તેની માતને, જોણે જોયું મુંજ શરીર. ૧૧ તે નર
તણા એ ચોંર છે, દગો તે સાથે કીધ; પુલ લીધું તે પા
સથી, જશ જગતમાં લીધ. ૧૨ બાળ તેની માગશે
આંહી, એમ વીચારયુ મન; પ્રભુજી આશા પુરશે, સમ
રથ જગજીવન. ૧૩

ચોપાઈ—એ વાતતો અહીંથી રહી, તાજલમુખ-
ની શી ગત થઈ, પુલ ન રહ્યું પોતાની પાસ, છેક થઈ
બેઠો નિરાશ. મેહેનત મારી મિથ્યા ગઈ, કીરતી જમ
માં તેની થઈ; લાખી આવસે લઈને વહાણ, મુજ વિના
તે તજશે પ્રાણ. બંન્થો સ્ત્રીની હત્યા થસે, કેઈ પેરે તે
છુટસે; મનમાં કરશે વિચાર, આડ્યો ત્યાંથી રાજકુમા
ર. જે રસ્તે ભાઈ ગયા હતા વહી, તે પગલે આડ્યો સ
હી; થોડા દિવસમાં ગયો તે ઢામ, સીરકસ્તાન છે પોતા
નું ગામ. જોજન એક રહ્યું તેહ, ચતુર નરે વિચારયુ એ
હ; જે કદાપી નગરમાં ગઈ. તો તો તરણાથી હલકો
થાડી મારી વાત કેઈ માનશે નહી, મુજને મારી નાંખ
શે સહી; પીતાતણે મન હુતો કાળ, નામ સુણતામાં

મારા બેહાલ. મારું મોહું જોવાનું નથી, માટે ત્યાં જ-
વાનો નહીં કહી; માટે ત્યાં જાઉં તે ફેડ, એવો મનમાં
પ્રગટયો શોક. નથી સુજનો એને એકે વિચાર, બેહો
જંગલમાં ગુણબંડાર; એક તરફ નદીનું નીર, એક ત-
રફ ઝાડી ગંભીર. બેહો કર કપાળે દઈ, અબોલા સાંભ-
રી આવી તહીં; તેની કૃપાથી પામ્યો ફૂલ, વળી વાળ
આપ્યો છે અમુલ. કદાપી સંકટ પડે શરીર, બાળજો ધુપ
અશ્રીપર વીર; તરત આવીને કરવાની સહાય, વચન
આપ્યું છે મુજ કરમાંય; તેને હુંતો સમર આજ, તે વી-
ના નથી સરવાનું કાજ. એવું આપ વીચાર્યું મન, વહ-
ની પ્રગટ કર્યો તે દીન; કાઢાડ્યો વાળ નવ લાખી વા-
ર, અશ્રીપર મુક્યો તત્કાળ. આંચ લાગી તેને જોડલે,
અબોલાએ જાણ્યું તેટલે; થયું તે વીનતાને જાણ, મા-
હારા પુત્ર પુત્રી દુખીયાં નીરવાણ. તેણે વાળ માહરો
બાળ્યો સહી, તેની સુગંધ આવી અહીં; માહારે કરવું
તેનું કામ, અસવારી કરી એ કામ. અરાડ હજર રાક્ષ-
સને લીધ, પોતે પંથ કર્યો તે સીધ; સુગંધ વાળની
આવી તહીં, તે દીશા બાણી વીનતા ગઈ. વાયુ રૂપ તે
ને શી વાર, આત્રી જ્યાં બેહો રાજકુમાર.

દોહરો.—હરાડ હજર સાથે દિતરી, જાંહાં બેહો રાજ
કુમાર; પુત્ર કેમ સમરી મૂને. શું છે દુઃખ આ કાર.
૧ આ જંગલમાં એકલા, તણ સજનનું સુખ; કેમ એ
કલા આ વને વીખે, ને શું છે મનમાં દુખ. ૨ મેમુદા
માહરી દીકરી, તે તનમન માહર પ્રાણ; તેને મુકી વન-
માં ભમે, સાચું બોલો મુજાણ. ૩ ત્યારે રાજકુંવર મુ-
ખ બોલીયા, માતાજી સવળું સુખ; વઈજવ નાના પ્ર-
કારના, પણ એક વીત્યું દુખ. ૪ મેં તમને સમરયાં

માવડી, સમજાવું પડે મુજ; સમરતાં માત્રમાં આવીયાં,
 ટાળવા માહાર દુઃખ. ૫ હવે આશા પુરો માવડી, તોતો
 ભોગવીએ મુખ. એવાં દીન વચન તેનાં સુણી, દયા
 આરી મધ મુખ. ૬ એ શુ ઇચ્છા છે મન તાહરે, બોં-
 લની સત્ય વચન; માતાજી શું ઓચર, બોલતાં આવે
 લાજ. ૭ તે દેવતાને દુરલભ સહી, તેં ક્યાંથી સરે મુજ
 કાજ; અબોલા મુખ ઓચરી, તજોની મન ચીંતાય. ૮
 જે કાંઈ ઇચ્છા છે મન વીજે, તે લાવી આપીશ રાય;
 લાજ તજી મુજને કહો, તો કામ તમારૂં થાય. ૯ ત્યારે
 રાજકુવર મુખ બોલીયો, ચરણે નાચ્યુ શીશ; ગુલખં-
 ડાવળી જેવા બાગ, કરવો છે આ દીશ. ૧૦ તેવો મહે
 લને તેવાં ચાત્ર, તેવો હોજને તેવાં જાડ; કરી આપો
 મુને માવડી, તો પોહાંયે મનના લાડ. ૧૧ અબોલા ત્યાં
 વીસમે બધ, એ થાય કેમ કામ; મેં બામ જોયો નથી,
 નથી જોયો મેહેલ મુકામ. ૧૩ દીડા વીના કેમ હું કર,
 મેહેલ બેઠક રચના બાગ; સળંમ પડાવી તમને દખ-
 વ્યું, તે કેમ થાયે આ જાગ. ૧૪ દીઠો હોય મેં દ્રષ્ટીએ,
 તો કરતી તમારૂં કામ; વીશકરમા તેડાવીને, રચાવત્ત
 ઉત્તમ કામ. ૧૫ માતાજી તમ દૂપાયકી, જોઈ આંબો
 તે બાગ; કહો તો લખી દેખાડીએ, કાગળમાં સહુ
 વાત. ૧૬

ચોપાઠ.—કાગળ દુવાત ત્યાં લીધી સહી, ચીતરવાને
 બેઠો તહી; જે પ્રમાણે હતું તહીં પટમાં ઉતારી દાખ-
 વ્યું સહી. વૃક્ષ બાગ બગીચા સાર, સરવે માંડી કરચો
 વ સ્તાર; તે વારે અબોલા હરખી મન, એ પ્રમાણે ર-
 ચાવું તન. સેના સહિ પોતા તણી. તે સંગાથે વાણી
 ભણી; મેહેલ રચાવો આણે કામ, દૈવ રચના દેરતાઈ

કામ. વિશકરમાને તેડીશું ઘેર, સામાન સહુ લેઈ આ-
વો પેર; હીરા ઝવેર મોતીને લાલ, લાવે સ્થંભ માંહે
પરવાળ સોના રૂપાના ઢગલા કરો, તે દીશા ભણી પર-
વરો; આરસપહાણ લાવો આ ઠાર, જે જોઈએ તે અપ-
રમપાર. એમ હુકમ રાક્ષસને મળ્યા, દેશ દેશાંતર સહુ
એ પાળ્યા; દેવરૂપ તેને શી વાર જે માગે તે લાવે આ
ઠાર સોનુ રૂપું મોતીનો લાલ, હીરા ઝવેર ભણી પરવા
ળ; જુદા જુદા ઢગલા કરો, એવો બોધ અબોલાએ ક-
ર્યો. વળી કેહેતામાં દોડતા તે વાર, કરતાં કામ નવ
લાગી વાર; કહ્યા પ્રમાણે કીધું કામ, સનમુખ આવીને
કરી સલામ ત્યારે અબોલા બોલી વાણ, એક વચન કરો
પ્રમાણ; વીશકરમાને લાવે અહીં, એવી મુખથી વાણી
કહો. ત્યારે એક રાક્ષસ ઉડ્યો તહી, વીસકરમાને લા-
વ્યો સહી; તે રાક્ષસ સાથે પંથે પાળ્યા, જઈને અબોલા
ને મળ્યા. વીશ કરમાએ કર્યા પ્રણામ, શું કરમાવો
મુજને કામ; ત્યારે અબોલા બોલી વચન. આ રાજકું-
વર છે મારો તન. એ કહે તેવો રચના બાગ, સરોવર
મેહેલ કરો આ જગ; માણિક મોતી હીરા ને લાલ, ઢ-
ગલા સરવે દેખાડ્યા તે ઠાર. બટે તે મંગાવશુ અમો,
જડીત કામ કરોની તમો; એનાં વચન અબોલાનાં સુ-
ણી, વીશકરણાએ વાણી ભણી. મૂળને નથી કાંઈ કર-
તાં વાર, નીશાની કરો તે ઠાર; દેવતાનુ વરદાન મુજને
સહી, એક રાતમાં કરશું અહીં. માટે જે વસ્તુ કરવી
હોય, તેની નીશાની કરાવો સોય; તે પ્રમાણે થારો કામ,
મીણાકારી સુંદર ધામ.

દોહરો.—રાજકુંવર મુખ બોલીયો, ગુલબંકાવળી
બાગ; તેવી રચના કરવી સહી, હુંતો જોઈ આવ્યો તે

જાગ. ૧ નકશો ઉતારી આપીઓ, હોજ બાગ અપાર,
જે જે વસ્તુ દીડી તહી, તે તે ચીત્રી ચોપાસ. ૨ જ્યાં
જેવી શોભા હતા, ત્યાં તેવો ભરીયો રંગ; પટમાં સરવે
ચીતરયુ, આણી મન ઉમંગ, ૩ જમમજ જોત ઝળકી
રહી, એવુ કરયુ માંહે કામ; પટ સોંપ્યો પોતે કરવીખે,
વીશકરમા જેનુ નામ. ૪ એ પ્રમાણે તમો કરો, મેહેલ
બાગને ઝાડ; મનોરથ પોએ મન તણા; પાળોની મુજ
લાડ. ૫ દશ કોરા ફરતા સહી. કોટ કરો ચોપાસ; તે મ
ધ્યે રચના કરો, પોહોએ મનની આશ. ૬ એમ કહી
ચાંપ્યો કર વીખે, હરખ્યો જોઈને મન; એથી સવાયું
થશે સહી, ધીરજ ધરો રાજન. ૭ એમ કહીને આપીયા,
રાજ્યે તે ઠામ; નીશાન પાડી તેને સમે, રચવા માંડયુ
તે ધામ. ૮ દેવતાનું વરદાન છે, તેને શાની વાર; ધારી
ને જોયુ પટમાં, રચવા માંડ્યો તે ઠામ. ૯ બાગ બગીચા
ને વાડીઓ, બારી અટારી માળ; પુષ્પ ઝાડને વનસ્પ-
તી, પટ પ્રમાણે રચ્યો ખ્યાલ. જે મુખથી બોલે સહી,
તરત તેણે થાય; ઈંદ્રપુરાની રચના રચી, એક રાતની
માંય. જળહળ જોત ઝળકી રહી, જાણે દીપકની જોત;
જાણે દીનકર ઉગીયો, એમ થઈ રહ્યો ઉઘોત. રજની વી
તી તેણે સમે, થયુ સંપુરણ કામ; અબોલા પાસે ગયા,
કીધો દંડ પ્રણામ. પટ પ્રમાણે સહુ કરયુ, પુલ ઝાડને
ધામ; રજ આપો હવે મુજને, તો જાડી માહરે ગામ.
અબોલા હરખી ધણી, આપી તેને રજય; વીશકરમા
ત્યાંથી ગયા, પોતાના પુરમાંય.

ચોપાઈ.—જોઈ બાગને હરખ્યુ મન, રાજકુંવર તે
હ્યો તે દન; તારા કારણ રચાવ્યો બાગ, વધલવ માંડો
આ જમ- ઈંદ્રપુરી પૃથ્વીપર કરી, જાણે સ્વર્ગપુરી

આવી કરી; તેથી સાભા અદકી હોય, ઉપમા કહા શકે ન
કોય. સાંભળ રાજકુંવર આ કાર, તારા ભાગ્ય તણો
નહી પાર; મસ્તુ લોકના માનવ સહી, કસા લેખામાં
ગણીએ નહી. તે તારે આવીન થઈ રહી, ફરમાવો તે
કરીએ સહી; પુત્ર કરીને બોલી રહી, તે વચન પાળુધું
અહીં. ઘણું વેર માનવ સાથે જાણ, જોતાં વાર તે લઈએ
પ્રાણ; તેને આવીન થઈને રહી, લખીત વાત તે મીટે
નહી. એ સહુ પરમેશ્વરના ખ્યાલ, સુખ ભોગવો મારા
બાળ. માતાજી પુત્ર તમારો સહી, આશા મારી પુરણ
થઈ. એમ કહીને નામ્મુ શીશ, અભોલા પ્રસન થઈ તે
દીસ; માથા ઉપર મુક્યો હાથ, સુખ ભોગવો મેમુદા
સાથ. હીરા માણેક જવેર અપાર, અરધો અરધ રહ્યા
તે કાર; સોના રૂપાનો પારજ નહી, તે સરવે બખસુ છે
લેઈ ભરયા અખંડ તેના ભંડાર, ખાતાં ખુટે નહી લગા
ર; અભોલા ત્યાંથી પરવરી, લસ્કર લઈને ઠામે કરી.
રાજકુંવરને હરખ અપાર, ઘણી રચના જોઈ તે કાર;
ગુલબંકાવળીથી બમણું દામ, તેવી રચના ઠામે ઠામ.
હવે ભાળ લાખીની જાણ, આજકાલમાં આવશે વહા-
ણ; દરીયા કીનારે ઉભો જઈ, વહાણ આવતાં દીકાં
તહી. હરખ્યો મનમાં અપરમપાર, અંચા સામે તે રાજ
કુમાર; નજીક ઝાઝ આગ્યુ જેટલે, લાખીએ નીરખ્યો
તેટલે. સ્વામી મળવાને આગ્યા સહી, ઘણી ખુશાલી
મનમાં થઈ; મછવો મુક્યો તેણીવાર, તે ઉપર બેઠી નાર.
રાજકુંવરની આવા પાસ, પોહોચી મનડા કેરી આસ;
આકર નરને સવળા દાશ, ઉતર્યા સવળા પોતાને અવાસ.
માત્રમતા ઉતારી લીધ, પાછાં વાહાણ વીદાયે કીધ;
મોજ કરે તે રાજકુમાર, જોઈ રચના ઘણુ હરખી નાર.

દોહરો.—બન્યો નારી આણુંદમાં, સન્યા સોળ
શણુગાર; હાશ વીનોદ કરે સહી, સોભાનો નહી પાર.
૧ દાસ દારી ધરમાં ઘણી, કરે છે બામ મોખર; એક
ચાકર ધરમાંથી નીકળ્યો, ગયો જંગલ બહાર. ૨ અર
ધો કોસ ચાલી ગયો, દીઠા માણસ હસ વીસ; નજર પ-
ડ્યા તેહને, કાષ્ટ ધરયાં છે શીયા. ૩ રાખનો ચાકર બો
લીયા, તમો કોણ માણસ સાર; આ કાષ્ટ ક્યાં જઈવેચ
શો, કોના નગર મોખર. ૪ ત્યારે સરવે બોલીયા, સીર
કસ્તાન હમારો મુકામ; પેઢને અરથે નીકળ્યા, વેચીશુ
તે ઠામ. ૫ તે વારે તે નર બોલીયો, ચાલો હમારે સેહર;
કાષ્ટ વેચાશે તમ તણાં, દામ મળે બહુ પેર. ૬ તે વારે
સહુ બોલીયા, આંહી તો નથી કાંઈ ગામ; એ રાત જ
ગલ તો સહી, નથી વસ્તીનું નામ. ૭ તે નર કહે વ-
સ્તી સહી, અરધો કોસ છે ગામ; જુદું સીદ બોલુ અ-
મો, નથી મળવાના દામ. ૮ બમણા પઠસા લાગશે, ત
મો આવોને મુજ સાથ; એ વેચીને થાઓ વાણીયા,
લેજો પઠશા હાથ. ૯ સહુ જણુ સાથે મળી, આવ્યાં તે
ણે ઠામ; તે શોભા કહેવાતી નથી, સોભા નડિતમ ને ગા
મ. ૧૦ અચરત થયા સહુ મન વીખે; આતે શું કહેવા
ય; હવે દીઠા માણસ આવતાં, ત્યારે મનનો સંદેહ જાય.
૧૧ એમ વાત કરતાં આવીયાં, રાખજી મુકામ; હકીક
ત સરવે કહી, ધરયા કાષ્ટ લેઈ ધામ. ૧૨ ગરીબ લોક
અમે સહી, આપો મન ગમતા દામ; એવું કહી છાના
રહ્યા, હવે રાખ શું કરે કામ. ૧૩

ચોપાઈ.—એવાં વચન સેવકનાં સુણી, ખુશી
થયો નગરનો ધણી; સો સો મોહોર આપી તેણી વાર,
ગરીબ જણી કરયો ઉપકાર. મુખ થકી તેણે વાણી ક-

હી, તમને ગમે તો રહેને અહીં; ખાઓ પીઓ કરો કુ
ળ કાળ, જે જોઈએ તે લોની આજ. એવાં રાજનાં સુ-
ણી વચન, ખુશી થયાં સડિકોનાં મન; તેનાં છંદયાં દેણ
કરાં લાવી કરી, રહ્યા તે ઠેકાણે ઠરી. કોઈને મનઘ રા-
જની નહી, આવે તે વસે તહીં; પમ મેલવાનો નથી
કાંઈ, ઠામ, એમ લોક મળ્યા તે આમ. સીરકસ્તાન તો
ભાગ્યું સહી, લોક ઉચાળા લાગ્યા તહીં; કોટવાળ કરે
નગરની રખવાળ, તેને કાને પડયો સવાલ. વજરને
તેણે જઈ કહ્યું. ઉતપાત નગરમાં થયું; રંધયત બધી ઉ-
ચળી જઈ, અડધી નગરી ખાલી થઈ. તમારું શહેર ત
જીને જાય, ત્યારે તે બોલ્યા મુખ રાય; ત્યારે વજરને
આવી આસ, કહેવા લાગ્યો બેસી પાસ. બોલ્યા પછી
મુખે સરવથી, એ વાત મનાતી નથી; બાર આઉ ઉપર
ઝાડી અપાર, વાત વર દણા તે ઠાર, તહાંકોણે વસાવ્યું
આમ, દેવ રક્ષણ દેવતાઈ કામ; એતો અચરજ સરખું
અહીં, જાઓ તમે જોવાને સહી. ત્યારે કોટવાળે વાણી
કહી, નગર તમારે અંધેર છે સહી; કશી ખબર તમે
રાખતા નથી, શહેર ઉજડ થશે સરવથી.

દોહરો.—કોટવાળ કહે વજરને, તે ઊપર કહુ દ્રષ્ટાં
ત; પ્રભુ ગત છે અવનવી, ભામુ મનની ખાંત. ૧ ઉત્ત
ર દીશાનો એક રાજવી, સતવાહી અપાર; એકાશી રા-
ણી વર વીણે, રૂપ તણો અંબાર. ૨ એક પુત્ર વીન વર
નહી, નથી તેને કોઈ તન; રાત દીવસ જુરે સહી, નારી
સહીત રાજન. ઘણા દીવસ એમ વઢી ગયા, એક વી-
નતાનું ભળીયુ ભાગ્ય; ઊદર ખરભ તેને વાધીયો વી-
નતાને તે જમ. ૪ પટરાણી તેને કરી, પામી ઘણુ એક
માન; પુરે માસે પદમણી, અવતરયું સંતાન ૫ પુત્રી

તેને અવતરી, હરખ્યો રાજમન વાંઝીયા ખાર ઊઘાડી
યું, ધન્ય આજનો દન ફરમાડે રાજ તેડી કરી, આણે
અદકુ હેત; પ્રીત અતી અંતરમાં, તન મન ધન સમેત.
૭ વણા દિવસ એમ વહી ગયા, ફરી ગરભવતી થઈ ના
ર; તે પણ પુત્રી અવતરી, રાજને દરખાર. ૮ એમ કર
તાં પુત્રી છ થઈ, સાતમું આધાન છે નાર; રાજ મુખ-
થી બોલીયો, કોઈ કરી તે ઠાર. ૯ કદાપી પુત્રી આવશે
દેઈશ જાહાજ ઊપમાન; ક્ષણ એકમાં મારૂં સહી, તતક્ષ
ણ કરીશ હાણ. ૧૦ પુત્ર જો કહી આવશે, તો નહાત
કરીશ એ નાર. તારે આધીન થઈને રહુ, એમ બોલ્યો
રાજ તે વાર. ૧૧ એમ કહીને તે પરવરયા, રાજસભા
માં રાય; રાણી દુઃખ કરે વણુ, કેહેતાં કહ્યું નવ જાય.
૧૨ ત્રીજી વાત થશે સહી, એ નથી કોઈને હાથ; પ્રભુ
ને ગમતુ થશે, એમ વીચાર્યુ તેણે મન સાથ. ૧૩ દશ
માસ પુરા થયા, તો પણ આવી કન્યા; પુત્રની પ્રેમ પા
ડી સહી, દાઈના આંખ્યા પાય. ૧૪ જીવ જીવતદાન
કારણે, જીહુ બોલી તે નાર; તાર પછી શું નીપજ્યુ, તે
માંડી કહુ વીસ્તાર. ૧૫ રાણી દાઈ મનસુબો કરે તેનો
કહુ વિસ્તાર; એમાંથી શું નીપજે, તે કહુ આણે ઠાર.

ચોપાઈ.—રાણી દાઈ મનસુબો કરે, પુત્ર તણી વા-
ણી ઓચરે; વધામણી મોકલી રાજની પાસ, આવી
દોડતી સભામાં દાસ. રાણીજીએ જનમ્યો પુત્ર રાજજી
વાધ્યુ ધરસુત્ર એવાં દાસીનાં સુણી વચન, રાજનું વણુ
હરખ્યુ મન. વેહેચ્યા ગોળ ધાણાને પાન, જ્યક જનને
દીધાં માન; ધોળ મંજળ ને ગીત ગવાય, આનંદ સહુ
ને અંગ ન ગાય. રાણીએ જોશી તેડ્યો તે જગ, કરજો
ડીને લાગ્યાં પાય; ધરમ તણા પીતા છે તમો, જીવત-

દાન બપસોને અમો રાજજી કહીતી વાત, આવશે પુત્રી તો કરશું વાત; સહુ પરમેશ્વર કેરો ખ્યાલ, સાતમી પક્ષ જનમી છે બાળ મારી નાંખે મુને સરવથી, વચન પોતાનુ લોપતા નથી; માટે જુડી બોલું છું વાત, છે પુત્રી પુત્ર કેહેવો સાક્ષાત. એમ કરો બચાવી છે વાત, તમ આગળ કહી સાચી વાત. તમારે ખોળે મુજ શીસ, કહું તે કરો આ દીસ; રાજસભામાં જશે ગુણુવાન, રાજ દુશે સનમાન. કરાવશે જનમોત્રી તમ પાસ, જનમોત્રી આણી ડિવાસ વખાણુ અપરમપાર પછે વહેમ મુંકળે તે ઠાર બાર વરસ સુધી જેવું નહીં મુખ તો તો રાજથાશે સુખ; હવડાં મુખ જે જશે સહી, તોતો વાત થવાની અહીં. બેમાં એકની થાશે વાત, એટલી કેહેજે મુખથી વાત; માટે જીવતદાન અમને દીજીએ, એટલું કામ તમો કીજીએ. અમુલખ મોતીનો આપ્યો હાર, જોશે પ્રસન્ન થયો તે વાર. ત્યાર પછી રાજસભામાં ગયા, રાજ ઊઠીને ઊભા થયા; પુજ કરી લાગ્યા પાય, ભણે પધારયા સભાની માંય જનમ અક્ષર કરોની અહીં, રાણીને પછી મનથી કર્યો વિચાર, સભા સહુ સામળે તે ઠાર; સકળ બુદ્ધ સંપૂરણ થશે, અગિય વિધા જશે જાહે હશે. બત્રીશ લખાંશે થશે વીર, ધનુર વિદ્યામાં થાશે ધીર; દરયા રાહુમાં જનમ્યો બાળ, તેનું રૂળ કહું તતકાળ. રાહુનું રૂળ એવું છે સહી, બાર વરસ લગી મુખ જેવું નહીં; કદાપી મુખ જશે સહી, તો તો વીવન થાશે અહીં.

દોહરો.—બાર વરસ જેતાં જશે ઊતરી જશે દોશ; પછે પુત્રનું સુખ ભોગવો, એવો જોશે જોશે જોશે. ૧ સ્ત્રીહત્યા રાજે કરે, પુત્રીની કરશે વાત; રાજ વચન

લોપે નહીં, માટે એમ સમજવી વાત. ૨ વચન શીર
ચડાવીયુ, રાજ્યે તે કામ; હરખ ઘણો થયો રાયને, ક
રે મન ગમતાં કામ. ૩ જે જોડ્યે તે મોકલે, ખાન પાન
શણગાર; પુત્રી કેરો પુત્ર કરી, રમાડે તે નાર. આભુશ-
ણ પેહેરાવે નર તણા, પેહેરાવે પોશાક; ખાર વરસ તો
વહી ગયાં, એમ કરતાં તે જામ. ૫ આગુ આંબુ એ રા
ગ્યનુ, વીવાહ કંઈ તતકાળ; ખાંડુ આપીને મોકલ્યું, ૫
રણુવા તે બાળ. રાજસભામાં પરવર્યો, પેહેરી વસ્ત્ર રા-
ણુમાર; જોઈ મોહ પામ્યા રાયજી, રીજ્યા અપરમપાર
૭ ન્યાય અન્યાય ચુકાવે ઘણાં, તે લે ન્યાય અન્યાય;
વળી અશ્વ બેસીને પરવર્યો, મરગીયા રમવા જાય. ૮
કોઈ પાર પામે નહી, નર નીચે સહુને મન; તે ચતુર-
ને ચીંતા ઘણી, જુરે રાતને દીન પેત્રી કાય મહારી થ-
શે, વળી આવશે પરણી નાર; હાંશી થાશે જગતમાં
ધીક ધીક મુજ અવતાર. ૧૦ મુજ માતાએ વીપરીત ક-
ર્યું, કુળમાં લગાડી લાજ; હવે મરવુ પડશે માહરે, કેઈ
પેર સરશે કાજ. ૧૧ એકે વાત ન ઉકલે, શી થશે મા-
હારી પેર; પરણી પ્રેમદા આવશે, થોડા દીવસમાં ઘેર.
૧૨ મહીમા માહરો સડિ જશે, પુરમાં થાશે વાત; વળી
જોખન માડ ખીલશે, થાશે માહા ઉતંપાત. ૧૩ માટે દે-
હ તજવી સહી, જીવું તેતો ફેક, કીરતી થાશે ચોદેશમાં
વળી હસશે પુરના લોક. ૧૪ માટે દેહ પાડી મરૂ, જઈ
વન મોજર; કોઈ ખખર કહાડે નહી, કોઈ ન જાણે વાત
ચોપાઈ.—એમ વીચાર્યું મન મોજર. અડધી રાતે
થયો તઈઆર; ઘોડા ઉપર બેસો કરી, તજ્યો દેશ પો-
તે સુંદરી. ઘણા દીવસ પંથે ચાલી સહી, અઘોવનમાં
વીનતા ગઈ; રાક્ષસ એક મોહોટો ગંભીર, અશ્વ સહી-

ત મધ તેને તીર. દીઠા અશ્વ હરખ્યો મન, આજ તો મ-
 ળ્યુ મુજને ભોજન; એમ વિચાર કરે જોડલે, રાજકુમા-
 ર આવ્યો તેડલે. દીઠા રાક્ષસ પડ્યો શરીર, વીનતા ઉ-
 ભી તેને તીર; ક્યાંથી આવ્યો આણે ઠામ, નહીં આવે-
 માનવનું નામ. આ અશ્વ સુધાં તેને ખાઉ, પેટ
 ભરી મારગ જઉ; એવાં વચન રાક્ષસનાં મુણી,
 વીનતાએ વાણી ઓચરી. વચન બોલ્યા તે પા
 જો તમો, મરવા આવ્યો છુછ અમો; માટે કરડી ખાઓ
 હાડ, હુતો માનુ તમારો પાહાડ. એવા બોલ વીનતાએ
 કહ્યાં, રાક્ષસને મન આવી દયા; મરવા ઉપર રાજ મન
 શા દુઃખે મરો રાજન. તે વીસ્તારીને કહો અહીં, ત્યા-
 ર પછી ખાવાનો સહી; કોઈને મરવુ વાહાલુ નથી, કે-
 મ મરવા આવ્યો સરવથી સાચી વાત જો નવ કહે મુ-
 ને, તો ઇશ્વરની આણછે તુને; ત્યારે વીનતા બોલી તે
 જગ, કરજોડીને લાગી પાય. માહારા દુઃખ તણો નહીં
 પાર, સંક્ષેપે કહુ વીસ્તાર; હુતો રાજની છડિં દીકરી
 મુજ માતાએ ચોરી કરી, પુત્ર તણુ તેણે લીધું નામ, રા-
 જસભામાં હરખ્યો તે ઠામ; પુરૂષનો વેશ રાખીને રહી,
 કોઈએ વાત તો જાણી નહીં એમ કરતાં વરસ થયાં તે
 પ્યાર, માગુ આવ્યુ સભા મોજર; ખાંડુ મોકલ્યુ તેણી
 વાર, વરી ત્યાંતો સુદર નાર. એ અંધેર મુજ માતાએ
 કર્યુ, તમ આગળ સાચુ ઓચર; પરણી વીનતા આવ
 શે ઘેર, ત્યારે શી થશે મારી પેર. પ્રપુલીત થાશે મા-
 રી કાય, તે કેમ રાખી મુજથી જય; મોટી એબ લાગી
 છે શીશ, માટે ધર્યા આવ્યા આ દીશ. હાંસી થાશે અ
 પરમપાર, શું મુખ દેખાડુ સંસાર; માટે મરવા આવી
 જાણુ ઇશ્વર આણુ સાચી વાણુ. એવાં વચન અબજા

નાં સુણી દયા આવી તેને મન ઘણી દધતે રૂપ તપેશ-
રીનું કર્યું અપ્રાપ્ત સાથે એજ ઓચરયુ; એ વાત
સાંભળજે તમે, સત વચન બોલું છું અમે.

દોહરો.—તપેશ્વરી પછે બોલીયો, વીનતા સુજે
કાન; બેસ મારી પાસે સહી, સાંભળ કહુ તે વાત. ૧
મહા તપના જોરથી, તેને પુરૂષ કર આ ઠાર; ઘેર જ-
ઓ તમે સરવથી, સુખે ભોગવો નાર. ૨ પુરૂષપણુ
આપુ તુને, સ્ત્રીપણુ હુ લેઉં; મોજ કરો જઈ માનવી.
જીવતદાન તો દેજી. ૩ સરત આપણે એટલી, એક આ
વે તન; પછે પાછુ આપો મુને, તો સત્ય વચન. ૪ ઉ-
પકાર હું તુજને કર, પરમારથનું પુન્ય; હું તપેશ્વરી
છું તપ કર, મારે કાંઈ નથી તેની નુન્ય. ૫ શીખામણ
તુજને કહી, તે રાખજે ચીત મોજર; વચન એ પાળ-
જે તમે, ને સાંભળજે આ ઠાર. ૬ તો એ અરસપરસ
કર, મારી વિધાનો પરતાપ; કામ થયા પછી આવજે,
નહી તે દદશ સરાપ. ૭ પ્રતીજ્ઞા કરો વાતમાં, તો હું
આપુ જણુ; બીજુ કોઈ જણે નહી, એમ સીધ બોલ્યો
વાણ. ૮ ત્યારે રાજકન્યા ચરણે નમી, ઘણી પ્રતીજ્ઞા
કીધી; ઘણા સમ મુખે ઓચરી, સત્ય વચન દીધ. ૯
સુરજ ચંદ્ર બે સાખીઆ, સાખી રાખ્યા શ્રી રામ; એ
ક પુત્ર થયા પછે, પાછુ આપુ આ ઠામ. ૧૦ ત્યારે તપે-
શ્વરી રીજ્યો, ધર્યું પ્રભુનું ધ્યાન; આશા પુર એ ના-
રની, હું કર પરમારથ કામ. ૧૧ મારા તપના જોરથી,
સફળ થજે એનો અરથ; એનું સ્ત્રીપણું મુજને આવ-
જે, એ થાજે પુરૂષ તરત. ૧૨ એમ આશા પુર એહની
જ્યાંસુની થાય ફરજન; સત સમરપ્યુ તે વડી, કર વી-
ખે તે દીન. ૧૩ ઉગ્ર તપ ઘણાં કરયાં, તે પુનતણો પ-

રતાંપ; અરસપરસ ત્યાં થઈ ગયું, અન્યો અન્ય એ
આપ. ૧૪ નારી ફાટી નર થયો, અરણે નામ્યુ શીશ;
સીધ કામ કરી આપને એમ સીધે દીધી આશીશ.
૧૫ ત્યાં થકી આલ્યો પાછો ફરી, ગયો પીતા અવાસ;
પોતાની નારી તેડી સહી, કયો ભોગ વીલાસ. ૧૬ વર-
સ બાર એમ વહી ગયાં, થઈ ગરભવાંતી તે નાર; પુત્ર
એક અવતયો, સુદર રાજકુમાર. ૧૭ પછી તે રાજ્યે
વીચારીયું, પાળુ મારૂ વચન; આશા મારી પુરણ થઈ,
જાઉ સીધ ભોવન. ૨૮ સત વચન પાળુ સહી, જાઉ
સીધના પાસ; આપુ પાછુ એહને, પ્રભુએ પુરી આશ.

ચોપાઈ.—હવે એ વાત અહીંથી રહી સીદ્ધ પુરશે
શુ કીધું તહીં; જપતપ સહુ તેનું ગયું, તેની પાસે કાંઈ
નવ રહ્યું. બુધી બ્રહ્મ તે વેળા થઈ, ઇશ્વર ઉપરથી આ
સ્તા ગઈ; રૂવેરૂવેથી વાપીયો કામ, વેહેવ્યાકુળ થયો
તે કામ. તે થકી નવ જાએ રહ્યું, તપ ધ્યાન સહુ તેનું
ગયું; મદોનમત થઈ વનમાં ભમે, કોઈ પુરૂષ મળ્યો
તે સમે, તેની સાથે માંડ્યું ધરસુત, સ્વામી કરીને ના-
જ્યો ભુપ; હાશ વીનોદ કરે તે ઠાર, એમ ત્રણ વરસ
ગયાં તે ધામ. તે સીધને બાળક ત્રણજ થયાં, બે પુત્ર
એક પુત્રી કહ્યાં; ચોથી વળી ઉદર ગરભવાસ, એટલે
કુંવર આળ્યો તે પાસ. જઈ કરીને લાગ્યો પાગ, દીન
વચન બોલ્યો તે જગ્ય; મહારાજ એક થયો બાળ, પા-
છો આપવા આળ્યો તતકાળ. સત વચન માહારૂ મી-
થ્યા થાય, માટે આપવા આળ્યો આંધ. તમારૂ તમને
મુખારક સહી, ઊપકાર કોઈનો ભુલીએ નહીં; રાજકુ-
વર એમ બોલ્યો વાણ, પાછુ આપવા આળ્યો નીરવા-
ણ. ત્યારે સીધ પછી બોલ્યો વાણ, સાંભળ રાજ ચતુર-

સુખાયુ; કદાપી કરીએ ઉપકાર, પાછું નવ લઈએ લગા
ર. વગર વીચારયુ કરયુએ કામ, માટે ફળ ભોગવું આ
કામ; મેં કરયું તેવું કરશે નહીં; કરશે નો દુખ પામ
શે સહી. આ પરવશ થઈ છે મારી કાય, મેતો નર ભો-
ગવ્યા છે આંચ; ત્રણ બાળક રમેએ. બહાર, ચોથુ છે
મુજ્જ ગરબ મોજર. પાછું લઈને હુ શુ કર, ફાટયુ પેટ
તે કયાં જઈ ડર. માટે મેંતો આપ્યું તને, તે આપ્યું તે
બકશુ મને; એમ કહીને આપી રખાય, રાજકુવર ત્યાં
થી પંથે પળાય. સજન સહોદર મળીઓ તહીં, એબ
કોઈએ જાણી નહીં; અકળગતી પ્રભુની સહી, તેની
માયાનો પારજ નહી. નાર હતી તે નર થઈ, નર હતો
તે નારી થઈ; એ વાત તો પુરી થઈ, કોટવાળે વજરને
કહી. માટે શેહેરની તપાસજ લો, જશે શેહેર રાજને ક
હો; તેવી માયા રચી આ કામ, મોટું શેહેરને ઊત્તમ.
ધામ. લોક સરવે રહ્યાં ત્યાં જઈ, એ વાતમાં સંદેહ નહીં
તે રીતે શેહેર તમારૂં જશે. માટે રહેજો ચોકશે પરમેશ્વ
રે રચો છે ખેત્ર, એ આગળ ઇદ્રાસન સેહેલ; ત્યારે વ-
જરનું રીજ્યું મન, કોટવાળ સાથે બોલ્યો વચન. તમે
નજરે જોઈ આવો અહીં, પક્કી ખમર કહાડોની સહી;
પછે કરીએ રાજને જગ, એવું વજર બોલ્યો તે વાણ.

શેહેરો.—કોટવાળ ત્યાંથી ઝીડીયો, થયો ઘોડે અ-
સ્વાર; છડી અશ્વારીએ પરવરયો, જોવાને તે કાર. ૧ દી
ડી રચના દુરથી, જાણે સુરજના અવાસ; જાણે દીનકર
ઝીગીયો, એવી જોન પ્રકાશ. ૨ જોતાં ભુખ ભાગી ગઈ
ધન આંહીના લોક; ધન નખરના અધ પતી, સમીયા
સઘળ શોક. ૩ લોકે જઈ કહ્યું રાયને, કોટવાળ આ-
વ્યો આ કામ; જે હુકમ હોય તે કીજીએ, વચન કરીયે

પ્રમાણ. ૪ બેસાડો રત્ન મહેલમાં, આગતા કરે. જઈ તા
ય; એવાં વચન રાયનાં સુણી, કોટવાળની જલ્લી બાંચ
પ રત્ન મહેલમાં લઈ ગયા, મુખ આગળ મેલ્યાં પાન
રક્તમણી સુવરણમાં જડી જાણે શોભા કેટી એ ભાણ. ૬
કોટવાલની વની કેહેવાતુ નથી, ચીત ભરમ થયો તતકાળ
જળહળ જોત જળકી રહી, થઈ રહ્યું ઝાકઝમાળ ૭ પુવારા
છુટે અતર ગુલાબના, બીજી સોભાનો નહીં પાર; સુગંધી
નાના પ્રકારની, કહેતાં નવ આવે પાર. ૮ હવે રાજકુવર
ત્યાં આવીયા, જાણે ઇંદ્રપુરીનો રાય; કોટવાળ ઊડી
ચરણે નમ્યો, કરજોડી બેઠો ત્યાંય. ૯ કુવર પ્રતે મુખ
બોલાયો, સીરકસ્તાન અમારૂં ગામ; ત્યાં સતવાદી રા-
જ વસે, જલતસંગ તેનું નામ. ૧૦ તેણે મોકલીઓ મ-
ને. કહેવાને એક વાત; રીશ ન કરશો મુજ ઉપરે, તે
માંડીને ઝુકુખ્યાત. ૧૧ કહ્યા પ્રમાણે હું કરૂં, જોડીને બે
હાથ; ત્યારે રાજકુવર બોલીઓ, સાચો કહેાને વાત
૧૨ શું કહાવ્યું છે રાયજી, શી છે એમાં રીસ; જે ક-
હેવાવ્યું તે તમે કહો, કરતા હમારા જગદીશ ૧૩

ચોપાઈ.—ત્યારે કોટવાલે જોડયા બે હાથ, બોલ્યા
રાજકુવરની સાથ; તમે છો દેવાંશી અવતાર એમ
દેવ રચના દીડી આ ઠાર. કોણ જાતને શું છે નામ,
કેમ વસીયા છો આણે ઠામ; શેઠેર અમારૂં ઉજડ થ-
યું, અહીં આવીને વસીયા સહુ. એક મેણમાં બે ત-
રવાર, કેમ રહેશે તે કરો વીચાર; અમ શેઠેર સમીપે
વસીયા તમે, કંઈ પેરે કરશુંજી અમે. જુદું કરવું હો-
ય જો મન, તો તઈયાર છે મારો રાજન; દમેા કરવા
આવ્યા આ ઠામ, એ વાતમાં રાજી નહીં રામ. એ વા-
તનો પ્રતીકિતર દીજીયે, પછે પંથ અમારો લીજીયે;

ધંશ્વર આણુ એ વેળા સહી, સારી વાત જે કહો નહીં.
 લશ્કર નથી મુજ પાસે સરવથી, મારે લઢવુ કે સાથે
 નથી; નથી જોઈતું કોઈનું રાજ, નથી લડવાનું મારે કાજ.
 નથી તમ સાથે મારે વેહેર, હું તો બેઠો છું મારે ઘેર; બે
 ઠા ધ્યાન ધંશ્વરનું ધરૂ, સત્ય વચન સાચુ ઓચરૂ. સત
 વચન પાળુ પાંસરો, સુખે રાજ તમારૂ કરો. ત્યારે હર
 ખ્યો કોટવાળ મન, માગી શીખ ઉઠ્યો તે દન; ગયો
 પાછો પોતાને ગામ, વણરને મળ્યો તે ઠામ. વાત વી-
 સ્તારી સહુને કહી, જે જે વાત તે સાથે થઈ; સરોવરને
 સઘળુ છે ગામ, ઇંદર સરખો રાજ તે ઠામ. મને ઘણી
 આખરૂ આપી સહી, સંતોખીને મોકલ્યો અહીં. ત્યારે
 વણરની થઈ નીશાય, આવ્યો રાજસભાની માંય; ડંડ
 વત કરીને નામીયું શીશ, પછે મુખ બોલ્યો તે દીશ.
 આપણા શેહેરથી ત્રણ જોજન, ઘણી ઝાડી ભયાનક વ
 ન; ત્યાં તો વસાવ્યુ કોઈએ શેહેર, દેવ ઠામ દેવતાઈ
 મેહેલ. ઇંદ્રાસનથી શોભા બહુ, શું મુખે વીસ્તારી ક-
 હુ; આપણા લોક વસ્યા ત્યાં જઈ, અડધ નગરી ખા-
 લી થઈ. કોટવાળને મોકલ્યો તે જગ્ય, જઈને જોઈ
 આવ્યો ખાગ; પુછી વાતને લાવ્યો પ્રાર, તે પણ વાત
 કહુ આ ઠાર. ઘણું રૂપને શોભા વીસાળ, છે કોઈ પર-
 મેશ્વરનો લાલ; કહે હું કાંઈ નડતો નથી. સુખે, રાજ
 કરો સરવથી.

દોહરો.—મુણી વચન વણરનાં, અચરત પામ્યો
 રાય સભા સહુ વીશમે થઈ એ કારણ શું કહેવાય. આ
 પણા સેહેરને પાદરે, કોણે વસાવ્યું ગામ; એવાં બે
 માથાનો કોણ છે, એમ રાજ બોલ્યો તે ઠામ. કોઈ સા
 ચુ જુહુ કહે, બેઠા સભાના લોક; રાજને મન નીરમે

થયું, પ્રગટયો મનમાં શોક. વજ્ર વચન મીથ્યા નહીં,
 નીસ્યે સાચીવાત; રાજ ચીંતાતૂર થયો. કંઈપેરે ભા-
 ગુ ભ્રાંત. માનવ તણે નહીં આશરો, કોઈ દેવ દાનવ-
 નું કામ; દેવ રચના તેને રચી, કીધાં નહિતમ ધામ ક-
 દાપી હું ત્યાં પરવર, મળવા કારણ રાય; કેદ કરી રા-
 ખે સહી, તો હાંસો થાય પુરમાંય. એમ વીચારી મન
 વીખે, વજ્ર શું બોલ્યા વાણ; તમે ચરચા બુવો સ
 હી, તમે, જાતે ચતુરસુખણ. એ દેવ દાનવ કે માનવી,
 દ્યોની જઈને પેર; દેવ રચના કોણે રચી, તે શું છે
 કારણ ઘેર. માટે તમે ત્યાં પરવરો, બુવો ચતૂરાઈ ચા-
 લ; કપટી હોય તો પાછા આવજો, નહીતર કરજો વહા-
 લ. મોત્રાઈ તે શુ કીજીએ, કોઈ હોય ચતૂરસુખણ; ક
 પટી હોય તો બુદ્ધ કીજીએ, એમ રાજ બોલ્યા વાણ.
 એવાં વચન સુણી રાયનાં, ઉઠ્યો વજ્ર તેણીવાર;
 છડી અસ્વારો પરવર્યો, જ્યાં સ્વર્ગપુરી તે ઠાર. દીકી
 રચના દુરથી, ઉદ્દેકાર ઉઘોત; પુર વીખે તે પરવરયો,
 બુવે દોષકની જોત. બામ બમીયા ને વનસ્પતિ, મેહે
 લ અટારિ અવાસ; સુવરણમાં મણી જડયા, ઝળકી
 રહ્યા ચોપાસ. જોતો જોતો આવિયો, જ્યાં મોટા દરબા-
 ર; તીકો વજ્રને આવતો, શોભાનો નહીં પાર. અરજ
 કરી જ્યાં રાયને, વજ્ર આવ્યો આ ઠાર; સીરકસ્તાન-
 ના રાયનો, એમ કહિને કવિ સલામ.

ચોપાઈ.—એવાં રાજકુંવરે સુણી વચન, પ્રસન થઈ
 બોલ્યો તે દન; મોતિ બાગમાં બેસાડો જઈ, હું મળ-
 વાને આવું નહીં. આગતા સ્વાગતા કરો અપાર, પાન
 પુલ મુકો તે ઠાર; એવાં વચન સેવકનાં સુણી; ગયો સા-
 મો વજ્રની ભણી. કરજોડીને કર્યો બુહાર, બેસાડ્યો

મોતીના બાગ મોજર; પાનપુલ આપ્યાં મુખ તસ, સુ-
ગંધી મુકી છે ચોપાસ. અતરનો હોજ ભર્યો છે તહીં,
પુવારા જરી કીચા છે સહીં; વજર દીગમુડ રધ ગયે,
શામાં જોતાં અચરત થયો. હામે હામ મોતિની ઝાલ,
એક મોતિનું નવ થાયે મુલ, એવાં કોટી મોતી ચોપાસ,
દેવ રચના દેવતાઇ વાસ. માનવ કેરૂં નથી એ હામ,
શીવ વીષ્ણુ કે ભ્રમાનું હામ; એમ વિચાર કરે જે
ટલે, રાજકુવર આવ્યો તેટલે વજર ઉઠીને લાગ્યો પા-
ય, નીચે દેવતા એ કહેવાય; એવું રઢીયાણુ દીકુ રૂપ
ઈદર સરીખો દીઠો ભુપ. ત્યારે વજર કરજેડી રહ્યો;
રાજકુવરે બોલજ કહ્યો; કોણુ દેશ ને શુછે નામ, શા-
અરથે આવ્યા હામ; ત્યારે વજરે કરી વીનતી, સીરક.
સ્તાનનો પ્રથવીપતી. જલદસંગ રાજનું નામ. તેનો મો-
કલ્યો આવ્યો આ હામ; વજર તેમા છીએ અમો, અર
જ એક સાંભળોની તમો. આ દેવરચના દેવતાઇ મેહેલ.
એ અગાધ દ્રાસન સહેલ; છો તમે ઈદ્રાસનના ભુપ, ધરી
આવ્યા માનવનું રૂપ. અમારા જામનું પાદર સહી, ન-
ઉતમ રચના કરી અહી; જોએ અનક મન માને સહી,
માટે મુને મોકલ્યો અહીં કીરપા તમારી હશે સહી, તો
તો નગર વસવાનું અહીં; નહીં તો કોઈ માણસની થા-
શે હાણુ, વીપરીત વાત સાચી નીરવાણુ. કીરપા દ્રષ્ટી
તમારી હોય. તો રાજ્ય મળવા આવે સોય; એવાં વચન
નવજરનાં લહ્યાં, રાજકુવરે બોલજ કહ્યાં તમારા રાજ
ને કહેજે મુખ, શાને તમો ધરોછો દુખ મુખે ભોગવો.
તમારૂં રાજ, શાને મનમાં કરોછો લાજ, ચીંતા ફીકર
કાંઈ કરવી નહી, મુખે રાજ ભોગવો અહી; મળવા
આવો મુખે તમો, એ વાતમાં રાજ અમો. ત્યારે કરજો

ડી કરી વીનતી, આંઠમે દીવસ આવશે અધીપતી; એ મ કહીને મંદીર જાય, પાછો આવ્યો જ્યાં છે રાય.

દોહરો.—વીદાય કરી વલ્લરને, પોતે ગયો વીન-તા પાસ; હશી વચન મુખ બોલીયો, આજ પોહોચી મનની આશ. મુજ પીતા મળવા આવાવશે જોઈશુ અન્યો અન્યમુખ; વીજોગના સંજોગ થસે થસે, માંહે માંહે મુખ. ઓસીંગલ થાઉ તાતને, સેવા કર આ વાર આગતા સ્વાગતા કર, તે પામીશ જસ સંસાર. ત્યા-રે મેમુદા ઓચરી, સમદો અબોલા માત; જે જોઈએ તે આપસે, થાઓ ઓસીંગલ તાત. એવાં વચન મુખી નારનાં. ધુપે વાળ લઈ નામ; તરત ખમર તેને થઈ, આંત્રી પોચી તે ઠામ. મેમુદા લાખી બે સુંદરી, ત્રીજો રાજકુમાર; હાશ વીનોદ કરે સહી, આવી પોતે ઠા-ર. મેમુદા ચરણે નમી, લાખી નમી તે સાથ; રાજકુંવર ચરણે નમીયો, જોડી કરી બે હાથ. અબોલા રીઝી ધણુ, જોઈ નરનારીની જોડ; ધણી પ્રસન મનમાં થઈ, પોચ્યા મનના કોડ. આ કોણ બીજી પ્રેમદા, કુવર કહે મુજ નાર; તે પણ જોઈ રીઝી ધણુ પ્રસન થઈ તે ઠાર. ખોળામાં બેસાડીઆં, નરનારી બેડિસાથે; હશી વચન મુખ ઓચરી. માંથે ફેરવ્યો હાથ. કેમ સમરી મુજને તમે, કેમ બાળ્યો મુજ વાળ; શી ઇચ્છા છે મન વી-ખે, તે માગી દ્યો તડકાળ. માતાજી આપો તમે, તે કોઈથી નવ અપાય; સ્વર્ગનાં મુખ ભોગવીએ અહીં, તે તમતણો મહીમાય. આ મેમુદા તમારી દીકરી, તેને મળવાનું થયુ મન; સમરણ માત્રમાં આજ્યાં તમે, ધન ધન આજનો દન. માતાજી એક બીજી વીનતી, માત પીતા છે જેહ; તે જેવા આવે છે બાગને, તેથી આણુંદ

વરસો મેહ. ઘણે વરસે જોશુ અમો, માત પીતાનું સુખ; વીજોગનાં સંજોગ થશે, જોઈશું અન્યો અન્ય મુખ. એ ની આજ્ઞા હું કરૂં, તો થાય જગતમાં નામ; અબોલા કહે ઇચ્છા હોય, તે આપુ આણે હામ.

ચોપાઈ.—માતાજી મળવા આવે પીતાય, તેને ઓ શીંગણ આંધ; ખાર કોસ અહીંયાંથી ગામ રચના કરવી ખાહાર મુકામ. એકેક કોશને છોટે સાર, તંબુ તણાવો જાક જમાલ; રંગ બેરંગ જુજવી જાત, ભક્ષ ભોજન તેવી વીજ્યાત. પીછાના રંગબેરંગી સહી, કીનખાપ મુખમલ સીવાય નહી; તે ખાર કોશ લગી જણ, તે ઉપર ચાલી આવે રાજન. આખરૂં આપુ મુજ તાતને, છું ઉમેદવાર મળવા માતને; અબોલા ત્યારે હરખ્યાં મન, રાક્ષસને રજ આપી તે દન જરી તણા તંબુ જઈ કરો, એકેક ગાઉને છોટે ધરો; કીનખાપ મુક્તમલના સાર, જમીન ઉપર પાથરો નીરધાર. તસુ જગા કાંઈ ખાલી નહી, જાઓ કરો તે વેગે જઈ; એવાં અબોલાનાં સુણી વચન, સજ થયાં સઉ રાક્ષસ જન. દેવતાઈ માયા મળી તેની વાર, ધારી વસ્તુ કરે તે કાર; દેવ રચના કરી તે હામ, કીધાં તંબુ મહિતમ ધામ. ખાનપાન ભર્યાં તે જાગ્ય, આવીને લાગ્યા તે પાય; સીધું કામ કરીઆવ્યા અમો, જે જે ફરમાવ્યું તમો. તેવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી, અબોલાએ મુખ વાણી ભણી; કહ્યાં પ્રમાણે કીધું તહીં, મળી બેઠી અબોલા ગઈ. વળી કદાપી પડે જો કામ, તોતો સમરજો આણે હામ; એમ કહી અબોલા જાય, રાજકુંવરને હરખ ન માય. દેવ રચના માર-જમાં થઈ, એવી રચના નવ જાએ કહી; રંગી બેરંગી પ્રાથરીઆં પાટ, સોભી રહી રસ્તાની વાટ. લોક જોઈ-

ને આઠ્યાં તહીં, રાજકુંવરને વાત કહી; હવે વાત અ-
હીંથી રહી, વજ્ર ગયો ત્યાં શી ગત થઈ. જઈ જલદ
રાજને પાય; સવળી વાત કહી જ્યાં રાય; મેહેલ બાગ
રાજનું રૂપ, ઈંદ્રપુષ્પી ઈંદ્રાસનનો ભુપ. તે સીવાય કોઈ
બીજું નહી, તમને કહુ નીશ્યે કરી અહીં; નથી તેને કો
ઈ સાથે વેર, આદરમાન આપે બહુ પેર. સફળ જનમા
રો મહારો કરી; તમ પાસે આવ્યો પાછો ફરી; નીમક-
હલાલ કરવાને કાજ, નહીતર ત્યાં રહેત મહારાજ. એ-
વાં વચન વજ્રનાં સુણી, સભા સહિ અચરત થઈ ઘ-
ણી; રાજ રીજ્યો અતીશે કાય, આનંદ તેના અં
ગ ન માય.

દોહરો.—ગુલ્શન-કાવળી પણ છે તહી, સભા તણે
મોજર; તેણે વાત સહુ સાંભળી, કરવા લાગી વીચાર.
તે નરતો નીશ્યે સહી, મારા પુત્ર તણે હરનાર; જોવી
રચના મારે ત્યાં જઈ, એમ નીશ્યે કર્યુ તે ઠાર. ત્યાં
જલદરાજ રીઝીયો, જોઈ મેહેલને બાગ; ધન ધન તે
નરને સહી, જેણે રચના રચી અથાગ. વજ્ર વખાણ
કરે ઘણુ, જોઈયે તેતો આ ઠાર; એમ સ્વારી તઈયાર ક-
રી, ઘડી એક મોજર. એવાં વચન સુણી રાયનાં હલ-
કારા દોડ્યા ચોપાસ; ઠામ ઠામ જાહેર કર્યું, સેનાપતી
જે વાસ. ઊમંગવ અમીર સરવે મળી, થયા ઘેડેસ્વા-
ર; હસ્તી સહીત ટોળે મળ્યા, રાજને કર્યો બુદ્ધાર.
અડી સ્વારીએ નીશરયા, માણસ એક હજાર; રશાલો
સહુ પોતા તણે, નીસરયો, શહેરની બાહાર. અમીર
સહુ પોતા તણે, વજ્ર ને કોટવાળ; પુત્ર ચાર સહુ
પરવરયા, જોવા કારણ તે ઠાર. ગુલ્શન-કાવળી મરદ
સહી, તેનું બહુ પ્રાકન; રાજ આલ્યો જોખમાં, ઘોડા

ઉપર અસ્વાર. પુત્ર ચારે મુખ આગળે, છત્રીશ વાજાં વાય; ઘણી શોભાથી પરવર્યો, જોવા કારણ રાગ. રાજ-ને હરખ ઘણો, ક્યારે જોડોં એની કાય. તીરવા બે ત્રણ ચાલીયો, ત્યાં દીઠો નહિતમ ધામ. ખીછાના નાંખ્યા મુખમલ્લનાં, દીઠા તેણે ઠામ; તંબુદીઠા જરી તણા, જણે ઝગડે ભાણ. જરી મંજરી કસબો તણી, ઉદેકર ઉઘોત; જોઈ રચના વીરમે થયો, ખાછાના અમુલ્ય છે જોત. તંબુતણી હિપમા શી કહુ, ઇંદ્ર સમી સમતુલ્ય; હરખ ઘણો થયો રાયને, જોતામાં છે અમુલ્ય. વજ્ર પ્રતે વાણી કહી; તમે બાર કોશ પોહાયો મુકામ; ત્યારે આ શોભા કોણે રચી; દેવપટ મુકામ. રચના ત્યાં નહિતમ થઈ, અચરજ થયો વજ્ર; આ નહિતમ ખેલ નવો થયો, કાલે નોતુ આણે તીર.

ચોપાઠ.—એમ કરતાં ચાલી આગ્યા પાસ, ચરણે આવી નમ્યા તે દાસ; કરજોડીને બોલ્યો તે દીશ, જ-લદ રાજને નમાવ્યું શીશ આ વીશ્રામ ઠામ કર્યા તમકાજ, એ સ્થળે વીશ્રામ કરો મહારાજ વડી એક ત્યાં સુખીયા થાયો, પછી ત્યાં મળવાને જાણો, આગતા સ્વાગતા તમારી કીજાણે, લાહાવો લાખેણો લીજાણે; એમ કહી લાગ્યા પાય, રાજ મનમાં અચરત થાય. અ સવારી રાખી તે રાય, પોતે ગયા તંબુની માય; શોભા જોતાં અચરત થયો, કોહો ભાઈ આતે શું કહો. અચર ત પામ્યા સઘળા લોક, સઘ્યા તેના મનમાં શોક; કવી કહે શું કહુ કથી, સોભાનો તો પારજ નહી. સંક્ષેપે કર્યો વીસ્તાર, એથી શોભા ખીજ અપાર; દેવતા સ રખા તહાં વીસમે થાય, સહુ રચના જોઈ તે રાય. ખાં નંપાન મેવા ને પુલ, મુગંધ બેહેડી રહી છે અમુલ્ય; જ

લદરાય બેઠા ત્યાં જઈ, જાણે ઇંદ્રની શોભા છે તહીં. ચાર ઘડી કર્યા તે ઠાર, પછી સ્વારી કરી તઈયાર; ત્યાં આખરું મુજને દીધ, સફળ જનમારો મારો કીધ ક્યારે જોઈશું એનું મુખ. ધન ધન એની માની કુખ; એમ કહી ને નીસરયા બાહાર, સરવ લુટાવી દીધુ તે વાર. મુખ-મલ ખીંછાના જંરીના કામ, સરવ લુટાવ્યુ તે કામ; રાંક લોક સઉ નાહાલજ થયા જલદ રાજ સઉ વીસમે થયા. ઇંદ્રાપુરી આશરે કામ, અનગલ બેઠા હશે દામ; ગણી-તમાં કાંઈ આવે નહી, કેમ લુટાવી દીધુ અહી. ત્યારે ચાકરે જોડયા હાથ, ચરજ કરી બોલ્યો તે સાથ; તમારે મન અમુલખ સહી, મારા રાજને વીસાતમાં નહી. સોનુ રૂપુ ઝવેરને લાલ, હીરા મોતીનો પરવાળ; સ્કા-ટીકમણીને લીલા મણી, જડીત મેહેલની શોભાવણી. તેને મનથી ત્રણ માત્ર, તમ ઉપર કરૂ ખેરાત; એ હુકમ પ્રમાણે કીધું અમો, સુખે આગળ પધારો તમો. અચરત પામ્યા સરવે જન, વળી આગળ ચાલ્યો રાજન; ઝળકારે જખકારો થાય, તેથી રાજ ઘણો અકળાય.

દોહરો.—જલદ રાજ અચરજ થયો, વળી આગળ ચાલ્યો જાય; એક કોશ વળી ચાલીયો ત્યાં દીઠી વળી રચનાય. બમણુ કામ પેલા થકી, ખીંછાનાં શુભ અમુલ્ય; તેની રચના શી કહુ, સુરજને વળી સમતુલ્ય. જળહળ જોત ઝળકી રહી, ઘણાં ચીત્ર વીચીત્ર કામ; રાક્ષસ જાત સરવે મળી, તેણે કીધો દંડ વંત પ્રણામ. આગતા સ્વાગત ઘણી કરી, દીધું ઘણું એક માન; અખીલ બરાસ મેવા પુલ, મેવા ફળ ને પાન. એક ઘડી તેમાં કરી; વળી ત્યાંથી નીસરયા બાહાર; તે પણ લુટાવ્યું સહી, ઘડી નવ લાગી વાર. ત્યારે રાજા મુખથી બોલી

યો, શું કરોછો આ કામ; મારા ખાવીંદના હુકમથી, ત
મપર ખેરાત આ કામ કરી ગણતરી એની નથી, ન-
થી ખજનો ખોર, હીરા ઝવેરના ઢગલા ખારણે, તેને
શી વાતના ખોટ. એ હજુરી રાયની, નથી દીઠી તે રચ-
નાય; હુંટાવી દીએ એક પલકમાં, તે જોઈને વીસ્મે
થાય. એમ વાત કરે તહીં, આણુંદ અંગ ન માય; તા-
જલમુખને ખખર થઈ, કે આઠ્યા મુજ પીતાય.

ચોપાઈ.—ધણું પ્રસન થયા તે વાર, પોતે સ્વારી
કરી તઈયાર; મળવાને સામા પરવરયા, હરખ ધરી
પોતે સંચરયા. દીવ્ય વસ્ત્ર સજ્યા શણગાર, શોભા કેતાં
નવ આવે પાર; કામદેવ સરીખુ રૂપ, ઇંદ્રની સરખો
દીસે ભુપ. છડી સ્વારીએ આઠ્યો તહીં, એક કોશ સા-
મો તે સહી; તે જલદરાએ જાણી વાત, રૂંવે રૂંવેથી થ-
યો રળીયાત. ધન ધન મારે આજનો દન, પરમેશ્વર
થયો પ્રસન; ઘેર બેઠે ગંગા મળી, જોતામાં પાપ જશે
પરજળી. મારા પુન્ય તણો નહી પાર, સામો મળવા
આઠ્યો આ કાર; એમ વિચાર કરે છે રાય, રાજકુંવર
ઉભા છે ત્યાંય. જાણે બીજે દીનકર સુર, એણું જળકે
મુખપર નુર; સભા સરવે જાંખી થઈ, કોઈથી સામુ જો-
વાય નહી. જાણે ચીતરાંમણ લખીયા ભીંત, એમ થઈ
ગયાં સડિનાં ચીત; જલદરાજ ઉડ્યો તેની વાર, અન્યો
અન્ય કર્યો જુહાર. પ્રેમ આત્મીંગન દઈને મળ્યા, દુઃખ
હતાં તે સઘળાં ટળ્યા; રાજકુંવરે કરી વીનતી, ભણે પધાર્યા
પૃથ્વીપતી. ભણે પધારયા આણે કામ, પાવન કરો આ
વી મુજ ધામ; શરણે આઠ્યા તમારે આજ, પુરણે ભા-
ગ્ય અમારે કાજ. રાંક જાણી કરૂણા કીજીએ, જશ મહી
મા અમને દીજીએ; કરૂં સેવા હું રૂંડી પેર, આજ પધા

રો મારે ઘેર. સેના સહીત ચાલો મુજ સાથ, એમ કહી
ને જોડયા હાથ; તેમ તેમ રાજ અચરત થાય, એ સા-
ચુ કે સ્વપ્ન કહેવાય. બંકાવલી સરવે જુવે છે ખ્યાલ,
તે પણ મનમાં થઈ ખુશાલ; એ નર સીવાય બીજો ન-
હી, જોડે ચરયા શું થાય અહીં. એમ જોઈ સઉઅચર
જ થાય, ઊડા ત્યાંથી સરવ સભાય; અસ્વારી થઈ ત
ધયાર, આગળ રાજ પાછળ રાજકુંભાર. છત્રીસે વાજાં
વાજે સહી, બીજાં શોભા નવ જાએ કહી; એ રીતે આ
બ્યા પુર પાસ, જાણે શોભા સુરશ પ્રકાશ.

દોહરો—દીડી રચના ત્યાં દેવની, ઉદ્દેકાર ઉઘોત;
જાણે કોટી સુરજ ઊદે થયો, જાણે જલહલ જોત. બાગ
બગીચા રાવડી, જાળી અટારીને માલ; કામ બધુ સો-
ના તણુ, માટે જડયા હીરાને લાલ. ઘર કોટને કાંગરા,
સોના કેરી તે કોર; દશ કોસની વસ્તી તહીં, તે શોભા
અપરમપાર. વૃક્ષ ઝાડ ઝળકી રહ્યાં, સોના રૂપા કેરા
વીલાસ; માણેક લાલ લીલામણી, ને સાફ ઝળકે લાલ.
કવી કહે શું વરણુવું, દેવતાઈ સવળુ કામ શી શી રચના
તેની લખુ એ રચના એ કામ. દીગમુઠ સવળા થઈ રહ્યા
એ કારણ શું કહેનાય; અવતાર સફળ સઉના થયા, એમ
કહીને જોતો જાય. જોતાં ચાલ્યા સહુ, ગલીકુંચીને બ-
જર. બાગ બગીચા રાવડી, આબ્યા મેહેલમાં તે કાર.
રાજકુંવરે હુકમ કયો, હીરાબાગ કરો તધયાર; ઉતારો
તેમાં રાયને, તેમાં શોભા અપરમપાર. જાણે કોટી દીપક
પ્રજ્જાળિયા, જાણે ઝળકી હીરાની જોત; બીજા રચના
તેમાં વણી, ઉદ્દેકાર ઉઘોત. જરીના બીજાના તકીઆ
ત્યાં, તેમાં પણ હીરાનાં કામ; બેસાડયા તેમાં રાયજી,
જાણે ઇંદ્ર શોભા તે કામ. પુવારા જરી કરયા, ગુલાબ

અતર જાંહાં; સેર ધારા છુટે તહીં, સુગંધ બેહેકી રહી
ત્યાં બીજી ખુશબોનો પારજ નથી, તરેહ તરેહનાં તેલ;
ભરી છાબ ત્યાં પુષ્પએ થઈ રહી રંગની રેલ, ભક્ષ
ભોજન મુક્યાં ઘણાં, મેવા ફળ પકવાન. આગતા સ્વા-
ગતા દીવ્રી ઘણી, કરાવ્યા અમરત અહાર; રાગ રંગ
પછે ત્યાં થયા, ગુણકા નાચે તે ઠાર. આણુંદ સહુને અ-
તી ઘણો ખુશાલી સહુને અંગ; ગુલબંકાવળી મનમાં
દુઃખ ધરે, તેનો કહુ મહીમાય.

ચોપાઘ.-ગુલબંકાવળી ધરેછે દુઃખ ઉતરી ગયું તે
નુ મુખ; એતે શું કારજ કીરતાર, મારી સવળી રચના
આ ઠાર. મેહેલ બાગ બગીચા સહી, કોણ ઉચકી લા-
વ્યુ અહીં; મરત લોકમાં એ કેમ થયુ, એવુ દુઃખ કોણે
મુજને કર્યું એ રીઝસીઝ મારી સહી, કેમ કરીને આવી
અહીં; માટે પુલ તણો એ નોખ્યે ચોર, આ દુઃખ કેમ
કરૂં ધનધોર. એ કઈ પ્રકારે આવ્યો અહીં, મુજને તો
અચરત સહી; એમ ઘણી દુખીઆરી તે થઈ, પછે પાં-
ચ પરી તેડી તંહીં ગુપત કરી તે સાથે વાત, આતો મો-
ટો થયો ઉતપાત; સરવ વસ્તુ આપણી આવી આંચ,
એતો કારણ શું કહેવાય. આ દેવતા કેરો કોપ, આપ-
ણો દેશ થયો અલોપ; મતી ભંગ થઈ પડી આંચ, ન-
થી સુઝતો એકે ઉપાય. તમો જઈને જુવો તહીં, આપ
ણી વાડી છે કે નહીં; ચાર ઘડીમાં લાવો તપાસ, પછી
ફરી આણો આવો આ વાસ વચન વીનતાનું મુસ્તક ધ
રૂ, ગગન મારગે પ્રવેશજ કરૂ, ઉડતી વીધા તેને શી વા-
ર, પવન પેહેલાં જાઓ તે ઠાર એવો પરી તણો મહીમા
ય, ચાર ઘડીમાં પહોતી ત્યાંચ; બંકાવળીનો છે જે ગા
મ, વળી સરવે જાંહાં છે મુકામ. ફરી વળી તે ચારે પા

સ, દીઠી રચના પોહોતી આશ; રતીભાર કાંઈ ઓછું નથી, ધારીને જોયું સરવથી. ત્યાં નીશા પોતાની કરી, પછી ઉડી ચાલી સુદરી; ચાર ઘડીમાં આવી તે ઠાર, ગુલખંડાવળીને કર્યો જુહાર. આપણી વાડી મેહેલને બાગ, સરવે અનામત છે તે જાગ; આંહી અંતર નથી, એ નીચે વાત સાચી સરવથી. એ પ્રભુ તણી માયાનો નહી પાર, કોઈ દેવતાએ રચ્યો આ ઠાર. એવાં વચન સુણી તે ઠાર, ત્યારે હરખ પામી અપરમપાર; ચર આ જોવા બેઠી તહી, હાસવીનોદ થાયેછે સહી, ઘણી ખુશાલી તેને મન, નચીંત થઈ બેઠા સહુ જન; રાજકુંવરે પછે કાડી વાત, ભાગવા સડિના મનની ભ્રાંત.

દુહા ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો. સુણીએ રાયજી વાત; હકીકત તમારી કહો, ભાગે મન ઊચાટ, રાજરીતી શી રીતે કરોછો. પ્રજા તણા પ્રતી પાળ, નારી ફરજન તમને સહી, તે કહો માંડીને વાત પ્રધાન તમારો ડાહ્યા હશે, કોટવાલ હશે તેણી વાર, તે સરવે કહો તમે પછે અમે કહેશું અમ વાત; ત્યારે જલદસીંગ પછે બોલીયો, સાંભળો રાયજી વાત, એ હકીકત માંડી કહું, ચીતમાં લાવો ખ્યાત.

ચોપાઈ.—સુણો રાય ચતુર સુજાણ ખાતરી વીણા છંછંએ સનતાન; રાજ ચક્ષાત્રુ રૂડી પેર, ઘણી અલખત છે મારે ઘેર પ્રધાન કોટવાળ છે રૂડી રીત, તે ઘણા ડાહ્યા છે ચીત; ઘરમાં તરૂણી છે એક, તેને પુત્ર ચાર વિવેક, તે પુત્ર અમારા. આગળ સહી, તેના ગુણનો પારજ નહી, કામ કહ્યું કરેછે તરત, નથી લાવતા મનમાં ગરવ.

દોહરો.—ત્યારે રાજકુંવર પછે બોલીયા, કહી તમે માએ સત્યજ વાત; ચાર પુત્ર તમે કહો પણ મે સાંભ

જ્યા પાંચ. તમે જે ચાર કહે છે સહી, તે અચરત
સરખી વાત; પાંચમે પુત્ર કહે કયાં ગયો, સાચુ કહે
વીખ્યાત. જલદસંગ ત્યારે બોલીયો, સાંભળો રાયજી
વાત; પાંચમાની વાત કહેવાંની નથી તેમાં ઘણો ઉત્ત-
પાત; જન્મ થયો તે પુત્રનો, જોશીએ, કર્યો વાચાર.
આ પુત્રને જોતાં અંધ થશો, એ અચરત સરખી વા-
ત; માટે દેશવટો દીધો એ પુત્રને, કહાડ્યો જંગલ મો-
જર; વજર સાથ પરવયો રક્ષા કારણ સાથ; ત્યારે રાજ-
કુવર પછી બોલીઓ, કેવુ હતુ તેનુ રૂપ; નામ તેનુ શુ
હતું તે વીસ્તારી કહે ભુપ. જલદસંગ ત્યારે બોલીઓ,
શુભળું એનુ નામ; વજરને પછે તેડીઓ, સાચુ કહે
આ ઠામ; તે વજર આવી ઉભો સહી, કરજોડી કર્યો
પ્રણામ શુ ફરમાવો છો રાયજી, એમ કહીને નમ્યો તે
ઠામ. રાયકુવરે પછી ઓળખ્યો, નીચે વજર કહેવાય
એણે પાળી મોટો કર્યો, એ વાતમાં નહીં સંદેહ; ભણા-
વ્યો ગણાવ્યો છે મુને, દીધો ઘણો ઉપકાર; એમ વિ-
ચારી મન વીખે, પુછ્યુ સભામોજાર. પાંચમે પુત્ર રા-
જા તણો, તેસોખ્યો તમને જાણ; તેનાં નામ કળા ગુણ
ચાતુરી, ધારીને કહે મંડાણ; પછે વજરે માંડી કહ્યું,
જે પુરવે હતી વાત તે સાંભળીને હરખાયા, ખુશી થયા
સહુ સાથ; ત્યારે વજર કહે સહુ સાંભળો, કહુ અચરજ
એકવાર. પાંચમે પુત્ર જે હતો, તેવો છે આ રાજકુમાર
એ કાનની ચતુરાઈ તે તણી, રૂપ રાગને રંગ; મે પરી-
ક્ષા એની કરી, પાંચમે પુત્ર એ સંગ. મારા પુન્યથી
ઓળખ્યો. સાચી કહુ છું વાત; માહારાજ એ ખોટી ક-
હે, વીસ્તારી કહે વાત.

ચોપાઈ.—નીસાની એધાણી સહુ મળી, મળ્યા અ

ન્યો અન્ય; પોતે રહી તમને મળવાને તેડેછે તહી, વે
 ગે કરીને ચાલો વહી. એવાં વચન સેવકનાં સુણી, ખુ
 શાલી વાધી મનમાં ઘણી; તે વીનતા તણુ ઘણુ દુખ જો
 વાન્યાહ્યાં મા પુત્રનુ મુખ વધામણીમાં આપ્યા શણુ-
 ગાર મુખપાલ ઉપર બેઠા તે ઠાર; માતા પુત્રને મળ્યાં
 તહીં, શોભા જોતાં દીગમુઠ થઈ રાજકુંવર જઈ નમી-
 યો પાય, હુંતો પુત્ર તું મારી માય; દીકુ મુખને દુખ ગ
 યુ વીસરી, રૂવે રૂવેથી રાણી ઠરી; માત પીતાને બીજ
 જાત, કરવા લાગ્યા મુજની વાત.

દોહરો.—માત પીતા મુખ બોલીયા, કુળ તારણુ તુ
 તન; પરણાવીએ તુને પદમણી, વીનતા રૂપ રતન. સં-
 સાર તણુ મુખ ભોગવે, ઘણુ દુઃખ પામ્યા રાય. એમ
 કહીને રોઈ ઘણુ, ભરે આંખ્ય તેની માય. અરે માતાજી
 ચંતા તજે, બે પરણ્યોછુ નાર; એતો દાસી તમતણી,
 કોહોતો કાત્રુ આઠાર. અરે માતપીતા હરખ્યાં ઘણુ, જો
 વા ઇછું મુખ; દીકરા દેખાડો વહુ મુજને, તોતો જાએ
 દુઃખ સજન સહુ દોળે મળી એમ કહેછે વારંવાર; વહુ
 જોવા ઇચ્છે સહુ, તે દેખાડો આ ઠાર. રાજકુંવર ગયો મે
 હેલમાં, જ્યાં વીનતાનો વાસ; અરણે લાગી બેઠિ ચંત-
 ની, સનમુખ ઉભી બેઠિ પાસ. માતપીતા મુજ પાસે
 આવીયા, મળવા કુટુંબ પરીવાર; તમને મળવા તેડે ત-
 હીં, માટે ચાલો ખંને નાર. ચક નાંખીને બેસજો, નવ દે-
 ખાડશો કાય; ત્યારે તમને પુછશે, મારાં માત પીતાય.
 હોજલ પડદો શો મુજ આગળે, તમે ફરજન થયાં આ-
 જડે જોળે બેસો આવી કરી, માખાપની શી લાજ. તે-
 વારે તમે મુખ બોલજો, અમારો સફળ અવતાર; તમા-
 રા દરસનની ઇચ્છા ઘણી, અરણે નમુ આ ઠાર. ગુલામ

અમારા ચાર છે અહીં, તેને કેમ દેખાડુ મુખ. એવું શી-
ખતીને આંખ્યા, જ્યાં બેઠા માત પીતાય; સજી શણગાર
આંખ્યાં તહી; મેમુદા લાખી બે નાર. ચક નાંખ્યો ત્યાં
દાશીએ, બેઠી પડદે બે નાર; ત્યારે રાજ રાણી બોલીયાં
તે વેળા તે ઠાર. હાસ વચન મુખ બોલીયા. શીદ ધરોછો
લાજ; તમે પુત્ર સમાન છો, આતીને બેસો આજ. આ
કુટુંબ મેળો છે સહી, નથો અતરાપી કોઇ અન્ય; માટે
આવો નીરભે થઈ, એમ બોલ્યાં રાણી રાજન.

ચોપાઇ.—ત્યારે દાશી બોલી તહીં, તમે કહ્યું તેમાં
સંદેહ નહી; માતા પીતા તણી શી લાજ, પણ એક અચ-
રજ સાંભળાવુ આજ ચારે પુત્ર તમારા સનમુખ, તેને
નહિ દેખાડુ મુખ; મારા દેશમાં આંખ્યા એહ, રમત રમ
વા આણી ને, હાંહાર જીતની પાડી હોડ, રમવા માંડુ તે
ચારે કોડ; એ સરવશ હારયા મારે ધામ, છેલ્લિ બાજી-
એ થયા ગુલામ. ખાર વરસ મજુરી કરિ ચતુર વરને
હું વરિ; કરજોડિ ઉભા મુજ પાસ, માગિ રજ આણિ
ઉલાસ ખાર વરસ ગયાંછે વહિ હવે રજ આપો ઘેર
જઈએ સહિ; જાણે દિધું જીવતદાન, લાચાર થઈ બોલ્યા
એ વાણ. માત પિતાને મળિએ જઈ, કરજોડિ એમ વા
ણિ કહી; ઘણી વીનતી કરિ પછી ગુલામી દાગ દીધા
શહી. ઝઘા ઉપર દીધા શહી એ વાતમાં સંદેહ નહીં; ન-
હિતર બોલાવિ પુછો તાત, પછે માનજો શાચિ વાત.
જોઈને કહાડી મુકે તમે, તોતો આવી મળીએ અમે;
એ વાતનુ મોટું દુઃખ, ગુલામને કેમ દેખાડુ મુખ.
ઇશ્વરની આણુ સારી વાત, ના માનો તો જીઓ
સાક્ષાત; અચરજ પામી સજનને તાત, આતો અ-
ચરજ સરખી વાત. તે ચારે જણુ શરમીદા થયા,

નીચુ જોઈને ત્યાં ઉંમર રહ્યા; માનમંગ થયા તે વાર,
 નીચુ જોઈને નીસરયા બહાર. ભાગ્યે તેહ તણે હકાર,
 પછી ચક્રથી નીસરયા બહાર; જાણે વાજળી ઉતરી આ
 કાશ, તેથી રૂપ વણુ પ્રકાશ. દેવરૂપ વેશ ધરો કરી,
 બંને નારી ત્યાંથી પરવરી; સાસુ સસરાને લાગી પા-
 ગ્ય, કરજોડી ઊભી તે જગ. અમો દાસી તમારી આ
 ઠામ, જે ફરમાવો તે કરીયે કામ; રાણીએ કર મુકયો
 શીશ, અખંડ શોભાગ દીધી આશીશ પદમણી સ્ત્રીમાં
 કોણુ ભાત્ર, વણી નાજુકને ગોરૂ ગાત્ર; ત્રપત થયાં જો-
 તામાં મન, વણી ખુશાલી દીધી તે દન રાજ રાણીએ
 આપી રજય, રાજસભામાં જઈ બેઠા રાય; પાંચમા પુ-
 ત્રને પાસે લેઈ, પછે મેહેલમાં વીનતા નઈ શું વીત્યુ
 ભાઈ તમારી કાય, તે સહુ વીસ્તારીને કહો આંચ;
 ત્યારે રાજકુંવરે શયળી તીહાં કીધ, રાજાએ સુણી સ-
 રવ લીધ. વાત સાંભળી અચરજ થયા, પછે રાજાએ
 તેબોલજ કહ્યા; પછે ચાર પુત્રને બોલાવી કરી, ચતુરા
 ઈ ભત્રી તહાં તમે કરી. ન આપત પુત્ર તો વાતજ થાત
 તારે વસવા પડત હાથ.

દોહરો.— હવે વચન કુંવરનાં સુણી, અચરજ પા-
 મ્યા મન; ધન ધન તારી બુધને વાળી પરમેશ્વર પ્રસ-
 ન. તે નામ વધારયું પુર વાળે, આશીંગલશું થાઉ
 આજ; તે દુઃખ વેઠયુ કામ ઊપરે, તે ફુલ લાવ્યો મુજ
 કાજ. શાખાશ શાખાશ સહુ કહે વરણુ અઢારે લોક;
 માગી રજને પરવરયા, સમીયા સહુના શોક. પછે જ-
 લદ રાજ બોલીયો. પુત્રની સાથે વચન; સીરકસ્તાન
 આવો તમો, તો હરખે મારૂ મન. રાજપાઠ આપુ તમને
 તેથી રેહેશે મુજ નામ; માટે સાથે આવો તમો, એમ

બોલ્યા તે ઠામ, ત્યારે રાજકુંવરે બીનતી કરી, એમ ક્રેમ થાયે કાજ; તમછતાં અમે બેસીએ, તો થાય કુળ ને લાજ. નીત મળવાને આવશુ, ને રેહેશુ આણે ઠામ; એમ કહીને ચરણે નમ્યો, પીતાને રાજકુમાર. જલંદરીજ્યો અતી ઘણુ, પુત્રનાં સુણી વચન; રજા માગીને પરવરયો, પુર વીખે ત્યાં રાજન. ત્યાં નીરઘોષ નીશાન ગડગડે, ગગન વીખે તાંહાં જય; પુર વળાવી પરવરયો, આણુંદ અંગ ન માય. રાજપાટ રાજજી કરે, કુંવર રહ્યા તેઠાર એ વાત રહી એટલે, વળી ખંડાવળી શુ કરે વીચાર. ચરચા તેણે સઘળી જોઈ, લીધો સઘળો પાર; ધન ધન છે એ નરને, એમ મનમાં કરી વીચાર. એવાં પ્રાક્રમ એણે કર્યો, તે કરી ન શકે કોઈ; મરત લોકનું માનવી, ઈદ્ર સરખી કામ. ચતુરાઈનો કાંઈ પાર નથી, એવી ઝડી નથી જુગ માંય; વર ત ભંગ માફ કર્યું, એને જલ્યો મારો હાથ. વળી વીટી મારી હરી ગયા, ધન ધન એની જાત, માટે એ નર ને હું વર, એવો નથી સંસાર; એમ વિચારી મન વીખે; કાગળ લખ્યો તે ઠાર; વીટી રાજકુંવર તણી, ધાલી ગયો હતો જે હાથ, બન્યો વાનાં ચોકલ્યાં, સંપેતર પરીના સાથ, આ આપી કરી આવો તમે, રાજકુંવર છે જ્યાંહાં, પ્રતીગિતર લખાવી કરી, આવજો હું છડી ઈહાં.

ચોપાઈ.—એમ કહી ચાલી તેણી વાર, જ્યાં પોતા નો હતો ઠરાવ; જીવ રહ્યો રાજની પાસ, ક્યારે પોચશે મનની આશ. દાશીને શોધી ગઈ કામ, તેતો ગઈ રાજને ધામ વીટી કાગળ આપ્યા તહી, એકાંત જગ બેઠા છે સહી; અચરજ પામ્યો મન મોજર; વીટી દીડી પો-

તાની તે વાર; ત્યારે ગુલખંડાવળી સાંભરી તહી, તે-
ના કરમાં ઘાલીતી લઈ; નખ શીખથી હરખુ અંગ,
મોહ પાખ્યો થયો મન ભંગ; વીટી જોઈને વ્યાકુળ થ-
યો, તે વીનતા પ્રત્યે બોલજ કહ્યો, કેણે મોકલી તુજ-
ને નાર, ક્યાંથી કાગળ લાવી આ ઠાર; ત્યારે તેણે જો
ડયા હાથ, પ્રતીઉત્તર કરયા તે સાથ, ગુલખંડાવળી પ
રીનું નામ તેણે મોકલી આણે કામ; વીટી નીશાની ત-
મો લીજીયે, આ કાગળનો ઉતર દીજીયે. એવાં વચ્ચે
ન વીનતાનાં સુણી, ખુશાલી વાધી મનમાં ઘણી; કાગ
ળ લઈ રૂદયશુ ધરી, વાંચવા માંડ્યો હેતજ કરી.

હોહરો.—પ્રતીઉત્તર પાછો લખ્યો તે સઘળી સા-
ચી વાત; પુલ લીધું તળાવથી, જોયો બાગ સાક્ષાત.
સાતમે મેહેન હુતો ચડ્યો, ત્યાં દીડી તમને નાર. પગ
ક્ષી તે શીખા સુધી, મે શોખા જોઈ અપાર. નીંદ્રાવશ
તું વાડણી, મે નીરખી તારી કાય. મોહ બાણ વાગ્યુ
સહી, મારા રૂદીઆ માંચ. આશકનું આલે નહીં, હાસ
કર્યું લગાર; દીલ નહી રાજ તેહનું, તો મારી નખા-
વે તે ઠાર. કદાપી મહાસુક રીઝીયે, બખશે તનમન ધ
ન; નમી ચીત આગળ ધરે, કરે તે મન પ્રસન. આ પ્ર-
માણે એ વાતમાં, નીસ્યે કરે એ વાત; વીટી બદલી
મે તજ્યો, તરત તમારો ઠાર. જો માસૂક રીજશે મનમાં
તો કરશે ભેદ અપાર; જમીન ફેાડીને પરવરે, તે નવ
ડરે લગાર. એ વખત ત્રીયાં આવીયાં, ઘણી ચતૂરાઈ-
નું કામ; હવે એ સેહેલું નથી, મુશકેલ છે આ કામ.
કીરપા દ્રષ્ટી હશે તમ તણી, લખીત પદારથ હોય; તો
તો મળશું એકઠા, તે કળી નહી શકે કોય. એમ લખી
ને પત્ર આપ્યુ તહીં, સમેદ પરીને હાથ; ગગને ઉડી ગ

ઈ, ચાત્રી પોતાને સાથ. પછે બંકાવળી કને ગઈ, ચ-
રણે નામ્યું શીશ; કામળ મુખ આમળધરયો, તે વેળા
તે દીશ. પ્રસન થઈ તે મનમાં વણી, ઉમેદ વાપ્યો મ-
ન; ઉકેલીને વાંચીઓ, હરખ બરીને મન. પ્રતીઉત્તર
વાંચી કરો, પ્રસન થઈ વણી નાર; ધન્ય.એ પુરુશની
ચાતુરી, ધન ધન મુજ અવતાર. તે નરને તેડુ અહીં, બ
ત્રીઠ લક્ષણ મુજ જોડ; પરાણીને થાડિ પ્રેમદા, તો પોહોયે
મનના કોડ. આશકનું ચાલે તહીં, માશુક આમળ લગા
ર; માટે વીંટી મુકી ગયો, ધન ધન રાજકુમાર. તેડાણ
તે નરને, રશીક રૂપાણુ મુખ; હવે જોણુ એનું પારણુ,
તેડીને ભોગવીશ મુખ.

ચોપાઈ.—એણું મન વીચારી કરો, સાહેલી સાથે
વાણી ઓચરી; અખોલાને લાવો અહીં, તેથી કામ થ-
વાનું સહી. સુણી વચન મળને દાસ, આવી અખોલા કેરી
પાસ; મુખ થકી તેણે વાણી કહી, ગુલબંકાવલી તેડેછે
તહીં. માટે ચાલો મારી સાથ, એવી મુખથી કહી તે
વાત; અખોલા ધ્રુજવા લાગી મન, કંઈ આવ્યુ શીર
વીવન. મનમાં હીમત બહુ બરી, ચાલી સાહેલી સાથે
પરવરી; ગઈ બાગમાં વાંતના પાસ, એક અખોલાને
બીજી દાસ. રદન કરતાં દીડી નાર, મુખ ઉતરી ગયું
તે વાર; શું દુઃખ તમને થયું છે માત, મુજને કહોને
સાચી વાત. જે ફરમાવો તે કીજો, હુંકમ તમારો
શીર લીજો; શી વાતનું તમને દુખ, વીસ્તારીને ક-
હોને મુખ. ત્યારે બંકાવલીએ વાણી ઓચરી, તેં મુ-
જને દુખીયારી કરી; હવે રવે રવેથી બળુછું અમો,
તે વહની સગાવાવી તમો. જમાત કરીને રાખ્યો પાસ,
તે નરને લઈ આવો અવાસ; તન મન તે મહારા પ્રા

ણ, તેને વિભેગે દુખીઆરી જણ. તે નરની મુજને વહની થઈ, એમ ખંઠાવલી બોલી તહીં; ભોગવું તે નરની કાય, ત્યારે હઈડું શીતળ થાય. તે ઉપર જય સઘળું દુખ. શું વીસ્તારીને કહીએ મુખ; દુઃખ તમે તમે મનથી આજ. લાવું ચાર ઘડીમાં રાજ. એવું કહી અબોલા ગઈ, મન વેગે જઈ ઊભી રહી; વાયુ રૂપ તેને શી વાર, જઈ કરી ઊભી તે ઠાર. રાજકુંવરનું હરખ્યુ મન, ચરણે નમી બોલ્યો વચન; માતાજી પધારયા તમો, પ્રસન થયા છઈએ અમો. ત્યારે હશીને અબોલા બોલી વાણ, ખુશાલી લાવી ચતુરસુખણ; પુરવ જનમનું તહાર પુન્ય, ખંઠાવળી તુજ ઉપર થઈ પ્રસન; તન મનથી ભજે છે તુને, તેડવા કારણ મોકલી છે મુને. ને વનાં પાણી મોભે જશે, તે વીનતા તો તારી થશે; રાજકુંવર તો થયો રળીયાત, એ તુજ પરતાપે માહારી માત. ગગન મારગે ચાલી ગઈ, ત્યાંતો વાત એક વીપરીત થઈ; તેની માતાએ જણ્યુ સહી, તે મળવા ને આવી તહી.

દોહરો.—પુત્રી પાસે તે જઈ કરી, બોલી મુખથી વાણ; ઘણા દીવસે તું દીકરી, ક્યાંથી આવી જણ. સુનો ખાગ તમારો થયો, મેં સાંભળી એવી વાત; તે કારણ આવી અહીં, સાચી કહેને વાત. ક્યાં ગઈતી તું દીકરી, મુકીને આ ઠામ; લાંછન લાગે કુળને, તેં કીધું એવું કામ. મરતલોકનું માનવી, તે ઉપર થઈ રળીયાત; તું ગઈ વસ્તીમાં તારણી, મેં એવી સાંભળી વાત. કુળને કલંક લગાડવા, તૂં અવતરી મારે પેટ; ધીક અવતાર તે તાહારો, માહાર જણતર ઉઠ્યુ વેડ. આપણ અપછરા ઈંદ્રની, ગાંધવ લોક અવતાર; માનવ કશા લે-

ખામાં નહી, તેં નવ કરયો મન વિચાર. એમ કહણુ વચન થણાં કહ્યાં, તે સરવે સાંભળ્યા કાન; હુતો કાંઈ નથી જણતી, કોઈ પુરૂષની વાત. પછે મુખથી એચરી, માતાને દઈ માન; જુહુ આળ મુકો મને, તો હું કરીશ દેહની ધાત. જીવને કરાર હતો નહી, નવ ગમ્યુ આઠાર; રમવા કારણ પરવરી, સાહેલી સાથે બહાર. જુહુ તોહોમત મુકો મને, એમ કહી ભરયાં લોચન; તારે સંદેહ ભાગ્યો મન તણો, હરખી પોતે મન. એમ કરતાં નીશા પડી, રહી તે પુત્રી પાસ; અબોલા લાવી તે સમે, તેને પાસે તેડી દાસ. મુખ થકી તેને કહ્યું, લાવી રાજકુમાર; અરજ કરો જઈ માહરી, એમ કહેરાવ્યું તે ઠાર. ત્યારે સાનમાં સમજાવી કરી, આવ્યો મનનો માન્યો આ ઠાર; બંકાવળીએ ઇસારત કરી, ઉતાર્યો ખાગ મોજર. એકાંત જગા છે સારી, તહીં સોભા કહી નવ જાય; તાંહાં મુકામ આપો રાયને, અબોલા થઈ વીદાય. એમ કરતાં રજની પોહોર થઈ, સુતી તેની માત; બંકાવલી ઉડી પછે, આણુંદ અંગ ન માય.

ચોપાઈ.—ઉમેદ વાધ્યો અપરમપાર, સજ્યા સોળ શણગાર; દીવ્ય વસ્ત્ર અંગ ઉપર ધરી, મદ ભરી ચાલી સુંદરી. તેના રૂપને કોણજ કળે, જાણે જોત સુરજમાં ભળે; રાજકુંવર બેઠો ત્યાં સહી, રમજમ કરતી આવી તહીં દ્રષ્ટે દ્રષ્ટી મળી જોડે, રાજકુંવર મોહ પામ્યો તેડે; વાગ્યાં તેને મોહનાં બાણ, પડ્યા પ્રથવી વશ થઈને પ્રાણ. બંકાવળી ત્યાં અચરત થઈ, નારી રૂપથી શુધ ના રહી; ખોળામાં જઈ લીધુ શીશ, વાયું તે ઢોળે તે દીસ. અમરત દ્રષ્ટી જુવે તે નાર, સી તળ થયાં પછે તેની વાર; કામદેવ સરીખો દેહ દીડી

એને ઊપનો નેહ. જાણે ઇંદ્ર તણે અવતાર, જેતામાં અચરત થઈ તે નાર; દુઃખ સવળુ જેતામાં મયુ, લીકવળ મન વીનતાનું થયુ ખોળામાંથી ઊઠ્યોજેટલે, વીનતા ચરણે નમી તેટલે; દ્રષ્ટે દ્રષ્ટીઅન્યો અન્ય મળી, ગયાં ચીત બન્યોનાં મળી. કહે બંદાવળી હસીને વચન, સાંભળો રાજવંશીના તન; જાણે પધારયા આણે ઠામ, હવે માન્યુ છે મારું મન. વીંટી મારી બદલી સહી, તે દીવસની નીંદ્રા વની થઈ; અખોલાને મોકલી અમો, તે શોધીને લાવી તમો. માહારા હઈડા કેરા હાર; પરમેશ્વરથી અદકા આ ઠાર; અવર પુરૂષ બીજે સંસાર, બ્રાત તાત સરખા નીરધાર. એમ કહીને કીધુ હાસ, ત્યારે કર બ્રહ્માની લીધી પાસ; બાથમાં વાલી તે ઠાર. ગંધર્વ વીવાહ કર્યો તે વાર. પછે એક એકના પ્રેમ છુટયા સહી. ચુંબન વીનોદ કરે છે તહીં; એક એકનું મનડુ મયુ છે મળી, પોહોતી બેઝિના મનની રાખી. ભોગ વીલાસ કરે નરનાર, સુખ પામ્યાં બન્યો તે ઠાર; સુખસેજ ઊપર સુતાં બેઠે સાથ એક એકને ભોંડી ભુજ બાથ. નીંદ્રાવશ કાયા બેઝિની થઈ, તન તણી શુદ્ધ નવ રહી; મધ નીશા મઈ છે રાત; જગી ઊઠી તેની માત. પુષ્પ વીમળપે નીકળી બહાર, આવી સુતાં જ્યાં નરને નાર; દ્રષ્ટે જોયું સુતાં નરને નાર, કલેજું દાજ્યું અપન્નપાર; પછે મન વીચારી કરી, ત્યાં શું કરે છે સુંદરી.

દોહરો—દ્રષ્ટે દીંડા માનવી, સુનો પુત્રીની સંગ; દ્રષ્ટે દેખી નવ શંકે, જવાળા લાગી અંગ. ઝાલી પગને ખેંચીઓ, ઊગડી દીધો આકાશ; જાણે ગોકુલ ફેરવ્યો, તે રીતે તે ઠાર. બંદાવળીને ઝાલી તહીં. માર્યા

તમાચા દશ વીસ; લઈ આણી પોતાના શેઢેરમાં, સ્વ-
ર્ગપુરી તે દીસ. ગાંધરવ નામે પીતાં સહી, પોતાનો
ભરથાર; હકીકત માંડી કહી, યુગ્મીની તેણીવાર. કોવ
કર્યો કાચા વીખે, કેદ કરી તે ઠાર; કેદમાં રાખી કામ-
ની, પણ નરનુ નવ મુકે નામ વડી ફલક નાં વીસરે, જુ-
રે રાતને દન; અન્ન જળ નીદ્રા તજી, કરે વણું કલપાં-
ત, હોલે દીલ તેનું થયું, તજીયાં સવળાં મુખ; રાજ-
કુંવર નવ વીસરે, લેહે લાગી તે મુખ સોળે શણગાર
તેણે સજ્યા, વીલાપ કરે અપાર; બેઠોશ થઈ અવની
પડી, વળી મુખે કરે પોકાર. દાસીએ ખદેર કર્યું, તે-
ના દુખની વાત; તે નરના વીખેમચી, કરેછે દેહની વા-
ત. ખાન પાન સરવે તજી, રૂદન કરેછે અપરમપાર;
ત્યારે માતપીતા વણુ કોપીયાં, બેડી જડી પમ મોખર.
ગળામાં તોમ બાદ્યુ વળી ખાંત્રી અંભ મુખણુ; કુળને
કલંક લમાડીયું, ધીક ધીક જીવતર નીરવાણુ ધીક્કાર
પડ્યો તુજ રૂપને, ધીક્કાર પડ્યો તુજ અવતાર; ધીક્કા-
તુજ આતુરી, તેતો કુળ બોળીયું આ ઠાર. નફ્ટ થઈ
નથી લાજતી, હજી તે વાતનો ખ્યાલ; હત્યા ભાગી ન
વ ડર, આણીશ તારો કાળ. ડાપણુ રૂપને આતુરી, તેમાં
ઊઠો આમ; કેમ નવ મુઠ તું દીકરી, લજળ્યુ માર કુ-
ળ. એમ કહીને કેદ કરી, નવ આદ્યું તે નાર; હવે રા-
જકુંવરને નાંખીયો, તેનો કહુ વીસાર.

ચોપાઈ.— કરોવ કરી કેક્યો તે વાર, જાણે ગોફણુ
ફેરવી તેણીવાર; સમુદર મધે પડીયો જઈ, મયો તણ
જોજન ત્યાંથી સહી. પ્રભુની માયા અપરમપાર, બચા
વી લીધો તેણીવાર; આવરદાની દોરી લાંબી સહી, તે
કોઈથી તોડાયે નહીં. સમુદરે છોળ મારી તે ઠાર, કાઢી

નાંખ્યો જળથી બહાર; સવાપોહોરે થયો સાવધાન,
 આંખ ઊઘાડી જોયું તે ઠાર જુવે તો દરીઆનાં નીર,
 એક તરફ ઝાડી ગંભીર; વીચારયું પોતાના મન, લખી
 ત વાત થઈ તે દીન. હવે આશા જીવ્યા તણી નથી,
 એમ વીચારયું મનમાં કથી; કરમે કીધું ભોગવશે દેહ,
 એ વાતમાં નહીં સંદેહ, એમ મનમાં વીચારી કરી,
 ત્યાંથી ચાલ્યો હીમત ધરી એક કોસ ગયો જેટલે, વા-
 ડો એક દીડી નેટલે. વણી ખુશાલી મનમાં થઈ, અમ-
 રત ફળ વળી દીઠા તહીં; એમ વીચારી પેઠા તે માંહે,
 અચરજ સરખું દીકું તાંહે. જાણે માણસ કેરાં શીશ, એ
 વાં ફળ દીઠાં તે દીશ; હસવા લાગ્યા અપરમપાર, તુ
 ઠી પડ્યાં ધરતી મોજર. વજરથી કડણ કીધું મન, હી
 મત રાખીને રાજન; મારી ઠેકાર ને ચાલ્યો જય, હીમ
 ત રાખી મનડા માંહે. વળી કોસ મુકી તે જગ ત્યાં દી
 ઠો એક બીજો બાગ; ઘડા જેવડાં દીઠાં અનાર, તેની
 સોભાનો નહીં પાર. ફળ મધે અનારનાં ઝાડ. બીજી
 જહાડી ભાર અરાડ. રાજકુવરનું હરખ્યું મન, એક ફ
 ળ તોડ્યું તે દીન; ચીરયું ફળ ત્યાં તેની વાર, નીક
 જ્યાં જતાવર અપરપાર. ઉડવાને લાગ્યા ચોપાસ, ત-
 હાં શોભા તણો આભાસ; મેવા તણો કાંઈ પારજ નથી
 પુલે પુલે શું કહું કથી. શીતળ નીર સરોવર સાર, અ-
 મ્રત સરખું તેમાં વાર, આસપાસ દરીયાના નીર. તે
 મધે રચના દીડી તે તીર. પીધું નીર ફળ ખાધાં લઈ,
 યજ્ઞ મનથી વીચારયું તહીં.

દોહરો.—ફળ જળ મળ્યાં સહી, સુખ પામ્યો તે
 રાય; કુદરતનો ખેત્ર દીઠો સહી, અકળીત કળ્યો નવ
 જય. ચારે દીશાએ દરીઆનાં નીર; નવ જવાનો ઠાર

ક્યારે વરતી દેખશુ, ક્યારે આવશે દુખનો પાર. વાહા
 છુ તણેા રસ્તો નથી, -એ અલોડીક છે ઠાર; માટે હીમ
 ત હારવી નહી, એમ મન કીધ વીચાર. જ્યાં કાષ્ટ પ
 ડ્યાંછે અતી ઘણું ત્રાપો બાંધ્યો ત્યાંય, મુક્યો સમુદ્રમાં
 તેહને જેમ હરી કરે તેમ થાય. એક વાર મરણુ સહી,
 લખીત હશે તે થાય; આવરદા હશે સહી, તો તો પામી
 શુ પાર. એમ કહી બેઠો સહી, અંદેશો કરતો જય; પ
 ડ્યો તે છોળમાં જઈ, ત્રાપો તેણીવાર મડા ગાંડ જઈ વ
 ળગી પડ્યો, હાથો તે અરણુવ માંહે; દરીઆએ છોળ
 સારી કરી, કહાડી નાંખ્યો પેલે પાર. રેત ઉપર ઠરીઓ
 જઈ, એ કુંવર તેણે ઠાર; સાતા થઈ ચાલીઓ, હીમત
 રાખી તે વાર. નીશા પડી તેને સમે, મહા ભયાનક વ
 ન; વાઘ વરૂ ઘણું તહીં, શબ્દ કરે ચોપાસ. ઘણી ઝાડી
 વીકટ વહી, અનેક જનાવરનો વાસ. તે ઠામે ધીરજ
 નવ રહી, ધરજવા લાગ્યાં હાડ; અતુરે કીધી આતુરી,
 ચડી બેઠો એક ઝાડ. મંથ નીશા એમ કરતાં ગઈ થયુ
 અજવાળુ ઉદોત; જણે દીવસ ઉગીઓ, ભાનુ કેરી જે
 ત રાય તો અચરત પામીયો, એટલે દીઠો એક નાગ;
 તેને માંથે મણી સહી, ઉજેસ થયો તે જગ. ત્યાં એક
 ઝાડ હેઠળ આવી ઠર્યો, મુક્યુ મણી તે ઠાર; પછે ચારો
 કરવા પરવર્યો, મછ તણેા કરવા આહાર.

ચોપાઈ.—મછ તણેા તેણે કીધો અહાર, તરપત થ
 ચો તે વાર; પાછો ફરીને આવ્યો સહી, જ્યાં મણી મુક્યુ
 તું તહીં. પાછું ચડાવી લીધુ શીશ, સજી કામ આ
 હ્યો તે દીશ; મણીના તેજથી મછ નાશી જય, માટે
 મણી મુકીને જય. રાજકુંવરે જોયો તે ખ્યાલ, એમ
 કરતાં થયો પ્રાતસકાળ; કંદમુલનો કીધો આહાર. પા-

છો ચડી બેઠો તે ઠાર. પછે કાદવનો એક પીંછો કરી,
જમે બેઠો તે ઝાડે ચહડી. વીત્યો દીનને રજની પડી,
આત્રી નામ પોહોત્યો તે વડી; મધ નીસાની વેળા થઈ
તે સમે નામ આવ્યો તહો. જાણે સુરજ થયો પ્ર
કાશ, આવ્યો. નીતે; વૃક્ષની. પાસ. મુકયુ; મ-
ણી નવ લાગી વાર, આવ્યો મછનો કરવા અહાર
દરીઆ કાંઠે પહોત્યો જોડે ઉપરથી કાદવ નાંખ્યો તે
ટલે. મણી હતુ તે ઢંકાઈ મધું, અંધકાર તે વેળા થયુ;
મતીભંગતે નામની થઈ, પડી ફાળ મુઝી નવ રહી, આં
ખે અંધ થયો તેણી વાર, મણી વીના ન સુજે લગાર;
પછાડા મારે કરોજજ કરી, મયાા પ્રાણ તેના નીસરી.
એમ કરતાં તે રજની મધ, નામ પાછો તો આવ્યો ન-
હી; રાજકુંવરે કર્યો વીચાર, હેઠો ઉતર્યો તેણીવાર.
મરતીકા અણીને કહાડયુ મણી, તે તણી શોભા છે વ-
ણી જતન કરીને પાંખી લીધ ત્યાંથી પંથ કર્યો શીધ
કાશ એક તે આવ્યો વહી, નામ મુએ દીઠો તહી; ગુણ
ઓશીમસ તેનો થાજી, એની દેહને દામ દઈને જાગી.
એમ વીચારયું તે ઠાર, વાસ તણો કીધો અંખાર; તે
મધે ધરીઓ નામ, રાજકુંવરે પછે દીધો દામ. તાર પ
છે તે આવ્યો વીર, મન મધે રાખી બહુ ધીર; એક ત
રફ ઝાડી મંભીર. એક તરફ દરીઆનું નીર. પાહાડ
પરવત બણી મફાય જખ બેળ બણી છે ત્યાંય; તે મધે
ઊતરેને ચડે, મરણ થકી તેતો નવ ડરે. અજમર દેતા
મોહોટી ફાળ, બણું ભયાનક વન જાણ; કાયર નરતો
છાંડે પ્રાણ, તે મધે તો આવ્યો જય, વજર કલેજુ કરી
ને રાય.

દોહરો.—નીશા પડી તેને સમે, હીમત નવ રહી મ

ન; વીસરામ કર્યો જઈ ઝાડ પર, તેણે સમે રાજન. તે ઉપર મેહેલ હતો. એક મેનાનો સાર; બચ્યાં ચાર છે તેહમાં પાંચમી મેના નાર. તે જનાવર નથી જાણતાં, જે ઉપર છે માનવી જન ઘડીકા એક એમ રજની મધ ત્યારે બચ્યાં બોલ્યાં વચન. માતાજી કહો કાંઈ વારતા વાકેફ કરોની આજ; હવે અમે મોટાં થયાં, જ્યુ ચરવા કાજ. આ જંઝલની વારતા, માંડીને કહો વાત; કંઈ દશ એ જઈએ અમો, ચરવા કારણ માત. એવાં વચન પુત્રનાં સુણી, મનમાં થઈ રળીઆત; પ્રસન થઈ તે આચરી, પુત્રીની સાથે વાત. ઉતર દશા ભણી પાહાડ છે, ઇલાંથી એક જોજન; હીરા તણો એછે સહી, તે ઉપર એક સરોવર સાર; તેની પાસે એક ઝાડ છે, તેના ગુણનો નહીં પાર તમ આમળ તોહું કહું, ઝાડ તણો ગુણ સાર. સાંભળ સુત હેતે કરી, માંડીને કહું આંચ; પ્રથમ ગુણ કહું પાંદડાં તણો, વાગ્યા હોય શરીરે ધાય. પાંદડાં તે ઉપર મુક્તાં, તરત રૂજઈ જાય; ફળ બાંધે કમરને વીખે, તે ઉડે ગ-ગન મોજર. શો જોજન જાયે સહી, એક પત્રકમાં ની-રવાણ; ડાળી તણી જે લાકડી, મારે બજરની માય; કકડા થઈ અવની પડે, તે વેળા તે માંચ. છાલ તણી ટોપી કરે, ધરે શીર આણી નેહ; સરમ મરત પાળાળ ફરે, પણ કોઈ નવ દેખે દેહ. એવા ગુણ છે ઝાડના હઈ-યામાં હીરાસાલ; પણ ત્યાં જઈ કોઈ શક્તુ નથી, ત્યાં રણ છે વીકરાળ. ત્યાં રહીને તે કરે, ઝાહાડ પહાડનાં જાય; પશુ પક્ષી કે માનવી, જાય તેના હો પ્રાણ.

ચોપાઈ.—માટે પુત્ર જશે નહી, એવી મેનાએ વા-ણી કહી; બાકી ગમે તીહાં ફરજે તમે, તીહાં જશેતો થાશે વીવન. એવાં વચન મેનાનાં શુણી, વળી બ-

અ્યાંએ વાણી ભણી; નવ જોઈએ આપણને ગરજ, નથી જાડ તણા કાંઈ અરથ. જે જય તે જીવે નહી, સરપ તેને ડસે તહી તે સરપને જીતનાર, માનવ નામે આધે તે ઠાર. જાડ પાછાડને ઠામ, સીધ કરે પોતાનાં કામ; એક એકના માથાનો સહી, પરમેશ્વરે ધડ્યાં હશે તહીં. પરમેશ્વરે રચના કરી, નડિતમ વસ્તુ પૃથ્વીપર ધરી; તે સઉ માનવી કેરા કાજ, એ વાતમાં શો સંદેહ આજ. કોઈ ખત્રીશ લક્ષણો હશે તે જશે, અહંકાર નાગ તણો ભાગશે; આપણને તેનું નથી કાંઈ કામ, સેજ વાત પુછુ આ કામ. ત્યારે વળી બોલી મેના વાત, સાચી કહુ છુ મનની સાક્ષાત. કોઈ માનવી આવશે આ ઠાર, ખત્રીશ લક્ષણ રહે ધામ. હીંમત રાખી જશે એ કામ, તોતો થાશે તેનું કામ; એક ઉપાયથી જીતે નાગ, તે તમ આગળ કહુ છુ આજ. તે પહાડ નીચે કોરડુ સહી, એક રૂશી તપ કરેછે તહી, તેની જઈને સ્તુતી કરે, ત્યારે રૂશી વાણી ઓચરે મસ્તક ઉપર હાથ મુકે જોડલે, કામ તેનું સીધ થાય તેટલે; એવી વાત મેનાએ કરી, રાજકુવરે મનમાં ધરી. વીતી રાતને ઉગ્યો દન, રાંજકુંવરનું હરખ્યુ મન; તે પાહાડ જઈને જોડી, મારા મનનો સંદેહ ખોડી. મોત પોતાનું, મુઠીમાં લઈ, ઊતર દશા ભણી ચાલ્યો વહી, દુરથી પહાડ દીઠો જોડલે, નીસ્યે વાત થઈ તેટલે. એકવાર મરણ સડી, પાછુ ડગલું ભરણું નહીં. એવી મનમાં રાખી ધાર, ઊંડાણમાં ઉતરીઓ વીર; પોતે મનમાં કંઈ વીચાર, હું કયાં આગ્યો છું આણે ઠાર.

દોહરો.—આ જગા ઉપર મને લાવીયા લખ્યા લેખ મુજ શીશ; અન્ન જળ મળે નહી, કરતા શ્રી જુગ-

દીશ. જનમ બધે ભમતો ગયો, વન વગડાની માંચ; ઠ
રી ઠામ બેઠો નહી, ધીક પડો મુજ કાય. એ રચના પ-
ણુ જોવી સહી, અદ્ભુત સરખી વાત; મેનાની વાત સા
ચી પડી, ભાગી મનનીબ્રાંત એવું મન ધરી કરી, પા-
સે ગયો તે વીર; ઘણો વરધ રૂશીને જોઈ. ચરણે નામ્યુ
શીશ સ્તુતી ત્યાં દીધી ઘણી, તલસંવા લાગ્યો પાય;
તણુ દીવસે રૂશી જાગીયા, સમાધી ઉતરી ત્યાંચ. આં
ખ ઊઘાડી જોયું સહી, ત્યાં દીઠો માનવ જન; ત્યારે
રાજકુંવર જઈ ચરણે નમ્યો, સ્તુતી કરી તે દીન. કર-
જોડી ઊભો રહ્યો, ત્યારે બોલ્યા રૂશીરાય; જાણ્યો કામ
તમારૂં નીખ્યે થશે, એમ કરીને રહ્યા તે ઠાર. તે પાહાડ
ઉપર ચડીઓ સહી, હીમત રાખીને મન; જોતાં જોતાં
ચાલીઓ ધીરજ ધરી રાજન. દીડી રચના તે પાહાડની
હીરા જોત અપાર; ચડ્યો છેક ઉપર લગી, ત્યાં દીકુ ત
લાવને ઝાડ. નીશાની સાચી મળી, સગળી તેણે ઠાર;
પાંદડાંને ફળ ખાધાં તહી. ક્ષણુએ ન લાગી વાર. નજી
ક જઈ પહોચ્યો તહી, દીઠો નાગ વીકરાળ; દીઠો માન
વી તેને તહી, રાજકુંવર તેણી વાર. ઝાડ ઉપર ચડ્યો
સહી, ફળ ખાધાં તેનાં સાર; મેનાનાં વચન સાચાં મ-
ળ્યાં, સંદેહ નહી લગાર. છાલ કહાડી ટોપી કરી, તે ધ-
રિ પોતાને શીશ; માગિ લિધિ એક જોસ્ટીકા, પછે ત-
જ્યો ઠામ તે દિશ.

ચોપાઈ.—મન મધે કર્યો વિચાર, નાગ મણી મુજ
પાસે સાર; કોઈ મળશે તો લેશે સહિ, એને રાખુ જત
ને અહીં. ચીરી જાંગ નવ લાગિ વાર, તે મધે ઘાલુ તે
ઠાર; ઉપર પાંદડું પેલું મુકું લઈ, તરન થા રૂજ્યો ત-
હિ. પ્રસન થયો પોતાને મન, વળી આગળ ચાલિયો રા

જન; મોહોટો ગુણુ ટોપિમાં સહિ, કોઈ દ્રષ્ટીએ દેખે ન
હિ નિરભે થયો પોતાને મન, જોતાં ચાલ્યો ઝાઝાં વન,
અમુલખ વસ્તુ આવિ મુજ પાસ, તેથી મન થયુ હુલા
સ. પણ લખ્યા લેખ ટળવાના નથિ, ભવીશ વાત સા
ચિ સરવશ્ચિ; તે કોઈચિ ટાળ્યા નવ જાય, એમ મન
વિચારે રાય. પાછાડ મુકી ચાલ્યો જોડે, એક ઊતમ
વાત થઈ તેડે, દીકુ એક તળાવ રસાળ, આરસપાણુ
ની ફરતી પાળ. ઘણુ નિરમળ છે તેનું નિર, આસપાસ શો
ભે છે તીર, તે મધે મેવા ફળ છે આપાર, જોતાં ત્રમ થયો
તે ઠાર. ચાર ઘડી બેઠો રાજન, બેઠો બેઠો વીચારે મન;
વૃદ્ધ થઈ છે માહારી કાય, વળી જળમાં નહાવું આંચ.
એવો મનમાં કર્યો વીચાર મુક્યો સામાન તે ઠાર; તે મ-
ધે પડ્યો જઈ, કુદરતીખ્યાલ એક તેમાં થઈ. કુખડી
મારી જોડે, નર ફીટી નારી થઈ તેડે; ધન પરમેશ્વર
મારી ગતી, કો પાર ન પામે રતી મેં શું કરમ
કર્યું કીરતાર, નર ટાળીને કીધિ નાર; અવતાર મારો
મિથ્યા થયો, સરવ મનોરથ મનમાં રહ્યો. નવ પોહોચી
મનની આશ, છેક થઈ બેઠો નીરાશ; ધીક ધીક મુજ
પાપી પ્રાણુ, શું બેઠો છે વટ માંદે જાણ. હવે જીવવું
તે ધિકાર, નિકળ પ્રાણુ આણિ વાર; છેક હિમત હારો
રાજન, છાતિ ફાટતે કરે રૂદન. એક જક્ષે સાંભળો સા-
દ, તે પામ્યો ઘણુ હુલાશ; તે આવીને શું કરે વિચાર.
તે સંભળાવું આણિ વાર.

દોહરો.—જક્ષ ધસી આવિયો; સખદ સુણિ તે ઠાર;
રૂપવંતિ દિઠી તે કામનિ, સોભા અપરમપાર. મુખ ક-
માળ સરિખડુ ભમર બ્રહ્મ ધનુશ કમાન; ઊદર અતિ-
શે ઓપતું, વસે તરંગિ સામાન. ઘણી કોમળ તે કામ-

નિ ઊરવસનિ જોડ; દ્રષ્ટે દિઠી કામનિ, પહોંચ્યા મન-
ના કોડ. પાસે જઈને ઊભો રહ્યો, મુખે બોલ્યો વાણ;
કોણ તણી તુ દીકરિ, દિસે ચતુર મુખણ આ જંગલમાં
એકલિ, કેમ કરે રૂદન સાચિ વાત મુખથી કહો, તજ્યાં
સહોદર જન. ચતુરાઈ મનમાં ધરિ ફેરવિ વાત તે ઠાર;
તુજ ખોળે તો શીશ છે, તારે ગમે તો માર. ત્યારે જક્ષ
ધણો હરખિયો, છાંટયું નિર તે ઠાર; મંત્રી કરિ ત્યાં
છાંટિઊ, ફરિ રૂપ થયુ તે વાર. ચોપાઈ.—જળ પરવેશ
થયો જેટલે, હાથિ સ્વરૂપ થયું તેટલે; નારિ હતિ તે
થઈ નરની કાય, રૂસનાઈ રૂપ થઈ તત્કાળ. વાંકુ મુખ
ને નાશિકા વિકરાળ; દાંત મોટા દીસે વીકરાળ એવિ દે
હ જળથી થઈ, પ્રભુનિ માયાનો પારજ નહિ જળથિ
કહાડિ નાંખ્યો બાકાર, અફસોસ ધરિ બેઠો; તે ઠાર;
મોત તો કંઈ આવ્યું નહિ, કરૂપ કાજળથિ કાળિ થઈ.
વળિ શામુરિ રાખિ અપાર, નારિ ફિટિ નર થયો તે ઠા
ર એ ખુશાલિ મોટિ થઈ, વળિ આગળ ચાલ્યો વહિ;
જોજન એક ગયો જેટલે નારી મળી તેટલે રૂપે રંગીલી
જાણે રૂશનાઈ, મેશ કરતાં શોભે સવાઈ, દુરગંધ ઊડે-
છે દુરથિ જાણ, મોટું મોહો નીસે નીરવાણ. સીસોળી-
યા સરખા છે વાળ, એવા ધીકા તે નારીના હાલ; જાણે
કરક કાલ સ્વરૂપ, અચરત પામ્યો દેખી ભુપ. પાસે
આવીને ઊભો રહી, મુખ થકી તેણે વાણી કહી, ઘણા
દીવસ થયા સોધું તુંને, ક્યાં ગયાતા ચીંતા થઈ મુંને;
એવુ કહી પછે બોલી તહીં, રાજકુંવર ત્યાં ઊભો
છે સહી.

દોહરો.—મન વિચાર કરયા તહીં, કેમ રહેશે નાર,
પુત્રને મુકયા પરહરી, તજ પછે તારણી નાર. તેની દ

યા આવી નહીં, તજી ગયા તે ઠાર; કામ કરવું ઘટે નહી, જાલો લઈને હાથ. ચાલે ઘેર ઉતાવળા, વેગે સહુ મુજ સાથ. સુણી વચન દુખ પામીયો, અરે વીધાત્રી માત; ભવીશમાં કયાં લખ્યું, વીપરીત સરખી વાત. કેના પુત્ર કેની કામની, વળી વળગ્યુ મુને તને; કંઈપેરે છુટીશ ઇયાં થકી, બહુ પેર આણે શોક. આવી અવસ્થા કરમે લખિ, શાંશાં કરયાં પાપ; દુખનો પાર નથી આવતો, એ મોટો સંતાપ. વળી સખુરી મનમાં ધરી, ચાલ્યો વળી તેની સાથ; લઈ ચાલિ ત્યાંથકી આણુંદ અંગન માય. મુકામ મેહેલ લઈ ગઈ પોતાતણે, ત્યાં દીઠા બે ચારેક બાળ; પીતા કહિને વળગિયા, કરવા લાગ્યા વહાલ વળતિ પ્રીત બહુ કરિ, સાન કરિ આવિ પાસ; રતૂ દાન આપો મુને. પહોચે મનનિઆશ. વિચાર ઘણો કરવો પડતો, તે વિનતાને સંઘ; કબજ પડ્યો છુટાએ નહિ, માટે પડિએ વગ. ઘણા દિવસે એમ ત્યાં રહિ, રાય કરમે વળી નાર; જંગલમાં તમો જઈ કરિ કાષ્ટ લાવો આ ઠાર. એમ સુણી મન રિઝિયો, હવે આઠ્યો દુખનો પાર. તે લઈ કુવાડો નિસરયો, પ્રસન થયો તેણિ વાર; જીવ લઈ ચાલ્યો ત્યાં થકિ, અધાર વનનિ માંહ. પાછુ ફરિ જોતો નથી, જેમ જવાય તેમ જાય; જોજન દશ નાશો ગયો, ત્યાં વળી દીઠો એક બાળ; તે મધે વળી પરવરયો, હીમત રાખી તે જગ. મધ જગાએ ગયો સહી દિઠો કુંડ વળી સાર; સીંગિ મજમનિ પાળ છે, અમતિ સરખુ તે વાર.

ચોપાઈ.—તે ઠામ જઈ ઉભો જો રહ્યો, શોભા જોતાં દીગમુઠ થયો; વળી કરમે દીધો હાથ. વીચાર કરવા લાગ્યો મન સાથ એક થયા અસી બીજ થયા હા

લ ત્રિભુ સ્થલ છે વળિ આ સાર; એમ વિચાર કેરે તે
 જગ, પછે સમરયા શ્રીભુગદાધારિ તમારી માયા અપરમ-
 પાર નથિ આવતો મારા દુઃખનો પાર; સાચ કરો મુજને
 ભગવાન, એમ કહિ, વળી ચાલ્યો ત્યાંહ. નશિખપોતાનું
 આગળ કરિ, જે કિસમત બનશે તે ખરી; આ જળમાં
 પણ નાહાવું સહિ, કર્યું પરમેશ્વરનું થાશે અહીં. એમ
 વિચાર મન સાથે કરિ, પડ્યો જળમાં વળિ હીમતધરિ.
 મારિ કુખકિ વળિજળની માંહ, અચરત વાત બનિ એ
 કત્યાંય; દેવના સરખી કાયા થઈ, પ્રથમ કુડ તાંહાં ની-
 કળ્યો જઈ. જળ તણને નીકળો બાહાર, હવે કાય દી-
 ઠી ને પાય. જેટીકા ટોપીને પાંદડાં સહી, તે કામ વ-
 ણી દીઠા તહી; પ્રસન થયો ધણુ પોતે મન, પ્રભુ મુજ-
 ને થયા પરસન ટળી ખાંપણુ સવળી ખોડ, પોત્યા મન
 ના સવળા કોડ; ત્રણનો મેરૂ મેરૂનો તરણ, તારી ગતી
 છે શરણા શરણ. રાજકુંવરે મન વશ કરૂ, જળમાં પા-
 વ કદી નવ ધરૂ નવ પીવું નવ ઘોવું વદન, એવો ની-
 મ ધર્યો રાજન; લીધી વસ્તુ સરવે હેતજ કરી, ટોપી પા-
 છી શીપર ધરી. વળી તાંહાંથી ચાલ્યો રાય, આણંદ તે
 ના અંગ ન માય; અઘોર વન ભયાનક તહીં, વાધ વ-
 રૂનો પારજ નહી. અનેક જનાવર બીજાં કહેવાય, તે
 સરવે મુખ આગળથી જાય; દ્રષ્ટે ભુવે સરવે રાજન કો-
 ઇ ના દેખે રાજનો તન નીરભે થઈને વનમાં જાય. એ-
 ક પાહાડ દીઠો તે વાર; તે ઉપર એક મેહેલ છે સહી,
 તેની શોભાનો પારજ નહી ઊચો મેહેલ નવ દુકી
 વાસ, જણે શોભા ચંદ્ર પ્રકાશ ચંદ્રથી સોભા અપરમ
 પાર, ચડ્યો પાહાડ નવ લાગી વાર. મેહેલ મધે ચડ્યો
 જઈ ધરી, ઝળકે કામ જણે સુરજ શશી; પશુ પંખી-

કે માનવી નહી કોય, રાજકુવર તો અચરત હોય. સમ્રાજો
જેઠ વળ્યો સરવથી, કોઈ ભોગવનાર એમાં નથી સા-
તમે માળ ચડ્યો જેટલે શબ્દ એક સૂણો તેટલે; જ-
ણે વીનતા કરે રૂદન, તે સાંમળ્યુ પોતે રાજન.

દોહરો.—ધીરજ રાખીને પરવર્યો, રોતું કોણ આ
ઠાર; જેતો જેતો પરવર્યો, એક દીડી ઉત્તમ નાર. પ-
રી આકરે રૂપ છે, ઘણું સકોમળ અંગ; પગમાં બેડી તે
હને, કરે રૂદન મન ભંગ. તેની પાસે જઈ ઉભો રહ્યો,
ટોપી ઉતારી શીશ, વીનતા પ્રતે બોલીયો, તે વેળા તે
દીશ કોણ તણી તૂં દીકરી, કોણ તારો ભરથાર કોણ કા-
રણે પડી કેદમાં, તારી શોભાનો નહી પાર. સકોમળ
કાયા તાહરી, કમળ પુષ્પ પ્રમાણ; કોણ દુશમન તુજ
ને દમે, બોલોને સાચો વાણ એવાં વચન શ્રવણે સુ-
ણી, લજ્યા પામી મન; ધુંવટ તાણી તે વડી, બોલી મુ-
ખથી વચન. તુ જને તારે મારગે, કાંહાંથી આવ્યો આ
ઠાર; માનવ રૂપ તમે કોણ હો, શુ છે તમારું નામ. દે
વ દાનવ કે માનવી, કે હો જમના દુત માનવ રૂપ ધરી
આત્રીયા, સ્વરૂપ શોભે અદ્ભુત. કમેતે મરશો તમે,
એક ઘડીમાં તજશો પ્રાણ માટે જાઓ પાછા ફરી, ની-
ધ્યે માને વાણ. રાજકુવર મુખ બોલીયો, તે વેળા તે
સાથ; હુંતો કોઈથી ડરતો નથી, નીસ્યે માનો વાત. જ
ક્ષ કીનરને ગાંધરવી, રાક્ષસનું છેદુ શીશ; એટલી હી-
મત રાખુ અમે, પ્રભુ પ્રતાપે આ દીશ. તારે મમે તો
તારણી, તુ કર મારી વાત; બીજ કોઈથી, બીતો નથી ની-
ધ્યે માનજે વાત. માટે મન મુકીને કહો તમ તણુંજે દુખ;
પરમેશ્વર પ્રતાપથી, સાતા પમાડીશ મુખ. ઇશ્વર આણ
એ વાતમાં, મુજ તુજ વચમાં શ્રીરામ; દુખ ભાગીશ

સહુ તારણી, ફેડીશ દુશમનનો ઠામ. એવાં વચન શ્ર વણુ સુણી, તે વીનતા થઈ રળીઆત; હકીકત પોતા તણી, કેહેવા લાગી વાત. ફારસ્તા નામે જીજીરો સહી, ત્યાં રાજ મજકુર નામ; ગાંધર્વ નામે રાજ સહી, માહારા પોતા તણે તે ભાઈ. ભત્રીજા હું તેહની, તે કાકે મારો થાય; તેના કુળમાં કલંક એક આવીયુ, તે કહું તમને આંચ. પુત્રી તેના પેટની, બંકાવળી તેનું નામ; અપસરા સરવેમાં શીરોમણી, તેણે કીધુ એક કામ. મરત લોકનો એક માનવી, કોઈ સુવડ પુરૂષ સુખણ; આશક પડી તે ઉપરે, સોખ્યા તન મન પ્રાણ. ઇચ્છા કરીને વરી. કરતી ભોગ વીલાસ; તેની માતાની દ્રષ્ટી-એ પડી, ચડયો; તેને કાળ. તે નરને નાંખી દીધો સહી સમુદ્ર કેરે માંચ; પુત્રી ઘાલી કેદમાં, બેડી જડાવી પાચ તેના વાત આવી મુને, હું મળવા ગઈ તે ઠાર; શીખામણ દીધી, પણ નવ માને તે નાર. દીવાની તે તહાં થઈ ગઈ નથી શુધ કાંઈ તન તે નરનો નેહ લાગી રહ્યો, ભરછેટ થઈ તે મન, પેર પેર વીનવી ન માન્યુ એક લગાર; તે નરના વાંળેમથી, તેના જશે પ્રાણ તે ઠાર. મળી ભેટી સડિને જઈ. પાછી ઉડી આકાશ; તેહેવામાં પાપી એક આવીયો, રાક્ષસ મારી પાસ. પ્રોઠો કાયા તે છી કરી, બાંધિ મુજને તાંહે; આ ઠામે રાખી મુને, બેડી પેહેરાવિ પગ માંહે કુદ્રષ્ટી કરી ઘણી સમભોગનુ ઇચ્છે સુખ; માહાર મન રાજ નથી, એમ વીનતા બોલી મુખ પરમેશ્વર લાજ રાખશે, કે કરવી પડશે ઘાત; તમો માનવી રૂપ કોણ છો, તે વીસ્તારી કહે વાત.

ચોપાઈ.—એવાંવિનતાનાં સુણી વચન, દલગીરથયુ રાજનુ મન; બંકાવળીનું સાંભળી દુખ, ઉતરી ગયુ-

તે વેળા મુખ. આંખે આંસુ આંચાં તહી, હકીકત પો-
 તાની કહી; તે બંકાવળીનો આશુક હું, સત કરિ મા-
 નજે તું. સાગરે મુજને કહાડયા બહાર, ભમતો આંચો
 આ ઠાર; તેની વાત વિસ્તારી તમે, તેના દુખેથી દુખ
 પામુ અમે. જાણે જખમ ઉપર છાંટે ખાર, તેવિ ગતી મુ-
 જને આ ઠાર; લેખ લખ્યા હશે મુજ ભાગ્ય, તો તે પા-
 છી મળશે મુજ નાર. એવાં તે નરનાં સુણી વચન, પ્રસ-
 ન થયુ વિનતાનું મન; રૂપ કળા ગુણ હિમત જોઈ,
 તે વિનતા પણ મનમાં મોહિ ધન ધન હિમત તારિ જાણ
 શુ કરૂં પરવશ મુજ પ્રાણ; અહીંથી છુટું એકજ વાર, તો
 તો મેળવુ પાછી નાર. લાચાર છડી પરવશ હું આજ,
 તો કહાંથી સરશે તારૂ કાજ; રાજકુંવર મુખ બોલ્યો વા-
 ણ, તારા શત્રુનો લઉં પ્રાણ. તુજને અહીંથી મુકાવું ના-
 ર સત વચન મારૂ આ ઠાર; ગડિ બ્રાહ્મણ સ્નાની વારે
 ધાઉ ખરા ક્ષત્રિ કુળનો કહેવાઉ. ધાહિ મરૂ કે મારૂ આંહી
 તુંને મુકીને જવાનો નહિ; એમ કહિ કર જેટીકા ધરિ,
 મારિ બેડિમાં વેગે કરી, કટકા થઈ ગયા દસવિશ, બંધ
 થકી છુટી તે દીશ; વીનતા પ્રસન થઈ તે જગ્ય, ઓવા-
 રણા લઈયે લાગી પાય. ધન ધન માનવી અવતાર, તારા
 પ્રાકમનો નહી પાર. બંધનથી તો છુટી અહીં, વળી
 પુઠ મુકવાતો નહીં; પહાડ સરખી તેના કાય, તે કેમ ત-
 મથિ જીતી શકાય. રાજકુંવર બોલ્યો તે સાથ, વીનતા
 પ્રત્યે બોલ્યો વાત; સહિ જનાવર તે સુજણ, હાથિ તણા
 તે લેશે પ્રાણ. વજરના હથિયાર જે સાર, ને પહાડ ફાટી
 નિસરે બહાર. નાના ઉપર નવ જોશો લગાર, પાપીને
 મારૂ આ ઠાર; જે હોય આ સમે હથીયાર. તોતો કરૂં સ-
 હી એનો સંહાર. પ્રસન વિનતા મનમાં થઈ, આયુધ રા-

ક્ષસનાં દેખાડયાં સહિ; તેમાંથી એક તેને લિધ, થયુ કા
મ આપણું સિધ.

દોહરો.—લોધી તરવાર એક ત્યાં થકી, સાથે અપછ
રા નાર; બન્યો જણ સાથે નિસરયા, મેહેલ થકિ તે બ-
હાર. કોશ એક ચાલ્યો ત્યાંથકિ, એવે શબ્દ થયો એક
પાહાડ; જણે ગરજના મેવનિ, કંપવા લાગ્યું ઝાડ. પાછું
ફરિ જોયું તહીં, દોડતો આવ્યો પાહાડ; નારિમન બીનિ
ધણું, ધુજવા લાગ્યાં હાડ. રાજકુવર શું ઓચરિ, શા
થારો હવાલ; પાછળ આવે છે દોડતો, આણશે બેઉના
કાળ. રાજકુવરે જોયું પાછું ફરી, દીઠા પાહાડ શરિર; હિ
મત રાંખિ ઉભો રહ્યો, તે વેળા તેણે તિરબિજી દોપી હ-
તિ કને, તે મુકી વિનતાને શિશ; નિરભે થઈ બેસો ત-
મો, એમ બોલ્યો તે દિશ. તુજને કો દેખે નહીં, જુઓ
બેસિને નાર; પરમેશ્વરને ગમતું હશે, નિપજશે આ ઠાર.
એમ કહિ તે નારનાં, સનમુખ ધાયો જય. પાસે જઈ ઉ-
ભો રહ્યો, દિન બોલો આંહ. અહ્યા કોણ છે તું માનવિ,
કેમ આવિ પોતો આ ઠાર; ખાતુ માર તે તોડિયુ, નવ
ખિનો મન લગાર સમુદ્ર આગળ જેમ ખાખડુ, મેરૂ આ
ગળ પથર જાણ; મારે મત તેવો સહી, પલકમાં ખોઈશ
પ્રાણ. પણ સ્વરૂપ જોઈ તમતણું, દયા આવે છે મન;
આ જંગલમાં ક્યાંથી આવીયો, બોલને સત વચન. મ-
રજદા લોપી ફરી, કેમ ચોરી તે નાર; તે તો આપ તું મુ-
જને, નહીંતો ભક્ષ કરૂ આ ઠાર. તારે રાજકુવર મુખ
બોલીયો, તારી પહાડ સરખી કાય; તેથી હું ડરતો ન-
થી, નીચે માનો મન માંય. અમો મરતુલોકના માન-
વી, ગઉ સ્ત્રીના પ્રતીપાળ; મરતા લગી આપુ નહી,
આણીશ તારો કાળ. નવરો નીલ નક્ટ, નપુશક નર ક

હેવાય; મારે મન તું તેવો સહી. તું નીચે માન મન માંય. હસ્તી નાસે જેમ સીંહ થકી, તેમ નાશીશ આ-
ણે હામ; કડકે કડકા તારા કરીશ, તું જેઘશ માઈ
નામ.

ચોપાઠ.—ત્યારે દહીતને મન ચડીછે રીસ, ગદા એ
ક લોધા તે દોશ; ફેરવીને મારી જેટલે, રાખએ ટોપી
પહેરી તેટલે. હામ અગોચર પેટા જઈ, એમ હાથ બ-
ચાવ્યો તહીં; વળી હાંશીયાર રાખ થયો, હિતારી ટો-
પીને સનમુખ ગયો. પુલ બસબસ માહારે મન, હશી
કરી એમ બોલ્યો વચન; તારે ગમે તો માર ઊચળી પ
હાડ, મારે મન તો તરૂં સમાન એવાં વચન તેનાં સુ-
ણી, રીસ ચઢી રાક્ષસને ઘણી ; સાંગ એક મારી વીક-
રાળ, સુસવાડો કરતી આવી તે ઠાર. તારે ટોપી શીર-
પર ધરી, બેઠો ગફામાં વેગે કરી; વળી વીચારયું ત્યાં
રાય. હીમત રાખી સનમુખ જાય. વળી મુખથી બો-
લ્યો તે વાર, બાળ હોય તો તારૂં દેખાડ; શુણી વચન
ચડી ઘણી રીસ, મારયો વૃક્ષ એક તેણે દોસ. તે પણ
ચુકવીયો તત્કાળ, તાંહાંથા પછી દોડ્યો બાળ; પેટ મ
ધે ભરાયો જઈ, મારી લાકડી પગમાં સહી. ભાગી ગ-
યા તેના બે પાગ, જુદા થઈને રહ્યા તે જગ; પૃથ્વી ઉ-
પર પડ્યો ગતી ભંગ, રાજકુંવર બોલ્યો તેની સંગ,
જેમ લાકડી ભાગી પાય, તેવું શીશ છેદીશ આંય; જ
વતો આજ મેલવાનો નથી, એ વાત જાણને સરવથી.
મહાપાપી તુને કહીએ આજ, પરસ્ત્રી સાથે શું છે કાજ;
રાજકુંવરનાં સુણી વચન, કરોધ ચડ્યો રાક્ષસને મન.
મુખ થકી કરો પોકાર, રાક્ષસી માયા થઈ તઈયાર; સ
હસ્તર રાક્ષસ નીકળીયા સહી, કાળ સરીખા દીડા તહીં

કોઈની હાથીના સરખાં સુંઠ, કોઈની કાયા મોટી પ્રાહ; કોઈ ખર મુખ કહેવાય, કોઈ રૂઠ ઉભા થાય. કોઈની નાશીકા મોટી વીકરાળ, કોઈનાં નાક જણે વાંસની ડાળ; કોઈના દંત જેવા હાથી સહી, વીકરાળ વદન દીસે છે તહીં. કેટલાએક દીસે છે પહાડ, પાડે ખરાડા કકડા વે હાડ. એવી માયા રાક્ષસે કરી, રાજકુંવરે હીમત ધરી.

દોહરો.—કહાડી તરવારને દોડીયો, કોઈ નવ દેખે કાય; મારે હાથ ઉપરે, તે કકડે કકડા થાય. માયા સહુ પ્રાણે કરી પાપીનું છેદ્યું શીશ; ભોમીનો ભાર ઉતારી-યો, તે વેળા તે દીશ. રાજકુંવર ત્યાંથી ગયો, મુરછા આવી તે કાય; અવની ઉપર જઈ પડ્યા, રૂબરૂ આવી ત્યાંય. દીઠાં પરાક્રમ તેહનાં, તે મનમાં પામી મુખ; ઉપરથી છેડો કહાડીઓ, ઢોળવા લાગી વાય. હાથ ફેરવ્યો તે ઉપરે, અમૃત દ્રષ્ટ કરી ત્યાંય; તરત બેઠો રાજ થયો, વીનતા લાગી પાય. કરજેડી કરી વીનતિ, તે વેળા તે જગ; જીવતદાન આપ્યું મને, રાખી મારી લાજ. પાપીને પ્રાણે કરી, સરીયું માફ કાજ; મારી ખોલનાં કરાવું ખાસડાં, રહુ તુજ ચરણ મોજર. તોએ ઓશીંગળ થાઉ નહીં, એવી વિનતિ કરે અપાર; મુજબી જે બની આવશે, તે કરીશ તમાફ કામ; બંકાવળીને મેળવુ, ચાલો મુજ સંગ આજ એવાં વચન વિનતાએ કહ્યાં, વળિ જોડ્યા બે હાથ; વચન પ્રમાણ માફ કરો, ચાલો મારી સાથ. એવી વિનતી નારિએ કરી, તારે માન્યું મન; મારજ ત્યાંથી ચાલિઆ, હરખ ધરી રાજન. મુકામે પોત્યો જઈ, ગઈ તે પુરમાં નાર; દુખીયા લોક દીઠા સહુ રૂદન કરેછે અપાર. માત પીતા કહ્યાં ત કરે, સોખ કરે ચોપાસ; ખોળવા કારણ

પરવરચા, એક સહસ્ર પોતાના દાસ. કોણે હરી મારી દોકરી, શોધને લાવે બાળ; શું મુખ લઇને અમો રહું, આણિશ હું મારો કાળ. એમ કહ્યાંત તહાં થઈ રહું, એવામાં ગઈ તે નાર; સાથે દિઠો માનવી, તેની શોભા અપરમપાર. માત પીતા વળું હરખીયાં, જાણે અંધને આંખાં લોચન; રૂદીયાશું દાબી દોકરી, ક્યાં ગઈતી મુજ તન.

ચોપાઈ—પ્રસન થયું પોતાનું મન, મુખ થકી બોલી વચન; કોણ હરી ગયુંતું તુને, પુત્રી સાચું કેને. મુને. તુજ વિજેગે તજતી પ્રાણ, માત પીતા બોલ્યાં મુખ વાણ; પુત્રી કહે સુણો માનને તાત, તમ આગળ સાચી કહું છું વાત. બંકાવળીને હું મળવા ગઈ, એક દીવસ હું પાસે રહી; મળી ભેડીને પાછી ફરી, ઘણું હરખ મન માંડે ધરી. ઊડીને મારમ ચાલી જેટલે, રાક્ષસ એક આગ્યો તેટલે; મુજને ઝાલી લીધી તેણીવાર, લઈ ગયો પોતાને ઠાર. બેડી પેહેરાવી મારે પાય, નાંખી કાળે ટ્રક મોજર; રાત દીવસ હુંનો કરું રૂદન, દયા નવ આવે પાપીને મન સાત દીવસને સાતજ રાત, વળું કષ્ટ વેડયું મુંજ માત; આ માનવી આગ્યો તે ઠાર, એના પ્રક્રમ તાણો નહીં પાર. રૂદન કરતી દોડી જાણ, અચી કરી મુખ બોલ્યો વાણ; ભગની કરી બોલ્યો મુખ, કોણે દીધુંછે આવું દુઃખ મને આપ્યું જીવતદાન, ગણી પોતાની ભગની સમાન; એના ગુણનો પારજ નહીં, ઘણી વાત શું કરીએ અહીં. જો ન માનો મારી માત; હિત્તર દીશા તરફ એક પડાડ, સૌ જોજન ઇહાંથી સાર, ત્યાં રાક્ષસ પડ્યાછે મરણ, સહસ્ર એક પડ્યાછે ધરણ; તે સરવેને પરહરયા ત્યાં, એની તેણી આ-

લી ધહાં. એવાં પુત્રીનાં સુણી વચન, સરવે સભા થઈ
પ્રસન; રાજકુંવરને દીધુ માન, મુક્યાં આગળ ફેફળ
પાન. આપ્યાં દીવ્ય વસ્ત્ર શણગાર, આગતા સ્વાગતા
કીધી અપાર; મુજ પુત્રિ લાભ્યાં તમે, શું ઓશીગ-
લ થઈશુ અમે અમારા ભાગ્ય તણે નહિ પાર, ક્યાંથી
માણસ આવે આ દાર; બે અપછરા આવી દાશ, રહેવા
કારણ મોહાનિ પાસ. પુત્રીને કહે તારો બાગ, ત્યાં રહે-
વાને આપો જગ્ય; તુર્ગથિ થાય તે કર આકરી, જીવ-
તદાન આપુ દીકરી આગતા સ્વાગત એનિ કરો, જોએ
તો એનિ સાથે પરવરો.

દોહરો.—જેવો બાગ ગુલબંકાવળી, તેણિ સવાયુ
કામ; અદકુ ઓછું એમાં નથિ, અચરત પામ્યો તે કા-
મ. સાંભળ્યું મુખ પોતા તણું, જીરવા લાગ્યો મન; ઠ-
રિ કામ તેમાં રહો, ધિર મન કરિ રાજન. અપછરા બે
મુખ આગળે, સેવા કરે રાત દિન; વિજેગનિ વેદનાએ
કરી, જીરે મનની સાથ. રૂપચ્યા આવી કરી, દિવસમાં
બે વાર; અમરત ભોજન મુખ આગળ ધરિ, ધિરજ આ-
પે તે કામ. સ્વર્ગપુરીમાં કાગળ લખ્યો, મુખ આગળ
સઘણિ વાત; પુત્રી આવી ઘેર આપણી, ચીંતા ન કર-
શે ભ્રાત. રાક્ષસ એક ત્યાં લઈ ગયો તેની કહાડી ભા-
ળ; એ રીતે લખી આપીયો, કાસદને તત્કાળ તે કાગ-
ળલઈને ચાલીઓ, વાયુ રૂપને શી વાર; લઈને પોતે
ત્યાં જઈ, સભા મધે નીરધાર. કાગળ આપ્યો કર વી-
ષે, વાંચ્યો તેણીવાર; વાંચીને ખુશી થયો, હરખ્યા
મનમાં સાર. રાણીને કહ્યું જઈ, તે પણ થઈ રણીઆ
ત; મળવાને જવું સહી, એમ બોલી મુખથી વાત.
રજા લીધી રાજ તણી, માળવા કારણ જય; બંકાવ-

ળીએ વાત સાંભળી સહી, ત્યાં મળવા આવી માય
હું પણ સાથે આવુ ત્યાં, મળવા રૂબરૂની પાસ ઉ-
દાસી ભાગે માહારી થાએ જીવ ઉદાસ. વચન સુણી
કુંવરી તણાં, હરખી પોતાને મન; બેડી તોમ ભં
જરીએ કહાડી પુત્રીને તે દન મનન મારગે બેઉ
આલીયાં દારી સાથે દસવીસ; જંજીરા ઉપર જઈ ક-
રી, પોહાર બે ચડયો દીશ. ખખર થઈ તે પુર વીખે,
સામી ગઈ રૂબરૂ કુમાર; કાકિને ચરણે નમી, બંકા-
વળિ દિહી તે વાર.

ચોપાઈ.— નમી ભેટીને આવી પાસ, સહોદર સહુ
બેઠા પાસ; પુત્રિને પુછ્યા સમાચાર, સંક્ષેપે કહો વિસ્તા-
ર. બંકાવળીને રૂબરૂ નાર, પાસે બંને બેઠી સાર; કા
ન મધે એક વાતજ કહી, તારે મારે દોસ્તી થવાની આંધ
વિભેગ છે તે સંભેગ થશે, દુઃખ દરિદ્ર તારાં જશે; કાન
મધે એક વાતજ કહિ, બંકાવળિએ ચિતમાં નવ સહી.
આગતા સ્વાગતા કરી અપાર, એક દીવસ રહીતે ઠાર;
હાડેદુખને મનમાં હસે, મન મધે ઊદાશી વસે. આગતા
સ્વાગતા કરી અપાર, એક દીવસ રહી તે ઠાર. બીજે
દીવસે માગી રજાય, રૂબરૂ બોલી તે ઠાર. બંકાવળીને
મુકી જાઓ, અબો બંને બેન રમીશુ આંચ; એના મન
ની ઉદાશી જશે, મારૂ મન પણ શીતળ થશે. માટે ર-
હેવા દેને અહીં, એવી મુખથી વાણી કહી; સાત દીવ-
સની આપી રજાય, મુકી ગઈ તેની માય. બન્યોના મન-
નની પોતી રળી, રમે જમે એક સાથે મળી; રમવા
કારણ નીસરયા બહાર, હાસવીનોદ કરે અપાર. એક
સમે બેઉ બેડી એકાંત, ભાગવા કારણ મનની બ્રાંત;
સાંભળ બેની ચતુર સુખણ, રૂબરૂ મુખથી બોલી

વાણુ, એક વાતનો સંદેહ મુને, તે પુછુ હું મુખથી તું-
ને; રીસ નવ કરે તો હું કહું, નહીતો મનમાં સમજી
રહુ. બંકાવળી કહે નવ કરે રિસ, શુ સંદેહ કહે આ
દિશ; કેવો હતો નર કહોનિ નાર, એટલું પુછવું છે આ
ઠાર. પુરૂષ તણુ તે કેવુ સુખ, વિસ્તારિ કહે તે મુખ;
એ વાતની ખખર છે તુને વીસ્તારીને. કહોને મુને. બં-
કાવળીને ચડિ છે રિસ, ક્રોધ કરિ બોલિ તે દિશ; તે
શું મુજને લંપટ મણિ, તે મુખથી એવી વાણી ભણિ
નરતણિ શિ કરવિ વાત, નથી પરણાવિ આપણે તાત;
રાક્ષસને ઘેર જઈને તું રહિ બ્રહ્મ થઈ તારિ બુદ્ધિ મઈ
એમ રિસ કરીને વાણી ઓચરી, ત્યારે રૂખચ્યા બોલી
મુંદરિ. સેહેજે વાત પુછુજી અમો, રીસ સાને કરો-
છો તમો.

દોહરો.—એમ કહીને હસી પડી, ફેરવિ નાંખિ
વાત; મન હિર આપિડિ નહિ વિચારયુ મન સા-
થ. તે વાત તો ઉડારી તહિ, વિનોદ કરે અપાર; રજ-
નિ વિતિ રંમમાં, ઝિદે થયો પ્રાતસકાળ. દંત ધાવન ક
રવાને કારણે, બેઠો બામને માંડે; પુષ્પ પિમળ ખિલી
રહી, ફરવા નિકળ્યા ત્યાંડે. રમતાં રમતાં આવિયાં,
જ્યાં બેઠો રાજકુવર; ત્યાં શોભા છે અતી ઘણી, લઈ
આવી તે ઠાર. પંખિ નાહાના પ્રકારના, મેંનો પોપટ
સાર; તુતી લોહા લોહની બુલ બુલ બોલે વિકાર. શ-
જ્ઞ નાહાના પ્રકારના બોલે મધુરિ વાણુ; રાજકુંવર ભ
ણાવે તે સમે, કોકીના શજ્ઞ પ્રમાણુ. મધુરિ વાણીએ
ભણાવતો, સાંભળ્યો સામાએ સાદ; અલૌકીક વાણિ
સાંભળિ, પામિ મન ઊડાસ. રૂખચ્યાં મુખ ઓચરિ,
એક જનાવર ગુણુ ભંડાર; તેનિ શોભાનો પારજ નથિ

બોલિતેને ઠાર. બંકાવળિ રિજી વણું, આપણુથિ શબ્દ
વિશાળ; જોવા તે જનાવરને, ભાગ્યો મનમાં ખ્યાલ
એવાં વચન સુણિ કરિ, લઈ ચાલ્યો તે ઠાર; જીવે તો
મનનો માન્યો તહીં, બનિસે ગુણ ભંડાર. રાજકુવરે ઓ
ળખિ, બંકાવળિએ ઓળખ્યો રાય; મોહ બાણ વાગ્યાં
ધરણિ દળિ, અવનિ કેરે માંહ. ચાર વડિએ સાતા થ-
ઈ, ઉડ્યાં બેઉ જણ ત્યાંય; ફરિ મુખ જોયુ તહિ. આ-
ણુંદ અંગ ન માય ખુશાલિ વાધી અતિ વણી. મળી-
યાં બન્યો સાથ; ચુંબન દેઈ કરી ચાંપી રૂદે, ભિડિ ભુ
જની બાથ. હરખનાં આંસુ આવીયાં, ગયુ નર નારી-
નુ દુઃખ રૂખચ્યાં તે જોઈ કરિ બોલિ પોતાને મુખ.

ચોપાઈ.—રૂખચ્યા મુખ બોલિ વાણ, સુણ બંકા-
વળિ ચતુર સુખણ; તે તો કુળને લગાડિ લાજ, આ
નર સાથે શું તારે કાજ કોટે વળગિ બેઠિ પાસ, કરે બ
ન્યો હાસ વિલાસ; આતો તુને વટતુ નથિ, સત્ય માન
જે મનમાં કથી. સેજ વાત પુછી તે દીશ, તે ઉપર તૂ-
જને ચડીતી રીસ; આ હામે તેમ તુ ભ્રષ્ટ થઈ, ચાતુરી
સઘળી તારી ગઈ. નીચુ જોઈને લજ્યા કરી, મુખ થ-
કી વાણી ઓચરી; એ મન ભાવતો મારો પતી, સત
કરી માનજો વીજતી. પરમેશ્વરે મેળવ્યો આજ, ઓત્ત
વાઈ મારા મનની દાઝ; તેં મેળવીઓ મારો નાથ, સ
રવે આખરૂ તારે હાથ. ત્યારે રૂખચ્યાનુ વણુ રીઝીયું મ
ન, માંડી વાત વીગતની તે દન; એ નરની પણ હુધુ
દાસ, પ્રીત કરી રાખ્યો મેં પાસ જીવતદાન આપ્યુ મુ-
ને, તે સરવે માડી કહુ તુને; દુખની વાતા વીસ્તારી ક
હી, તે સુણતામાં અચરત થઈ. ભાઈ બેનની પરડી પે-
ર, તેડી લાવી હું મારેઘર; તારા ઇશકથી ભમીઓ વ-

ન, તે સરવે કહ્યું રાજન. વચન બોલી હું મારે મુખ,
હું ભાગાશ તાહાર દુઃખ; તે વચન પાળીયું આ ઠાર,
મેળવીયાં બેડિ નરને નાર. આમ કહીને બેઠી પાસ, ક
રે વીનોદ આણી ઉલાસ; એમ કરતાં તે રજની થઈ,
બન્યો બેન ઉઠીને ગઈ. પાછી ફરી.તે લાવી મુકામ,
બંકાવળી બોલી તે ઠામ; મયું રતન આબુ છે હાથ,
કઈ પેરે લઈ જશે સાથ. વળી કદાપી થાશે વીધન,
તોતો નીચે પડશે તન; એ નર પાખી દેહ નવ ધર,
આપવાત કરીને મર. એમ કહીને રોઈ તે નાર, રૂબ-
ચ્યા બોલી તે ઠાર; હીમત રાખીને મનમાં રહે તું, એ
નરને પરણાવીશ હું એમ કહીને આપ્યું વચન ત્યારે
ધીરજ આવી મન; ખાન પાન કીધાં અપાર, વીતી ર
જની તેણી વાર. દંતવાવન સ્નાનજ કરી, રાજકુવર
પાશે પરવરી; ખાન પાન રંગને રાત, તણ જણાં બેઠાં
સગાત.

દોહરો. સાત દીવસ એમ વહી ગયા, અધવ પુરી
થઈ જણ; રૂબચ્યા મુખ ચોચરી, બંકાવળી પ્રત્યે વા
ણ. સ્વર્ગપુરીમાં જઓ તમે, મળો જઈ માતને તાત;
કદાપી કોઈ આવશે, વીપરીત થાશે બાત. હીમત રા-
ખી રહેજે તહીં, જણે છે મુજ પાસ; થોડા દીવસે પો
હોચાડશુ, તારા મનની આસ. ચાકરી કરશું એહની,
થઈ રહેવાની દાસ; એની ચીંતા કરતી રખે, માહારો
પરમેશ્વર જણ. પકડી મોહોબતની પ્રીતશુ, નીચે
માનજે વાણ; ભરાત તાત સરખા સહી, મારે મન એ
આજ જો ન પરણાવુ રાયને, તો ઇશ્વર કેરી આણ; સ
ત વચન છે માહર, તારા કર મોજર. એવાં વચન શ્ર
વણે મુણાં, ત્યારે આણ્યો વીસવાસ; ઉઠી કરીને પર-

વરી, માત પીતાની પાસ. કષ્ટે દીડી દીકરી, સતુ દી
હું મુખ; પ્રસન થઈ મનડા વીખે, સમ્યા સવળા દુખ.
હાશ વીનોદ કરે તહાં, તેની માતા થઈ રળીયાત; રા-
જકુંવર મન દુઃખ ધરે, તે વીસતારી કહું વાત. બંકા-
વળી ગઈ ત્યાં થકી, પાછો થયો ઉદાસ; રાત દીવસ
જુરે ઘણું, બેઠો થઈ નીરાશ. આંખે આંસુ ધાશ પડે,
કર દઈ બેઠો કપાળ; રૂપ્યા બંધા આવી તહીં, તે વળાતે
કાળ. અમરત વસ્તુ અ મળ ધરી, દુખે ઉતારીયુ મુખ
જાણે રાહુએ ઘેર્યો ચંદ્રમા, જોઈને પામી દુખ. હું ત-
ને નીખે નથી દુભતાં જીવથી વલજ જાણ;
કેમ દલમીર થઈ બેઠા તમે, ભાઈ સાચી બો-
લો વાણ. એવાં વચન સુણી નારનાં, બોલ્યો ચતુર
સૂજાણ; મોહોટું દુખ વીજીમનું, જસે અમારા પાણ.

ચોપાઈ.— એવાં વચન રાજનાં સુણી. રૂપ્યા-
એ વણા ભણી; ફરી ફરી તમે આવો કહી, મારાથી
ચાકરી થઈ નહી. તમારી સો વસા કર. જીવ્યુ સફળ
તે મારૂ કર, માટે તમે રહો એક માસ પેહોઆડીશ ત
મ કેરી આશ હીમત મુકે કાંઈ સીધી નથી, ચતૂરછો વી
ચારો સરવથી; માટે થીર રાખોની મન, વીનતા હશી
બોલી વચન એ મારૂ મીઠ્યા નવ જાય, બંકાવળી પ-
રણાવીશ રાય; જીવ ખચે ના મુકું મામ, કર સરવથી
તમારૂ કામ, એમ કહી આપીયુ વચન, રાજકુંવરે પાછું
વળીયુ મન; હાશ વીનોદપર ચીત કરી. રૂપ્યા ત્યાં
થી પાછી ફરી. જઈ પહોચી માતાની પાસ, મળી કરી
ને બેઠી પાસ; જાણે વાદળમાં ઉગ્યો સુર, ઉતરી ગયુ
વીનતાનુ નુર. કમળ પુષ્પ કરમાયુ જેમ, પુતરી મુખ
સોભે તેમ; શું દુખ છેરે દીકરી, સાચી વાત કહોને દી

કરી. માતાજી કહેતાં આવે છે લાજ, કહ્યા વીના નવ
સરે કાજ; રીસ નવ કરો મારી માત, તો તો કહુ માંડી
ને વાત. એમ કહીને ભીડી બાથ, ત્યારે માતા બોલી-
પુત્રીની સાથ; વાંક ગુનો મેં બક્ષો તુને, સાચી વાત ક-
હોને મુને. ત્યારે રૂબરૂ બોલી વાણ, સાંભળ માતા
ચતુર સુખણ; ધરમ તણો જોછે મુજ ભ્રાત, જોણે જી
વતદાન આપ્યુ માત; રાજવંશી રહીઆણુ રૂપ, સીરક-
સ્તાન તણો છે ભુપ. મહા બળીયો ચતુર સુખણ, બે-
ન કહી બોલેછે વાણ; બંકાવળી આશક એ, તેના વી-
જેગથી તજોછે દેહ. પુછી કરી મેં લીધો પાર, તમઆ
મળ સાચુ કહુ આ કાર; મુજને જીવતી એણે માત,
નહી તો રાક્ષસ કરતો ઘાત તે ઉપમારી પામે દુખ, વી
ક્કાર પડ્યુ આ મહારૂ સુખ; ગુણુ ઓર્શીગલ થાડો જ
ણુ, તોનો જીવતુ મારૂ પ્રમાણુ. દોન વચન વાણી કહી
માતા મનમાં સમજીને રહી.

દોરો.- પુત્રી ત્યાં બોલી રહી, પછે બોલી તેની
માત; પુત્રી તેં તો કહી મુને, તે વીપરીત વાત. એ કા-
મ કંઈપેરે થશે, આપણુ અપછરા અવતાર; ઇદ્રાસન
જવાંની ગતી, દેવ રહે છે તે કાર. માનવ સાથે સબંધ
નહી, દ્રષ્ટે નણું જોણું વદન; અડેથી અભડાઈએ, વિચા
રો જોને મન. તે પરપંચનુ પુતણુ. આપણુ અમની કા
ય; તેજ તણા અંબારથી, બળીને પ્રલે થાય. અવળી
ગંઝા કંઈપેરે વહે, પછમ ઉગે કેમ ભાણુ; નેવનાં પાણી
કેમ મોભે ચડે પુત્રી ચતુર સુખણ. આગશુને ગંઝા કે
કંઈપેરે મળે, સીંહને કેમ મળે શીયાળ; શરદુલને કેમ
મળે શ્વાન, વીચારી જો તતકાળ. કોટી ઉપાય એ નર
કરે, પણ નવ પામે મનની આશ; પણ જીવતદાન તુને

આપીયુ, તે કેમ કરીએ નીરાશ. ઉપકાર તો એણે કી-
ધો ઘણો, મુકાવી તુજને તન; તે પાપીને પ્રાણે કરયા,
શુભ કેમ ભુલુ મન. મારે પુત્રી માહરી, કરીશ એનું
કામ; ચીંતાં તજ તું દીકરી, હું કહુ તે તું કર. છબી ઉ-
તારી એ નર તણી, તું લાવની મારી પાસ; તે લઈ જ
ઉ સરગપુર વીખ, પીરોજશાની પાસ. રાજ રાણીને
રાજવું, વીચાર કરીશ તે જગ; મારું ચાલશે તે જઈ
કરીશ, પછી તો એનું ભાગ્ય. એવાં વચન સુણી માત
નાં, પુત્રી થઈ પ્રસન; ત્યાંથી પાછી ફરી ગઈ, જ્યાં બે
ઠો છે રાજનાં. કાગળ પોતે કહાડીયો, લખીયો પટમાં
ભુપ; નખથી તે શીખા લગી, શોભે દેવ સ્વરૂપ. દેવ વ
સ્તર શોભી રહ્યાં, આભુશણનો નહીં પાર; જણે ઇંદ્ર-
સભાનો રાજ્યો, શોભા અપરમપાર. રૂમચ્યા લાવી
સહી, માતા કેરો પાસ; બેઠ છબી તે નર તણી, શોભા
સૂરજ પ્રકાશ.

ચોપાઈ.—દીડી છબીને હરખી મન, ઉઠી તે વેળા
તે દીન; ઉઠી કરીને ચાલી તહીં, સ્વર્ગપુરીમાં વેગે ગ
ઈ. રાજ રાણીએ જણી વાત. મળી ભેડી થઈ રણીઆ
ળ; ઇંદ્ર મળવા કેરી થઈ તે કારણ હું આવી આંધ.
ભલે પધારયા આણે ઠામ, વીનોદ વાત કરી અપાર; દે
રાણી જેઠાણી બેઠી પાસ, કરે વાત આણી ઉલાસ. હો
શના આશા બોલી ત્યાં વાણ, સાંભળ વીનતા ચતુર-
સુખણ. તે વિનતા બોલી તે દીન, સાંભળ સંઘયર મા-
રી બેન; તમે કહી તે સાચી વાત, કુંવરીએ માંડયો
ઊતપાત. કુળને લગાડવા બેઠી લાજ, તમ આગળ ક-
હુધું સાચી વાત; કહે છે તે માનવીને વરૂં, નહીતો હું
કુંવારી મરૂં. માંધર્વ સાથે પરણાતી નથી, સમ ખાઈ

બેઠી સરવથી; રમવા કારણ ગઈતી બહાર, કે માનવી
ને નીરખી આવી આ ઠાર. તે દેખીને હરખી મન, એ
વર વરવાનુ એનુ મન; તેવી હઠ લઈને રહી, કુળ બો-
બવાને બેઠી અહીં. બોળવા બેઠી બાપનુ નામ, તમ
આગળ કહુ છું આ ઠામ; એવાં વચન વીનતાનાં સુણી,
હોશાનાએ એમ વાણી ભણી; તમે કહ્યું તે પર દ્રષ્ટાંત,
ભાગી મારા મનની ભ્રાંત.

દોહરો.—દયા ધરમને ચાતુરી, ગુણ લક્ષણને બુધ;
ઉમેદવાર સહુથી વણી, સવળી વાતનુ સુખ. હોંશીયા
ર સવળી વાતમાં, કશી વાતે દીલગીર નહી મન; પર-
ગણુ પરમાર્થી, કરે દાનને પુન્ય. ભક્તિ વણી ભગવા
નની, હરી કથા ઘેર ઘેર થાય; અસતથી અળગાં રહે,
અધરમ માર્ગ ઊપર નવ ધાય. ખાનપાન ભાત ભાત-
નાં, ઘેર ઘેર ઓછવ રંગ; સત્ય ધરમ પાળે સહી, આ
ણુંદ સહિને અગ રૂપવંતા પુરૂષ વણા, કર મુખે વખા
ણુ; જોતાં આંખ ઠરે આપણાં, વાગે મોહનાં બાણ. વ-
ળી પર સ્વાસ્થ પાળે વણાં, ભક્ત આધીન ભગવાન;
દયા દ્રષ્ટો સહુ ઊપર સહી, અકલ ચતુરમુખણ. વળી
અંતરજમી તેને છે સર્વ સમાન, અવર પુરૂષ સરવે
તજ્યાં, સમ ખાઈને બેઠી જણ. કદાપી કોઈ નર પર-
ણાવશે, તો તજશે પોતાનુ તન; બાળહત્યા શિર બેસ
શે, વળી જશે પેટની તન; એક હાની બીજી હાંસી
થશે, વળી વિચારી જીવોને મન. એવાં વચન શ્રવણે
સુણી, વિનતા થઈ પ્રસન. તમે કહો તે કીજીએ, સા-
ચી કહી તમે વાત; ત્યારે પટ પેલો કાગળ ધર્યો, એ
સીરકસ્તાનનો રાય. છખી તે નર તણી, શોભા અપર
મપાર; આપણ કરતાં નાબુક એ સહી, કાગળ મધે

સાર. તે નર કદી અહીં આવશે, તો સઘળુ થાશે કામ; જોઈ છખી તે નર તણી, પ્રસન થઈ તે ઠામ. હોશના પ્રતે કહી, તે વીનતાએ વાન; એ નર કેઈ પેરે આવશે, કેમ થાશે રળીઆત. માન્યું મન માનવ ઊપર, તો પરણાવુ આ ઠામ; પીઝળીને પાણી થઈ, કબુલ કર્યું તે કામ. હોશનાઅસ બોલી તહીં, તે વેળા તે સાથ; તેવી વાત હું તમને કહું, તે સાંભળો આ વાત.

ચોપાઈ.—એ નરને શોધી લાવશુ અમો, એની અંતા નવ કરશો તમો; સીરકસ્તાન છે એનો મુકામ, માણસ મોકલી તેણે ઠામ. મારે ઘેર તેડાવીશ રાય, ની રથે માનજે મારી માય. ઘોળ મંઝળ ગવરાવો ગીત, હરખ આણીને પુરી પ્રીત. સામાન કરાવો તઈયાર, મંડપ રચવો અપરમપાર; સાતમે દિવસ લઈ આવુ જન, દેવતાઈ હોશે રાજન. લાખેણો લાવો લીજીએ, કન્યાદાન કોડે દીજીએ; માટે સામાન કરો તઈયાર, હું તો જાઉં મારે દવાર. રજ માગીને ઊભી થઈ, સાત મે દિવસે આવશુ અહીં; હોંશે નાર ગઈ આણી હુલાસ, તે રાણી ગઈ રાજની પાસ. સઘળી વાત વીસ્તારી કહી, હોસના પોતાને ઘેર ગઈ; આ પટ આપી વઝ વીલાસ કહ્યું વરને પરણાવો બાળ. પરમેશ્વરને ઊંચ નીચ ન કોય, સરવે સગાનજ તેને હોય; કુંવરી તણુ તે ભાગે દુઃખ, નીત નીસાસો નાંખે મુખ. માટે કુંવરી પરણાવો સહી, માફ મન તો રાજ અહીં; કન્યાદાન કોડે દીજીએ, લાખેણો લાવો લીજીએ. એમ રાણી મુખ બોલી વાણ, છખી આપો કરમાં તે જાણ; સાત દીવસમાં આવુ લઈ, માટે સામાન કરોને સહી. દેવતાઈ રૂપ દીસે છે દેહ, દેખી છખીને ઊપન્યો સ્નેહ. તન મનથી થયા

રળીઆત, રાળી પ્રત્યે બોલ્યા વાત; એ ઊપર રાજ સહુ તમે, લોને પરણાવીએ અમે. પુત્રી મન થાશે રળીઆત, તો ત્યાં કરૂં વીવાહની વાત; એમ કહી તેણી વી દાસ, લઈ જાએ બંકાવળીની પાસ. એ છબી દેખાડ જઈ તું, રાજ થાય તો પરણાવું હું; મોચાડુ તારા મનની રળી, એમ કહી દાસી મોકલી. આવી તે બંકાવળીની પાસ, આપી છબી પામી હુલાસ; દીઠા મન માનતો હરખ્યું મન, ધન ઘડી તે આજનો દન. રૂદીઆ સાથે દાખી કરી, સખી પ્રત્યે વાણી ઓચરી; આજતો ભળીયું મારું ભામ, આશક મળ્યો આણી જગ. તુજને કંઈ અજાણ્યુ નથી, તે નર જેવા ઇચ્છા સરવથી; વચન બંકાવળીનાં સુણી, સમેદ પરીએ વાણી ભણી.

દોહરો.—સમેદપરી ઓચરી, બેહેન પોહાતી મન નીઆશ; તુજ પીતાએ છબી મોકલી, પ્રીતે તમારી પાસ. એને પરણાવુ હેતથી, જે માને કુંવરાનું મન; સભા વીશે એમ બોલીઆ, રાજ મુખે બોલ્યો વચન. મનનો માન્યો મળ્યો તુને પોહાત્યા મનના કોડ; વીજેના સંજોગ થશે, મણુશે જુગતે જોડ. પ્રસન થઈ તે પ્રેમ દા એ રૂપચ્યાનુ કામ; તે તણી કીરપા થકી પોતી મનની હામ એમ વીચારૂ મન વીખે, આજુદ મલ્યા અંજ; હશી વચન મુખ ઓચરી, સાહેલી કેરે સંજ. પ્રતી ઉત્તર ત્યાં કહાવીયો, તમે પીતા હું તન; તમને અમે તે મુજને અમે, હરખ્યું મારૂં મન. એક ગાય બીજી દી કરી, જ્યાં આપે ત્યાં જાય; લખ્યા લેખ કરમે સહી, તે મીથ્યા નવ થાય. માદારૂ મન રાજ સહી, તમે ધારી જે વાત; એ રીતે ઇહાં કહાવીયુ, દીસી સાથે વાત,

સમેદરૂએ જઈ કહ્યું, તમ પુત્રીનું રીજ્યું મન; એ નર-
ને પરણાવો મુને, એમ બોલી મુખ વચન. ત્યારે રાજ
રીજ્યો, ખુશાલી વાધી ઘેર ઘેર; મંડપ રચાવ્યો મો
કંજો, સામાન કર્યો બહુ પેર હોસેનાર ત્યાંથી ગઈ,
પોતાના સ્વામીને, ચતૂરાઈ થકી તેઠાર. સિરકસ્તાનનો
રાજ્યો, આવ્યો છે આપણે ગામ; જીવતદાન આપ્યું
પુત્રીને, રાક્ષસનો ફેડયો ઠામ તેના ગુણનો પારજ નથી,
શું ઓર્શીગળ થાસો રાય; એક ગુણ આપણ કીજ્યો,
તો જશ વાધે પુર માંય. બંકાવળી આવી અહીં, તેણે
દીકુ રાયનું મુખ; આસક પડી તે ઉપરે, તજીને બેઠી
મુખ. માત તાત રાજ થયા, પુત્રીનું રીજ્યું મન; પી-
રોશીએ તેડાવી કહ્યું, પ્રસન્ન થઈત મન. જન લઈ આ
વો તમો; એવું કહ્યું મુખ ત્યાંય; માટે કામ જ કીજ્યો,
તો સરવેનો જશ વાધે જીગમાંય. ગુણ ઓર્શીગળ થા-
વ્યો એકને, તો હરખે માહરું મન; હરી કરી એમ બો-
લીયા, સ્વામી સાથે વચન.

ચોપાઈ.—ત્યારે મુસાફરશાહ બોલ્યા વાણ, સાંભ
ળ રાણી ચતુરસુજણ; નવ કેહેવી તે કોહોછો વાત, ક-
હાં ગાંધર્વ કહાં માનવ જાત. દેવતાને દુર્લભ છે વસ્ત,
તે માનવી કેમ જાણે, હસ્ત; કુંવરી કેરું રાજ છે મન,
વળી માત પીતા છે પ્રસન્ન. વળી તાહરી સંપુરણ મેહે
ર, કરો કામ એ રૂડીપેર; ગુણ જાઓ તો કરો એ કાજ,
ઓર્શીગળ થાઓની આજ. કરવું આપણે એવું કાજ.
એવો સંવાલ કર્યો તે જગ; કાશદ એક આવ્યો તેટલે
બોલાવ્યા રાયને એટલે. કાપળ એક કરમાં આપીયો
જાણ, મુખ થકી તે બોલ્યો વાણ; પીરોસાએ મોકલ્યા
આહે, મહી સખ્યા પ્રમાણે કરજો ત્યાંય. શ્રી જીજીરા

છે ગામ, મુજફરશા રાજાનું નામ. લખીતંગ શ્રી સરગ પુરી શુભ નામ, પીરોશાના ડંડવત પ્રણામ. લખી વી નતી એ છે સાર, બંકાવળી છે મારી કુમાર; તેનો જ ય છે કન્યાકાળ, નથી ગમતો ગાંધર્વનો બાળ. ઇચ્છા વર વરે છે સહી, એમાં આપણું કાંઈ જોર નહીં; કેહે છે માનવી સાથે વર, નહીંતર દેહ પાડીને મરૂં. એવી હોડ પાડીને રહિ, માટે એને શું કરિએ અહીં; સીરક-સ્તાન તણો જે ભુપ, તેનું પટ માંહે દીકુ રૂપ. તેની ખોળ કરિ લાવજો, જન લઈ વેહેલા આવજો; અહીંયાં સામાન કરિએ તઈયાર, સાત દિવસમાં આવજો આ ઠાર. એવું પત્ર વાંચ્યું તે દન, મુસાફરશાનું હરખ્યું મન; વેહેચ્યા ગોળ ધાણાને પાન, સજન તેડાવી બો. દયા વાણુ. તેડયો કુંવરને આણો હુલાસ, મુજફરશા-એ બેસાડયો પાસ; ગાંધર્વ મળ્યા છે અપાર, તે સરવે-માં વધારે ભાર. એવા બળ પ્રાક્રમનો પારજ નથી, સે હેસ રાક્ષસ મા સ્ત્રી સરવથી; મુકાવિ મારિ દિકરિ, તે ગુણ કેમ જાગિં વસરિ. મુજ પુત્રીને તો ભગિનિ કહિ, તે વચન તો લોપાએ નહિ; નહિતો કરત તમરિ દાસ, સેવા કારણ આપત તમ પાસ. માટે ભાઈ મારાનિ દિ-કરિ જણ, તેને કમુસ કરો નિરવાણ; એમ કહિને તી-લક કરયુ, શીફળ સોપારિ કરમાં ધરયું. જાણે તારા મધે જેમ શશિ, એવું રૂપ રહ્યું છે હરિ; ગાંધર્વ સર-ખા ગોરાં ગાત્ર, રાજકુંવર આગળ ત્રણ માત્ર. જેઈ કાં તીને હરખ્યું મન. નરનારિ સહુ થયાં પ્રસન; રૂપચ્યાં ધણી હરખી કાય, પીડી ચોળી રાજને ત્યાંય. દિવ્ય વસ્ત્ર શોળે શણગાર, નાટારંગ થયા અપાર.

દોહરો.—સ્વર્ગપુરમાં ખુશાલી થઈ રહી, ચિત્રવો

ચિત્રના માંહે કામ; ચંદરવા ઘેર ઘેર જરિ તણાં, અ-
 મુલખ બિછાના સાર. રોસનાઘ ઘણી થઈ રહિ, ઉદેકા
 ર ઉઘોત ઠારો ઠાર; રંગ તાન વાજે ઘેર ઘેર, છતરીવા
 જાં વાય; નરનારી સહુ મગન છે, કરે ખુશાલી ત્યાંય.
 ભક્ષ ભોજન ભક્ષી ભાતનાં, અમરત વસ્તુ અહાર; ન-
 ગર ભોજન નીત્યે કરે, શોભા અપરમપાર. રાજ મંડ-
 પ તણી રચના, કહેતાં કહિ નવ જાય; વીસકરમા ભલા
 ભમે, તેથી બહુ રચનાય. રતન મણી જડાવ સહુ, લો
 લમ લાલ. સુવરણ સ્થંભ શોભી રહ્યાં, શોભે પાડ પ-
 રવાળ. તકીઆ ગલેચા જડાવ માંહે, રંગ બેરંગી થાટ;
 જળહળ જોત જળડી રહિ, નવ જાણે દિવસ કે રાત
 ઇંદ્રપુરી કોણ માત્ર છે, એવી મંડપ રચનાય; પીરોજ-
 શાહ હરખાંચો વણુ, આણુંદ અંગ ન માય. બંકાવળી
 ને ખુશી વણી, પીડી ચોપડી છે કાય; આભુષણની
 મણતરી નર્થી, ત્યાં સો દાસી કરે રક્ષાય. અપછરાને
 સવળી સુંદરી. સહુ ઉદેકાર ઉઘાત; આભુષણ વસ્ત્ર
 શોભી રહ્યાં, જાણે વીજળી કેરિ જ્યોત. રંગ રાગ બેઠાં
 કરે; બંકાવળીની પાસ; હાસવીનોદ ને ચાતુરી, સહુ
 મનમાં હુન્નાસ. લગન દિવસ આવ્યો તહીં, મુજફરશા
 લાવ્યા જન; ઉતારો આખ્યો સહી, દીધાં ઝાઝાં માન.
 રૂબરૂ હોંસ નાર બે, અવર બિજી બહુ નાર; પુરૂષ
 પ્રતાપી પ્રાક્રમી, ગાંધર્વના કુમાર. જનની પાસે સહુ,
 ઉતરયા વરરાય; તારા મધે જેમ ચંદ્રમા, તેમ શોભે
 કુંવરની કાય. એતું રૂપશોભી રહ્યું, જોતામાં હરખ્યાં સ
 હુનાં મન; આંખ ટાડી સહુની થઈ, નગરવાસી સહુ જન.
 ચોપાઈ.—આવી બેઠાં સહુ અન્યો અન્ય ત્યાંહે,
 આણુંદ સહુને અંગ ન માય; સહુ સજ્જન મહોદર મ

લી જોડ, પોહોઆ મહુના મનના કોડ. ખાન પાન કર-
યાં તહી, લગન તણી વેળા તો થઈ; બંકાવળીને સણ
ગારી તહી, તેની ઉપમા નવ જય કહી. વાળે મોતીની
લેહર, પેહરીને બેડી છે ઘેર; નેત્ર અળીઆળી અંજ-
ન સાર, કંઠે આભુષણનો કહો પાર કાને ઝાલની ઝળ
કે જોત, જાણે ખાનુ થાય ઉઘોત; લેલાટ આંદલો લટકે
સાર, જાણે વીજળીનો ચમકાર. દંત મધે સોભે રેખાય
જાણે તારા શોભે મુખ માંહે; અધુર મધે શોભે પરવા-
લ, નારંગી સરીખા શોભે ગાલ. કુચ ઉપર કંચુકી તં-
ગ, તે મધે જડાય છે નંગ; તે ઉપર છુટી છે વેણ, જ-
ણે મણીધર કેરી ફેણ. વસ્ત્ર કમુખીની શોભા હીસે અ-
નંત, વેત્રીયાં ત્રીટી કંકણ સાર સરવ આભુશણ રતન
જડાય, કટીમેખના શોભે કટી લંક, તેનો વાળીઓ
આડો અંક. જેઓ જાણે કદલીનો છોડ, તે મધે કણ
નહી ખોડ; પગની પાની કુમકુમ વરણ, કમ કમ કરતી
ધરે છે ચરણ. કહ્યાં કાંખી લગરને હાર, તેનો નાદ થાય
ધમકાર; મદ ભરી હાથણી હાથ જેમ, ચાલ તેની શો-
ભે છે તેમ. મજ્યાં વસ્ત્ર સોળે શણગાર, મુખ જપે છે
રાજકુમાર સ્વામી સ્વામી જપે છે મુખ, ક્યારે પામી-
શું તેનું સુખ; રાજકુવરને હરખ ન માય, તેની શોભા
શી વરણત્રુ આંહ. મુખ સોભે જાણે કમલ સમાન, રૂપે
જાણે ઊગ્યા ભાણ; નેત્ર જાણે મોહનીનો ફદ, બ્રગુટી
જાણે પુનમનો ચંદ્ર કપાલ શોભે શીપ આધાર, નાશી-
કા જાણે છેલની ધાર; એત્રું રૂપ કચુ છે વશી, જાણે
આભમાં સુરજ શશી. કાને કુંડળ શોભે છે લાલ, મુગ
ટ માંહે શોભે છે લાલ; શોભા રહી છે વાંકી પાંચ, શી
રપેચ જડીત્ર ખાંચો તે જગ્ય કરતી મોતીની ત્યાં જુ-
લ, શોભી રહ્યાં તે માંહે પુલ; હીરાદંત શોભે છે વિલા-
સ, વાણી સુણતામાં આવે વહાલ. કંઠે છે મોતીની મા-
લ, શુભ તીલક કરચુ છે લાલ; જરીનો વાઘો શોભે ઉ

દ્યોત જાણે કેશરી, જોતાં આંખ સહુકોની ઠરી; ઈંદ્ર સ
ભાનો રાય, તેથી શોભે માનવનો કાય.

દોહરો—લગ્ન સમો થયો તહી, વરઘોડો થયો
તથ્યાર; સ્વાર પાળા શોભી રહ્યા, તેની શોભા અપરમ
પાર. દીવ્ય વસ્ત્ર શોભી રહ્યાં, ઘોડે થયા અસ્વાર; બી
જાં વાહન શોભી રહ્યાં, કેટલો કહું વીસ્તાર. હસ્તી વ
ણા કલોલમાં, રતન જડીત છે સહુ સાજ; પગમાં તોડા
સોના તણા, શોભી રહ્યા ગજરાય. ધન નેજા ઝમકી ર
હ્યા, થાય છત્રીશે નાદ; દોલ ઢમકી વાગી રહ્યાં, કાને
ન પડે સાદ. રશનાઈની શોભા કેહેવાતી નથી, અપર-
મપાર અપાર; મેતાબ છુટે ત્યાંથી બહુ. ઉદ્યોતકાર તે
કાર. અપસરા નજર ત્યાં રહીને કરે, તેના શોભા કહી
નવ જાય; મૂજફરશાહ જાણે સહી, તે રહ્ય અંગ ન
માર. જહકણી પાછળ થઈ, રૂપચ્યા હાસનહાર; અવ
ર અપછરા અતી વણી તેની શોભા અપરમપાર. નગ
સ્વાસી સ્વરગધુરી તણા, જીવે સવળા લોક; મુખ જી-
વે વરરાયનું. નવા જાય છે શોક. છજાં ઝરખાં અટા-
રીએ, કોઈ જાણીવાં કોઈ બહાર; જોવા કારણ સહુ ની
સરયા, નવા પેટા નવાર. ઈંદ્ર તણી સહુ અપછરા, તે
શોભા કહી નવ જાય; તે જોઈ મુખ રાયનું મન મગ
ન થઈ છે કાય. કાનહેવથી અધીક છે ઈંદ્ર રાજ કોણ
માત્ર; દીવ્ય વસ્ત્ર ઝમકી રહ્યાં. વણી શોભા છે માત્ર ધે
ર ધેર ને ખાદર વર વખાણે છે રૂપ; ધન ધન એ મા
નવી, મરત લોકનો ભુપ. ધન ભાગ્ય ખંડાવળી તણું
એ તરનો ઝવશે હાય; ધનમ સફળ એનો થશે, એ-
મ કરે. હુ જાણે વરઘોડો સંદેરમાં. પછે ગયા
મંડપ દ્વર; જોઈ કિભા રહ્યા, વરત્યો જેજેકાર રા
ણીએ લીધે જાણીને, બેસાડ્યો માહેરા માંય; અંતરપ
ટ વચનાં તો કન્યા પચાવી ત્યાં, વેદની ધુન પ્રા-
હ્વાણ કરે જોડીએ સાર્યાં લગન; હસ્તમેલાપ ત્યાં કર

યા, આણુંદ થયા સહુ નગન કુળ રીતે તો ત્યાં કરી પોહોત્યા મનના કોડ; નરનારી પરણીને ઉઠીયા, બેઉએ જુગતે જોડ.

ચોપઘ.-કુળ આચારની રીતો કરી, રાજકુવરમે કન્યા વરો; પોતી મનની કેરી આશ. થયા પ્રસન આણી હુલાસ, કરયા મંગળ ખાધો કંસાર, જેજેકાર વરતો તે ઠાર; કન્યાદાન આપીયુ તે રાય, આણુંદ તેને અંગ ન માય. આપ્યાં મણી મુગતાને માલ, વાહન અશ્વ અને સુખપાલ; દીગ્ગ વસ્ત્ર આભુશણ સહી, તેની શોભા નવ જાએ કહી. આપીયા મોટા મેહેલ અવાસ, સેવા કારણ આપી દાસ; અષ્ટમાસીધી નવનીધીસહી, કરી વાતની ઊનમત નવ રહી, ગાજતે વાજતે કરયા વીદાય સજ્જન સરવે મળવાને જાય. મેહેલમાં ઊતારયા નરને નાર, રાજકુવરને કર્યો જુહાર; મળી ભેડી સહુ ગયા મુકામ, પોતી મનડા કેરી હામ. ખંડાવળી બેડી સ્વામીની પાસ, કંઠ માંહે ધાલીને હાથ; પ્રેમેપ્રેમ ગયો છે ત્યાં મળી, પોતી બેઝિના મનના રળી. હાશવીનોદ કરે વીહાર, નર ચુંબન દે છે ગાલ; ઊમંગ ઊપનીયો બેઝિને ત્યાંય, કામાતુર થઈ બેઝિની કાય. સુખ સજ્યા. ઊપર સુતાં જઈ. અમુલ મોતી વીંધાયુ તહીં; વીનતાને અભીલાખ પોત્યો, કંઠે વળગી સુતી પાસ. ચાર પોહોર રજનીરંગ રમી. વરેહની વેદના સઘળી સમી. પ્રાતસકાળ થયો પછે ત્યાં, વીનતા પાસેથી ઉઠ્યો રાય; દંત ધાવન સ્નાન કરી, શરીરતણી તેને સુધ નથી, નગન રૂપ સુતી સરવથી. છુટી વેણ વીખરાયા વાળ, દતના ધાયો દીસે ગાલ; અધુર રંગ પરવાળા સહી, તે પરીક્ષ દીડી તહીં. કુચ ઊપર નખ વાગ્યા અપાર, ગતી ભંગ દીડી તે નાર; રૂવેબચ્યા મન હરખી રહી, ઇછા એની પુરજ થઈ. ખંડાવળી કહી દીધો સાદ, ઊઠો બેઠેન આણી ઉલાસ; નીરભે થઈને સુતા નાર, કામ ખાતર ન તાં

સાર એવાં વચન સુણી તે હાર, જડપ કરીને ઊઠી નાર
વંસ સજને ઉભી થઈ, રૂબરૂયાની પારો ગઈ; બેઠી બે
હેન તે બંને પાસ, અન્યો અન્ય કરે છે હાશ.

દોહરો.—રૂબરૂયા મુખ ઓચરી, તારિ પોચી મ-
નની આશ; સુખ સાગર તે ભોગવ્યું, સુતી સ્વામીની
પાસ. બેહેન તુજ પ્રતાપથી. પોચા મનના કોડા લાહા
વો લાખેણી લીધો સહી, સુખ ભોગવ્યું જુગતે જોડ
હાસ વચન તુજને તારે બંદાવળી મુખ ઓચરી, કોઈ
આશુક માશુકની થાય; સુઘડ નરની સંગે રમેતો, સં-
દેહ મનનો જાય. અસતરીને સુખ સ્વામિ તણું, જાજી
નથિ એમાં સાર; એ વાતનો સંદેહ ભાગશે, જ્યારે તું
પરણશે નાર. એવાં વિનોદ કીધા મણિ. પછી માર્ગી
વીદાય; માતપીતા પુત્રી ત્યાં થઈ, જંજીરા ગઢ જાય.
રાજ રાણીને મળ્યા, રાજકુંવરને કર્યો જુહાન; જડી-
ત મહેલને માળીયાં, ઊમરાવતનો વાસ. વદલવ ભો-
ગવ્યો ભલી ભાતનો, નર નારી બેઠી પાસ. કનક સી-
હાસન બેઠા સહી, શીરપર ચમર ઢોલાય; છતરીશે વા-
જાં વાજ્યાં, બીજે ઇંદર સભાનો ભુખ. રંગ મંડપ અ-
તી રણીઆમણે, તેની સોભા શી કહુ મુખ; ત્યાં અપ-
છરા નરત કરે સહુ. લેશ માતર નહીં દુખ. ગાન સહુ
કરે તારણી, ઊમેદ આળીને અંગ; બંદાવળી બેસે
સહિ, સ્વામી કરે સંગ. દેવાંગના સહુ દેવ તણી, તે મા-
નવને દેશે માન; બંદાવળીની દાસી છે, માટે કરે ગા-
ન. સહસ્ર અપછરા સહિ, એક એકથી રૂપ અપાર; તે
સરવથી સરદાર છે બંદાવલી ગુણ ભંડાર. માટે સહુ
આધીન છે, સરવે રહિ છે હજુર; સુખ ભોગવે છે નર
તણુ, દીન દીન પામે નુર.

ચોપાઈ.—વણા દિવસ એમ ભોગવ્યું સુખ, રા-
જકુંવર પછે બોલ્યો મુખ; બંદાવલી પ્રત્યે બોલ્યો વા-
ણ, સાંભળ વીનતા ચતુરસુખણ. માતપીતા સહોદર

જન, તેને મળવા મારૂં મન; લાખા મનમાં ધરતી હશે
 દુખ, તણ બેડી હશે સરવે સુખ. મારે વીજેગ તજશે
 પ્રાણ, તેનિ હત્યા મુંજ શીર જણ; ત્યાં પણ બાગબ-
 ગીયા મહેલ. જઈને કરશુ સહેલ જે તારા મનને ગમે
 નાર, તો મળીએ કુટુંબ પરિવાર; એવાં સ્વામીનાં સુ-
 છી વચન, પરસન થયું વીનતાનું મન. તમને ગમતું
 હોય ભરથાર, તો વાણે જઈએ તે ઠાર; માત પીતાની
 જઈ માગુ રજય, કાલે કુચ કરીશું રાય. એમ કહિને
 સંતોખ્યો કંથ, માગી શાખ લાધો પછી પંથ; જ્યાં છે
 પોતા કેરિ માત, તેનિ આગળ કહી માંડિ વાત. દુખ
 ધરે છે મારો સામ, તેને માતપીતા મળયાનું કામ; હું
 પણ સ્વામીની સાથે પણ, સગાં સહોદરને જઈને મળુ.
 માટે માતાજી રજ દીલએ, વહાણુ વાતે સિંચ કીલએ;
 એવાં પુત્રીનાં ચુણી વચન, હરખ્યુ તે નારીનું મન.
 તેણે સ્વામીને વીનવો જઈ, હકીકત પુત્રીની કહિ; જ
 માઈ માગે છે રજય, આપો તો પોતાને દેશ જય. માટે
 વિદાય કરો નરને નાર, મળે જઈ કુટુંબ પરિવાર; તા-
 રે રાજ થયો રળીઆત, રાણી પ્રત્યે બોલ્યો વાત. કાલે
 સવારે કરશુ કામ, પહોચાડીયું પુત્રીનિ હામ; બંકાવ-
 ળીને કહ્યું તે ઠાર, કાલે વિદાય કરશુ નાર. તારા બાપે
 કહ્યું છે મુખ, પુત્રી કેરાં ટાળશુ દુખ; આપીશુ ગજર-
 થને તોખાર. વદાય કરશુ રાજકુંભર. ઘણો હરખ તે
 મનમાં ધરિ, સ્વામી પાસે પરવરિ; સવળી વાત વિ-
 સ્તારિ કહિ, સુખ સેજ્યા ઉપર સુતિ તહિ. પરમેશ્વર-
 નું ધરયુ ધ્યાન. અમરત મેવા કિંવા અહાર, હવે તેડા-
 વો રાજકુમાર.

દોહરો.—પીરશા મન રિલ્યો, તેડાવ્યો રાંજકુમાર;
 પાસે લેઈ બેસાડીયો, સભા મધે સાર. સરપા...
 નો અપિયો, આભુશણ અમુત્ત; વસ્ત્ર અપ્યાં ભલી
 ભાતનાં, શેભ શી કહુ અતૂત. માણેક લાત લીતમ

સહિ. મુગટા મળી માલ મોટ; ભરી પેટીઓ તિહાં સહિ, તેને શનિ મોટ. અથ આપ્યા એકસો તહાં, પાંખ જા તેનિ જત; ગગન મારગે પરવરે, અરમખી પટોળી ભાત. હસી એઃ ઐરાવતી, અંગે શોભે શુભ સાજ; પલાણે ફનાં મોખા વરી. મધે જડાત પરવાળ. વાહન બીજાં અના વણાં તેવી શોમાનો નહી પાર; કવિ કહે શુ વરણુવું, એ રવના એ ઠાર. એકસો દાસી આપી સહી, એક એકથી અઢકુ રૂપ; સો રાક્ષસ આપ્યા સાથ માં, તે સાથે બોલ્યો ભુપ. સીરકસ્તાન મુકીને આવજો. પાછા આપણે મુકામ; પુલતી પ્રમાણે મુકજો, એમ બોલે હામ. બંકાવણીને સાસરવાસો કર્યો. અપરમપાર અપાર; આભુષણ ભાત ભાતનાં, વીદાય કર્યો તે ઠાર. નર નારીને વીદાય કર્યા, સજનને મળવા જય; મળી ભેઠી પાછા ફર્યા, આણુંદ અંગ ન માય. રાજ રાણી પાછા ફર્યા, મળી ભેટી તે દિશ; રાજકુંવરે ત્યાંથી કુચ કર્યાં, સસરાને નામી શીશ. વાજતે ગાજતે પરવર ચા કુચ મુકામે જય; રાક્ષસ સાથે જડપમાં, આણુંદ અગના માય. થોડા દીવસમાં આવિયા, સિરકસ્તાન મુકામ; પોતીકા બાગમાં ઊતર્યા, પેહોતિ મનનિ હામ. અપર થઈ રાણીને તહીં, લાખા મેમુદા નાર; દુખ ગયું દીલડા તણું, તેણે સજ્યા સોળ શણગાર. આવીને ચરણે નમી, આલીંચન દીવુ તે ઠાર; સુખના સાગર ઉલટ્યા, મળીયો રાજકુમાર. બંકાવણી ભેટી જઈ, તે પણ રાખી પાસ; ત્રીજી નાર હું તમ તણી, એમ કહીને જોડ્યાં હાથ. એમ મળી ભેટી સહી, ત્રણે નાર તે ઠાર; ઇંદ્ર તણી શોભા સહિ, સાથ કરે ત્રણ નાર.

ચોપાઈ—પછે રાજકુંવરે વીચારયું તહીં, પીતાને કાગળ લખવો અહીં; ત્રણ નારી હું પરણો આ, ને પીતા તણો પ્રતાપ. એવું મનમાં ધારયું તે વાર, ત્રણે રાણીને પુછવા સમાચાર; પીતા માતાને કહાવ્યું સહી, બંકાવ-

ળીને મળવા આવો અહીં. તારે રાણી કહે સાંભળો રા
જન, તમને ગમે તે કરો આ દીન; સાસુ સસરાને મળી
શુ આજ, તો તે સરશે મનમાં કાજ. એવી વાણી સાભ-
ળી તે તેણી, કાગળ લખવાબેઠો સહી; પોતે મન આણી
હુલાશ, લખ્યો કાગળ ચિત રાખિ પાસ સ્વસ્ત શ્રી સી
રકસ્તાન ગામ, રામજી જલદસંગ નામ; લખીતંગ તા
જલમુખ ગુલામ, કરજોડિને હુંડ પ્રણામ. કાગળમાં લ-
ખિ છે વિનતિ, લખ્યા પ્રમાણે કરજો પ્રથિવિપતિ; તમ
પ્રતાપ યામ્યો બહુ, રાક્ષસિ માયા જીત્યો સહુ. ગાંધરવી
લોકને વશ કર્યા, તે સરવે તમારી દયા; અપહરનારી
પરણી લાવ્યા, તે સાથે બાગમા આવ્યા. તે માટે લખી
મેં વિનતિ, મળવા આવજો પ્રથિવિપતી; તમે મળશે
તારે થાશે મુખ, શત માનજો કહું છું મુખ. માટે કાગળ
લખિ મોકલ્યો સહિ. કાશદ સાથે મોકલ્યો તહી; એનો
પ્રતીઉત્તર આવજો, મળવા વેહેલા આવજો.

દોહરો—લખિ કાગળને આપિયો, કાસદને તેણી
વાર; સિરકસ્તાનમાં પરવરો, મારા પિતા તેણો જ્યાં
હુવાર. કાગળ જઈને આપજો, સભા તેણો જ્યાં સાથ;
બીજા હાથે જાએ નહી, આપજો હાથો હાથ એવું કહી-
ને મોકલ્યો, સિરકસ્તાન તેણીવાર; જઈ કરીને પોહો-
ચીઓ, ચાર ઘડી મોજર. સભા ભરી બેઠા સહુ, કચેરી
માં તેણી વાર; ત્યાં કાસદે જઈ કરી, નમીને કર્યો બુહાર
માહારાજ કાગળ લાવીઓ, એમ કહીને આપ્યો હાથ; રા-
જાએ કાગળ જોઈ કરી, ચાંપ્યો રૂદીઆ સાથ. ઉકેલીને વાં-
ચીઓ, ખુશી થયો મનમાંહે; ધન ધન દાહાડો આંજનો, ઉ-
ગ્યા શોભાથી ત્યાંહે. વજર તેડી વાણિ કહી કાગળ આ-
વ્યો આજ; ગાંધર્વ લોકને વશ કરી, કન્યા લાવ્યો વીખ્યા
ત. માટે ત્યાં જવું સહી, લાવ્યો પદમણી નાર; અપ-
સરા સહીત તે આવીઓ, ચાલો મળવા તેડે રાજકુમાર.
જનાનો તઈઆર કર્યો, જઈને કહ્યા સમાચાર; પછે કા

સદને આપી આગના, તે ગયો બાગ મોખર. હકીકત સહુ માંડી કહી, મળવા આવે રાજ આ ઠાર; પછે રાજકુંવરે વસ્ત્ર ધાર્યા, નારીએ સજ્યા શણગાર. સજ થઈ બેઠાં સહુ, જુવે વાટ નોરવાર; ત્યાં જનાનો તઈઆર થયો, સજ થયો ત્યાં રાય. ત્યારે ચાર પુત્ર કહે અમે આવીએ, મળવા ભાભીને ત્યાંય. રાજ કહે ચાલો સહી, અક્ષતહોણ સાર; જુવો આ દેવકન્યા લાવીયો તમે રમ્યા ગુણકાને દ્વાર. અસ્વાર થઈને આવજો, મુજ પછવાડે રાજકુંમાર; જુવો ચતુરાઈ કુવરના, પછે કરજો મન સાર.

ચોપાઈ.—આઠ્યા માખાપ મળવાને કાજ, મળી ભેટીને બેઠા આજ; પોતાને વિતિતિ તહીં, માખાપ આ ગળ માંડિ કહિ. બંકાવળિ આવિને ચરણે નમી, સાસુ સસરાના મનમાં ગમિ; ઘણુ ખુશિ થયા તેણી વાર, મુસ્તક હાથ મુક્યો તે વાર. સભા સહુ ત્યાં અચરત થઈ, ખુશાલી સહુને વાંધી તહીં; ખાન પાન કરાવ્યાં મુખવાસ, મન મધે કરી હુલાસ. પછે પીતાએ માગી રખય, સભા સહુને કહ્યું છે ત્યાંય; ચલો અસવારી કરો તઈયાર, બંકાવળીને આશીશ દીવી સાર. મળિ કરિને ઘેરજ ગયા, રાજકુંવર તે ઠામે રહ્યા; એમ કરતાં ગયા બહુ દુન, તાર પછે શુ પીતાયુ મન. સરવે સાથે રંગે રમે, ભોજન મન ભાવતા જમે; પછે નારીને ગરભ રહ્યો, બંકાવળીને પુત્ર થયો. ઘણા દીવસ એમ કરતાં ગયા, રાજકુંવર ત્યાં મોટા થયા; વરસ સાતનો થયો જટલે, રાજરીત સમજ્યા તેટલે. બંકાવળી ઘણુ હરખી મન, સ્વામી પ્રત્યે બોલી વચન; એનો જનમ લખાવો અહીં, રાજકુંવરે સાંમળ્યુ તહીં. જોશી તેડાવી કીધુ કામ, જોશી બોલ્યો તેણે ઠામ; નામ બળવંત પાડોજી તમે, લેખ પ્રમાણે કહું છું અમે. એત્રું શાંભળી થયા રળી. આત, પાડ્યુ નામ મળી સહુ સાથ; વળી જોશી બો-

હયો તે ડાર, રાજકુંવર પ્રત્યે નીરધાર. ઘણો ભાગ્યશાળી છે એહ, સત્ય કરાને માનજે તેહ; આવું સાંભળ્યું જોણીવાર. હરખ્યા ઘણું તે રાજકુમાર. તીહાં ખુશી થયા જન સહુ, જોશીને ધન આપીયું બહુ; જોશી પોતાને ઘેરજ ગયા, દ્રવ્ય લેધને સુખીયા થયા. એમ કરતાં વીત્યા બહુ દન, રાજકુંવરે વિચાર્યું મન; પુત્ર આપણો મોહોટો થયો, હેત ધરીને બોલજ કહ્યો. તારે પુત્ર બોલ્યો તે વાણ, સાંભળો તાતજ ચતુરસુખણ. દાદાજીને મળવાના કોડ, ચરણે નમીને કહ્યું કરજોડ. માટે જવાદોની તમો, ખુશી થઈયે કહ્યુંધું અમો; ત્યારે વીચાર્યું પોતે મન, સાંભળ વચન બોલ્યા રાજન. પુત્રજ તમે કહ્યું નીરવાણ, ઈયાદ આપ્યું જલદપુર જણ; તેને તેડવા મોકલ્યા છે દાસ, પુત્રનું મુખ જોવાને કાજ.

દોહરો.—રાજકુંવર એમ બોલીઆ, સાંભળ બળવંત તન; જાઓ મળીને આવજો, આજથી ચોથે દન. માણસ દાદાજીનું આવીયું, તમને તેડવા કાજ. તેની સાથે પરવરો, ઘોડે ચડીને આજ ત્યાંથી પુત્ર પરવરયો, ગયો શીરકસ્તાન મોજર; રાજસભામાં આવી કરી, ચરણે લાગીયો તેણી વાર. ત્યારે જલદસંગ ઘણું રીઝીઓ, તેડયો પુત્રને પાસ. બોળામાં બેસાડી કરી; ચુખન દીધું ગાલ, પુત્ર દેખીને ઘણું હરખીયો. ઉલટ અંગ ન માય, ચતુરાઈ દીડી ચોગણી; ખુશી થયા મનાંહ, રાજએ વીચાર્યું મન વીખે. ભાગ્યશાળી છે એહ, હવે હુનો વરદ થયો; વીચાર કરી પછે તેહ; વજર તેડયો પોતા તણો, વીચાર કરયો તે સાથ. વજરને કહ્યું મુખથકી, એને પાટ બેસાડુ આજ; જોશી બોશી બોલાવી પછીયું. શુભ મહુરત નીરધાર, તે બતાવો મુજને; નીસ્યે કરી આ વાર, સભા ભરાઈ બેઠી સહી. ઉલટ સડિને મંન. ગોળ ધાણા વેંચી કરી બોલ્યો મુખે વચન; સભા સહુ જન દેખતાં રાજએ કર્યું છે એ

કામ; બળવંતને તેડી કરી, બેસાડ્યો તેણે કામ. રા-
જ્યાસન બેસાડીઓ. વાગ્યાં હોત નાશાન; જેજેકાર શ-
ભામાં થયો, ખુશી થયા શકે જન, રાજ પાણીએ તાં-
ભળ્યું હરખ્યાં ઘણાં મન માંહ, પુત્રનો પુત્ર રાજ પામી
ઓ; આણંદ અંગ ન માય, રાજ ચલાવે આણંદથી,
રાજ રીજ્યો મન, ખમર થઈ કાકા ચારને; તે ઉદાશ
થાય યતન. અમઝતાં રાજ એ કરે એ કોના ધરનો ન્યા-
ય, મુજ પીતાએ વીપરીત કર્યું એતો શું કહેવાય,
તેવું વીચારી નીશરયા; ગયા પીતાનો પાશ, ત્યાં જઈ
વનતી કરી. એ શુ કીધું તાત, તારે પીતા કહે પુત્ર સુ-
ણો; તમ લાયક ન હોય રાજ, ઇકોતરસે એ થકી,
માટે શોપીયું રાજનું કામ; તમો રાજ ચલાવું શીખ્યા ન
થી, તાં શું કનીએ કામ. ગુલામી હાથ દેવડાવીયા. ર-
મીયા બુગટું તે કામ; માટે મોટી એજ તમને સહી, સહુ
હસ્યા પ્રતા લોક તમો ખાઓ પીઓ ખુબી કરો, અ-
લખત ભોગવો અપાર; હુકમ કરે બળવંતજી, તે પ્રમા-
ણે રહો આવાર. એવું કરાને મોકલ્યો પુત્ર જે પેલા ચા-
ર; નીચું જોઈયે તે ગયા, આઠ્યા પોતાને દુવાર.

છપો.—ભુડું દેહમાં ભુખ પણ તેથી ભુડી, ભુડું દે-
વનું કામ, કામ કલક જે કુડી, ભુડું અતી અનાદ, ભુડું
અસ્ત્રી દુખ થાય; ભુડું ભાર ઉપાડવું, ભુડું કાસદુ ધણુ
કરવું; ભુડાથી ભુડું કહે રાજ ગયા તણુ.

દુહા.—તે ખમર ગઈ છે બાગમાં, હરખ્યો ધણુ તે
રાય; રાણીએ જઈને કહ્યું, તમ પુત્ર પાંખીયો રાજ બં-
કાવળી ધણુ રીઝીયાં બીજી રીંછ બે નાર; મુજ સમ-
યરનો પુત્ર તે પામ્યો રાજ કારભાર. ઘણો હરખ તાંહાં
દઈ રહ્યો, વધામણા ઘેર ઘેર; હવે કાગળ આપીયો, રા-
જ પામો તેની પેર પુત્ર રાજ પીતાનું કરે, પોતે ચલાવે
ઘેર બાગ બખીયા જોઈ કરી હરખે છે બહુ પેર. ખાય
પીએને આનંદમાં, ઓછવ થાય ઘેર ઘેર; એ વાત ર-

હી એટલે, કહુ ચારે ભાઈની પેર.

ચોપાઈ.—ચાર જણા વીચારજ કરે, મનમાં થાટ પોતાનો ઘરે; ઘણી ચતુરાઈ કરે છે સહિ, પણ બળવંત સાથે ચાલે નહી. એમ થઈ ગયા બહુ દન, કાયલી થયા પોતે રાજન; આકુળ વાકુળ પોતાને મન, બોલ્ય બળવંત મુખ વચન. દાદાજી એક કહું વીતતી, તે સાંભળાવીન્કાને કથી; હું બળવંત વાહાલો છુ ઘણુ, ન ચાલે ચારે કાકા તણુ ઘણું બળ મારૂ છે જણ. ચાર કાકાનુ નવ ચાલે વાણ. ત્યારે ગજ કેમ ન સોંપીયુ એહ-ને, સત કરી માની લીધો મને. આપ અખત્યાર આપી એ, સદેહ મનનો ભાજીએ. એવી મોહાર કરી આપી-એ સહી. બળવંત નીશચીત બેઠો તહીં. નવ ચાલ્યુ ચારનું તહી, મનમાં સમજીને રહા સહી; હવે વાત એ ક નવી થઈ દાદાજી મરણ પામ્યા સહી. બળવંત રાજ પોતાનુ કરે, કાકાને-મનમાં નવ ધરે; ખાય પીએ ને ખુશી કરે, ખીજ વાત મનમાં ન ધરે. એ વાત અહીં-આંથી રહી, બંધાવળીએ સાંભળુ નહીં; તેણે બળવં-તને કહાબ્યુ સહી, તમો કાકાને છેહ દેતા નહી તમો કાહ્યાને શું કહીએ કથી. તમને શીખામણ દેતા નથી; તમોછો ચઉદ વાંધા ગુણ જથ, તેમાં જાનુ શું કહીએ વાણ. વેદ પુરાણ કહીએ કથી, પીતા કાકામાં અંતર નથી; પીતાનુ રાજ તે પુત્રજ કરે, ધરમ આપણો તેથી ફરે. એવુ કાગળમાં લખ્યું છે સહી, કાસદને મોકલ્યો તહી; જઈ કાસદે કરયા પ્રણામ, કાગળ કરમાં આપો તે ઠામ. વાંચી હરખ્યુ અંગ કરણ, માત પીતાના પામુ ચરણ; માત વચન મોથ્યા નવ કરૂ, રઊરવ નરકે સંચરૂ દોહરો —બળવંત બુધી આગળો, વાંચ્યો માતાનો

પત્ર; કાકાને ચરણે નમ્યો, આપી મોહારનો છત્ર. અમુલ પટો આપ્યો વળી, આપ્યો કરનો કટાર; આ રાજ્યાસન આપુ વળી, દીધો બહુ મનુહાર માહારા મા-

ત પીતાએ તેડાવીયો. અમે જઈશું અમારે ગામ,
ખાઓ પાચો ખુબી કરો, રાચળે પીતાનું નામ.
ચારે ચીતમાં હરખીયા, દીવી બહુ આશીશ; માત
પીતાની ભગતી કરે, તેને સનમુખ શ્રી જુગદીશ પછે
આગના માગી સંચરયા, ઉલટ અંગ ન માય; પ્રદ
ક્ષણ કરી પરણુમ્યો, માત પાતાને પાય. રૂપ દેખી રી
જી વણુ, કરી એવં શુભ કાજ; આપણે જઈએ બંકા
પુરો, આપી પુત્રને રાજ; જોશી તેડયા જુગતશું, દીવાં
ઝાઝાં માન; લગન લાખેણુ કહો તમે રાજ તપે જેમ
ભાણુ. ત્યારે જુગતે જોશી બોલીયા, ગુરૂ ધરૂ પયોગ
છે સાર; રાજ બેસાડો રીઝમાં, તપશે તેજ અપાર.
વચન સુણી હરખ્યાં વણું, કીધાં સગળાં કાજ; દાન પુ-
ન્ય કીધાં વણાં, બળવંતને સોંપીયુ રાજ. વીમાન બે
શી બેડે જણા, બંકાવળી મોજર; માનવી રૂપ મટી
ગયુ, પામ્યા દેવાંશી અવતાર. સુખ ભોગવે સ્વરગનું
પામ્યા સુરપદ ધામ; પ્રાક્રમ કીધાં અતી વણુ, જુગમાં
રહે એક નામ.

ચોગાઈ.—જેણે મુખે સમરયા શ્રી રામ, જુગમાં ર
હે એક એનું નામ; અન્નદાન કીધાં બહુ ડામ, કર્યુ જે
ણે પરમાર્યનું કામ એ પામે વઘકુંડ ધામ, જુગતે જ-
શ વાધે પુર ગામ; જુગ જશ મનમાં જેહનો, કેહે કવી
તેને જીવતો જણવો.

દોહરો.—એવાં પ્રાક્રમ જે કરે, રાખો હૃદયમાં ધીર
નામ રહે નવ ખંડમાં, જેવા વીક્રમ વીર. એ કથા જે
સાંભળે, કરે જે પુન્યને દાન; આ લોકમાં હુશ પામશે
પરલોકે બહુ માન બુદ્ધી પ્રમાણે ચાતુરી, ધરીને મન
ઉલાસ; જે ગાય શીખે ને સાંભળે, તેનો વઘકુંડ વાસ
શ્રોતા વક્તા સાંભળે, પોહોએ મનના કોડ; કશ્નકહે બો
લજે, જે જે શ્રી રણછોડ.

હેર ખખર.

નામ.

મત્રીસપ્રતબીની વારતા.	૧-૧
• સુઝામહોતેરીની વારતા.	૧-૧
રામચણુ નાની.	૧-
ગીરધરકૃત્તરામચણુ મેત્રી.	૨-૧
કાવ્યદોહન મોહું ત્રણુ ભાગતું.	૧-૧
ભરથરી નાટક મોહું.	૦-૮-૧
રાણુકેદરી નાટક મોહું.	૦-૮-૦
નવલસંગની વારતા.	૦-૮-૦
મહાપત્રીશીની વારતા.	૦-૪-૦
આકાશર પીરબલના બારે ભાગ	૦-૧૨-૦
પંચોપાખ્યાન.	૦-૬-૦
નળાખ્યાન્યા.	૦-૪-૦
છોટમકૂત કીરતન માળા.	૦-૮-૦
નંદબતરીશીની વારતા.	૦-૨-૦
મદનમેહીનાની વારતા.	૦-૬-૦
સદેવંત શાવળીમા મોત્રી.	૦-૮-૦
કામકળાને કામરૂપ.	૦-૬-૦
અબેમ-ચુ ચકરાવો	૦-૪-૦
શીવજવંતી કમળા.	૦-૮-૦
કાષ્ટનામોહાની વારતા.	૦-૨-૦
મદમાવતીની વારતા.	૦-૨-૦
અયોધ્યારાણીની વારતા.	૦-૨-૦
આખારણુ મોહું.	૦-૪-૦
એકાદશીમાહત્મ્ય ગુજરાતી.	૦-૪-૦

ઉપર લખેલાં પુસ્તકો વેદ્યુપિબલથી મોકલી આપવામાં આવશે ને ટપાલ અર્થ મંગાવનારને શીર જુદુ પડશે.

મળવાનું ઠેકાણું.

શા. મોહનલાલ જયંદ બુકસેલર.

કે. રીચાર્ડ-અમદાવાદ.

